

Програма USAID «Децентралізація приносить кращі результати та ефективність» (DOBRE)

СТРАТЕГІЯ РОЗВИТКУ

Галичинівської сільської територіальної громади на період до 2027 року

Стратегія розроблена в межах
Програми USAID «Децентралізація приносить кращі результати та ефективність» (DOBRE)

Галицинове, 2024

Цей документ став можливим завдяки щирій підтримці американського народу, наданій через Агентство США з міжнародного розвитку (USAID). Зміст є відповідальністю Фонду розвитку місцевої демократії ім. Єжи Регульського і не обов'язково відображає точку зору USAID чи уряду Сполучених Штатів.

Програма USAID «Децентралізація приносить кращі результати та ефективність» (DOBRE)
СТРАТЕГІЯ РОЗВИТКУ ГАЛИЦИНІВСЬКОЇ СІЛЬСЬКОЇ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ НА ПЕРІОД ДО 2027
РОКУ

Стратегія розроблена в межах
Програми USAID «Децентралізація приносить кращі результати та ефективність» (DOBRE)
стратегічною командою, що складається із лідерів і представників місцевої громади.

Роботу стратегічної команди координували експерти
Фонду розвитку місцевої демократії ім. Єжи Регульського (Польща)
Давід Хоінкіс і Олег Карий

Програма USAID «Децентралізація приносить кращі результати та ефективність» (DOBRE)
СТРАТЕГІЯ РОЗВИТКУ ГАЛИЦІНІВСЬКОЇ СІЛЬСЬКОЇ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ НА ПЕРІОД ДО 2027
РОКУ

ЗМІСТ

ЗМІСТ	2
ВСТУП	8
Розділ 1. АНАЛІТИЧНА ЧАСТИНА.....	13
1.1. Історичний розвиток.....	13
1.2. Географічне розташування.....	14
1.3. Природно-ресурсний потенціал.....	20
1.4. Характеристика населення та трудових ресурсів	26
1.5. Наявна інфраструктура (транспортна, житлово-комунальна, поштова та зв'язок, соціальна, торгівлі та послуг, туристична)	31
1.6. Містобудівна документація, а також концепція інтегрованого розвитку території територіальної громади, програма комплексного відновлення території територіальної громади. ...	38
1.7. Економічний розвиток.....	39
1.8. Фінансовий стан та бюджет територіальної громади	41
1.9. Органи управління громадою	47
1.10. Органи самоорганізації населення та громадських об'єднань	50
1.11. Результати опитування зацікавлених сторін.....	51
Розділ 2. SWOT-АНАЛІЗ.....	52
Розділ 3. СЦЕНАРІЇ РОЗВИТКУ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ.....	62
РОЗДІЛ 4. СТРАТЕГІЧНЕ БАЧЕННЯ РОЗВИТКУ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ.....	69
РОЗДІЛ 5. СТРАТЕГІЧНІ, ОПЕРАТИВНІ ЦІЛІ ТА ЗАВДАННЯ РОЗВИТКУ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ.....	70
РОЗДІЛ 6. УЗГОДЖЕНІСТЬ СТРАТЕГІЇ З ДЕРЖАВНИМИ ТА РЕГІОНАЛЬНИМИ СТРАТЕГІЧНИМИ ДОКУМЕНТАМИ	90
РОЗДІЛ 7. ПРОВЕДЕННЯ МОНІТОРИНГУ, ОЦІНЮВАННЯ РЕАЛІЗАЦІЇ СТРАТЕГІЇ ТА УПРАВЛІННЯ РИЗИКАМИ	96

Програма USAID «Децентралізація приносить кращі результати та ефективність» (DOBRE)

СТРАТЕГІЯ РОЗВИТКУ ГАЛИЦИНІВСЬКОЇ СІЛЬСЬКОЇ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ НА ПЕРІОД ДО 2027 РОКУ

ПЕРЕЛІК УМОВНИХ ПОЗНАЧЕНЬ

SWOT	Аналіз сильних і слабких сторін, а також можливостей і загроз щодо розвитку громади
АПК	Агропромисловий комплекс
АТ	Акціонерне товариство
АФ	Агрофірма
ВДЕ	Відновлювальні джерела енергії
ВПО	Внутрішньо-переміщені особи
ГІС	Геоінформаційні ситеми
ГО	Громадська організація
ДНЗ	Дошкільний навчальний заклад
ДП	Державне підприємство
ДФРР	Державний фонд регіонального розвитку
ЄС	Європейський Союз
ЖКТ	Житлово-комунальне господарство
ЗДО	Заклад дошкільної освіти
ЗЗСО	Заклади загальної середньої освіти
ЗО	Заклад освіти
ЗПО	Заклад позашкільної освіти
КВЕД	Класифікація видів економічної діяльності
КМУ	Кабінет міністрів України
КУ	Комунальна установа
МАСЦО	Місцева автоматизована система централізованого оповіщення
НАССР	Hazard Analysis and Critical Control Points (Аналіз ризиків та критичні контрольні точки)
НБУ	Національний банк України
ОЕСР	Організація економічного співробітництва та розвитку
ОМС	Орган місцевого самоврядування
ТГ	Територіальна громада
ПДФО	Податок на доходи фізичних осіб
ПП	Приватне підприємство
ПМСД	Первинна медико-санітарна допомога
СФГ	Селянське фермерське господарство
СПД-ФО	Суб'єкт підприємницької діяльності – фізична особа
ТОВ	Товариство з обмеженою відповідальністю
ТПВ	Тверді побутові відходи
ФАП	фельдшерсько-акушерський пункт
ФОП	Фізична особа-підприємець
ЦНАП	Центр надання адміністративних послуг

Програма USAID «Децентралізація приносить кращі результати та ефективність» (DOBRE)
СТРАТЕГІЯ РОЗВИТКУ ГАЛИЦИНІВСЬКОЇ СІЛЬСЬКОЇ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ НА ПЕРІОД ДО 2027 РОКУ

ПЕРЕЛІК РИСУНКІВ

Рисунок 1.1. Логотип Галичинівської сільської територіальної громади.....	13
Рисунок 1.2. Кисляківський Задній маяк як символ бренду громади	13
Рисунок 1.3. Галичинівська сільська територіальна громада	14
Рисунок 1.4. Галичинівська сільська територіальна громада та її сусіди.....	15
Рисунок 1.5. Залізничний вокзал м. Миколаєва після обстрілів.....	16
Рисунок 1.6. Аеропорт м. Миколаїв.....	16
Рисунок 1.7. Відстані від адміністративного центру громади до інших населених пунктів, км.....	17
Рисунок 1.8. Дніпро-Бузький лиман	21
Рисунок 1.9. Карта ґрунтів Галичинівської громади	22
Рисунок 1.10. Структура земельного фонду Галичинівської ТГ, %.....	25
Рисунок 1.11. Кількість населення Галичинівської ТГ у 2019–2023 рр., осіб	27
Рисунок 1.12. Кількість народжених і померлих у Галичинівській громаді у 2019–2023 р., осіб.....	28
Рисунок 1.13. Вікова структура населення у Галичинівській громаді в 2024 р., %	28
Рисунок 1.14. Статева структура населення у Галичинівській громаді в 2024 р., осіб	29
Рисунок 1.15. Кількість ВПО у Галичинівській громаді, осіб	29
Рисунок 1.16. Рівень заробітних плат у Галичинівській громаді, грн.....	30
Рисунок 1.17. Споживання питної води в Галичинівській громаді, тис. м ³	32
Рисунок 1.18. Споживання газу в Галичинівській громаді, тис. м ³	32
Рисунок 1.19. Споживання електроенергії в Галичинівській громаді, МВт.....	32
Рисунок 1.20. Витрати на 1 дитину мережі закладів освіти Галичинівської ТГ, 2023 рік.....	35
Рисунок 1.21. Бюджет Галичинівської громади у 2021 та 2023 рр., планові показники 2024 р., грн	42
Рисунок 1.22. Структура бюджету Галичинівської громади за доходами, %	43
Рисунок 1.23. Динаміка видатків бюджету територіальної громади, 2021, 2023 рр., плани на 2024 р.	45
Рисунок 1.24. Структура бюджету Галичинівської громади за видатками, %	46
Рисунок 1.25. Гендерна структура	47
Рисунок 1.26. Вікова структура.....	47
Рисунок 1.27. Організаційна структура Галичинівської сільської територіальної громади в 2024 р.	48
Рисунок 1.28. Організаційна структура Відділ освіти, культури, молоді та спорту Галичинівської сільської ради, 2024 р.....	49
Рисунок 2.29. Порівняльний аналіз зв'язків сильних сторін Галичинівської сільської територіальної громади та можливостей її зовнішнього середовища (матриця «Порівняльні переваги»).....	56
Рисунок 2.30. Порівняльний аналіз зв'язків слабких сторін Галичинівської сільської територіальної громади та можливостей її зовнішнього середовища (матриця «Виклики»)	57
Рисунок 2.31. Порівняльний аналіз зв'язків слабких сторін Галичинівської сільської територіальної громади та загроз її зовнішнього середовища (матриця «Ризики»)	59
Рисунок 2.32. Порівняльний аналіз зв'язків сильних сторін Галичинівської сільської територіальної громади та загроз її зовнішнього середовища (матриця «Протидія»).....	60
Рисунок 2.33. «Дерево цілей» Стратегії розвитку Галичинівської ТГ	70
Рисунок 7.34. Лупарівський Передній маяк	117
Рисунок 7.35. Хаблівський Задній маяк	118

Програма USAID «Децентралізація приносить кращі результати та ефективність» (DOBRE)
СТРАТЕГІЯ РОЗВИТКУ ГАЛИЦІНІВСЬКОЇ СІЛЬСЬКОЇ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ НА ПЕРІОД ДО 2027
РОКУ

Рисунок 7.36. Кисляківський маяк	118
Рисунок 7.37. Сувенірна продукція – Дерев'яний 3D конструктор Кисляківського маяка.....	118
Рисунок 7.38.Оцінка компонентів сфери: КОМУНАЛЬНА ІНФРАСТРУКТУРА І ОХОРОНА ПРИРОДНОГО СЕРЕДОВИЩА.....	120
Рисунок 7.39. Оцінка компонентів сфери: ТРАНСПОРТ і ЗВ'ЯЗОК.....	121
Рисунок 7.40.Оцінка компонентів сфери: ОСВІТА І ВИХОВАННЯ.....	121
Рисунок 7.41.Оцінка компонентів сфери: СОЦІАЛЬНА ДОПОМОГА ТА ОХОРОНА ЗДОРОВ'Я ..	122
Рисунок 7.42. Оцінка компонентів сфери: КУЛЬТУРА І СПОРТ	123
Рисунок 7.43. Оцінка компонентів сфери: ЕКОНОМІКА і РИНОК ПРАЦІ	123
Рисунок 7.44. Пріоритетні сфери підтримки на думку респондентів	124
Рисунок 7.45. Проєкти, заплановані до реалізації громадою, відповідно до пріоритетів мешканців ..	125
Рисунок 7.46. Оцінка компонентів, що формують СТАНОВИЩЕ ВНУТРІШНЬО ПЕРЕМІЩЕНИХ ОСІБ в громаді.....	126

Програма USAID «Децентралізація приносить кращі результати та ефективність» (DOBRE)
СТРАТЕГІЯ РОЗВИТКУ ГАЛИЦИНІВСЬКОЇ СІЛЬСЬКОЇ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ НА ПЕРІОД ДО 2027 РОКУ

ПЕРЕЛІК ТАБЛИЦЬ

Таблиця 1.1. Члени і членкині Робочої групи з актуалізації Стратегії та інші особи, які приймали участь у актуалізації документу	Ошибка! Закладка не определена.
Таблиця 1.2. Порівняльна характеристика Галичинівської ТГ та подібних громад	17
Таблиця 1.3. Земельний фонд Галичинівської ТГ, 2024 р.	24
Таблиця 1.4. Освітня мережа Галичинівської сільської територіальної громади	33
Таблиця 1.5. Мережа спортивних закладів Галичинівської ТГ	35
Таблиця 1.6. Мережа медичних закладів Галичинівської ТГ	36
Таблиця 1.7. Кількість зареєстрованих суб'єктів господарської діяльності за видами економічної діяльності	39
Таблиця 1.8. Найбільші роботодавці – комерційні підприємства	41
Таблиця 1.9. Бюджетоутворюючі податкові надходження громади	43
Таблиця 1.10. Найбільші платники податків у громаді у 2023 р., грн	44
Таблиця 2.11. SWOT-аналіз	52
Таблиця 5.12. Структура стратегічних, оперативних цілей та завдань Стратегії розвитку Галичинівської територіальної громади на 2024-2027 роки	71
Таблиця 5.13. Потенційні сфери реалізації оперативної цілі 1.1. Створення умов для відновлення та розвитку економічного потенціалу	73
Таблиця 5.14. Потенційні сфери реалізації оперативної цілі 1.2. Стимулювання і підтримка професійної та підприємницької діяльності мешканців і мешканок, особливо в тяжкій ситуації на ринку праці	74
Таблиця 5.15. Потенційні сфери реалізації оперативної цілі 2.1. Покращення інфраструктури і системи громадської безпеки	77
Таблиця 5.16. Потенційні сфери реалізації оперативної цілі 2.2. Розбудова відповідно до потреб і можливостей громади інженерної інфраструктури, а також системи поводження з твердими побутовими відходами	78
Таблиця 5.17. Потенційні сфери реалізації оперативної цілі 3.1. Впровадження інтеграційної соціальної політики та ефективної системи охорони здоров'я	82
Таблиця 5.18. Потенційні сфери реалізації оперативної цілі 3.2. Відновлення різноманітних можливостей проведення вільного часу, з особливим акцентом на дітей і молодь	83
Таблиця 5.19. Потенційні сфери реалізації оперативної цілі 3.3. Формування інфраструктури і пропозиції у сфері освіти та виховання, адаптованих до зовнішніх викликів і соціально-демографічної та фінансової ситуації громади	85
Таблиця 5.20. Потенційні сфери реалізації оперативної цілі 4.1. Покращення системи комунікації, співпраці та надання адміністративних послуг місцевою адміністрацією	87
Таблиця 5.21. Потенційні сфери реалізації оперативної цілі 4.2. Відновлення та розвиток спроможності місцевої адміністрації	88
Таблиця 6.22. Аналіз відповідності стратегічних та оперативних цілей Стратегії розвитку Галичинівської сільської територіальної громади до 2027 року стратегічним і оперативним цілям Державної стратегії регіонального розвитку на 2021–2027 роки	91
Таблиця 6.23. Аналіз відповідності стратегічних та оперативних цілей Стратегії розвитку Галичинівської територіальної громади Стратегії розвитку Миколаївської області на період 2021 – 2027 років	93

Програма USAID «Децентралізація приносить кращі результати та ефективність» (DOBRE)
СТРАТЕГІЯ РОЗВИТКУ ГАЛИЦИНІВСЬКОЇ СІЛЬСЬКОЇ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ НА ПЕРІОД ДО 2027
РОКУ

Таблиця 7.24. Перелік організаційних заходів Плану заходів з реалізації Стратегії розвитку Галичинівської сільської територіальної громади на 2025-2027 роки.....	98
Таблиця 7.25. Система показників для моніторингу стану реалізації Стратегії розвитку Галичинівської сільської територіальної громади до 2027 року	105
Таблиця 7.26. Характеристика доріг з твердим покриттям.....	112
Таблиця 7.27. Характеристика мережі закладів освіти Галичинівської сільської територіальної громади, 2023 рік.....	115
Таблиця 7.28. Канали зв'язку між керівництвом громади і мешканцями, які необхідно вдосконалити або почати використовувати	119

Програма USAID «Децентралізація приносить кращі результати та ефективність» (DOBRE) СТРАТЕГІЯ РОЗВИТКУ ГАЛИЦИНІВСЬКОЇ СІЛЬСЬКОЇ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ НА ПЕРІОД ДО 2027 РОКУ

ВСТУП

Стратегія розвитку Галичинівської територіальної громади до 2027 року (далі – Стратегія) була розроблена в рамках програми «Децентралізація приносить кращі результати та ефективність» (DOBRE), що виконується міжнародною організацією Глобал Ком'юнітіз (Global Communities) та фінансується Агентством США з міжнародного розвитку (USAID). Експертну підтримку надали Давід Хоінкіс і Олег Карий – експерти Фонду Розвитку Місцевої Демократії ім. Єжи Регульського (FRDL), яка є партнером Глобал Ком'юнітіз у реалізації компоненту стратегічного планування в громадах в рамках цієї програми.

Стратегія розвитку Галичинівської територіальної громади до 2027 року є оновленням розробленої наприкінці 2017 – на початку 2018 років Стратегії, визначеної на 2018–2026 роки, і є природним продовженням прийнятої в ній політики стратегічного управління, а також відповіддю на нові виклики розвитку. Попередній документ потребував оновлення, на що вплинули насамперед три фактори:

- різнопланові негативні зміни та погіршення умов розвитку громади, практично в усіх сферах її функціонування, як наслідок повномасштабної російської агресії проти незалежної української держави, що розпочалася в лютому 2022 року:
  - Внаслідок інтенсивних бойових дій на території громади було пошкоджено або повністю зруйновано більшість громадських та приватних будівель, а також технічну інфраструктуру, що вплинуло на доступність та якість надання публічних послуг. Поступове відновлення матеріальної бази муніципального та приватного секторів є величезним викликом. При цьому необхідно забезпечити організаційну та економічну ефективність, а також підвищити стійкість до зовнішніх впливів. Найнеобхідніші потреби громада покриває власними силами, водночас перебуваючи в пошуках зовнішньої підтримки для інвестицій, вартість яких перевищує фінансові можливості місцевого бюджету;
  - Частина території громади залишається замінованою або забрудненою небезпечними і вибухонебезпечними предметами, хоча саперні роботи в цьому напрямку тривають. На низький рівень безпеки також впливає нестача укриттів, що є предметом інтенсивної роботи органу місцевого самоврядування, спрямованої на якнайшвидше поліпшення ситуації в цій сфері. Надалі зберігається ризик обстрілів. Є загиблі, поранені та зниклі безвісти мешканці та мешканки;
  - У громаді відбулися величезні негативні соціально-демографічні зміни, в тому числі: значна втрата населення в результаті еміграції та смерті під час війни, переміщення населення всередині громади із зруйнованих сіл до вцілілих, зміни у віковій структурі – збільшення частки людей похилого віку і зменшення частки молодих, часто активних і ініціативних людей, обвальне падіння народжуваності, що в найближчі кілька років всіяко позначиться на житті громади, на додаток до великої кількості осіб і сімей, які потребують підтримки, інтеграції та активізування, в тому числі – неповні сім'ї, діти-сироти, хворі, особи з інвалідністю та залежні люди;
  - Водночас відбулися величезні негативні економічні зміни: критичні обмеження і труднощі для бізнесу і сільського господарства, яке є важливою галуззю місцевої економіки, в тому числі з точки зору вищезгаданих значних площ замінованих і забруднених сільськогосподарських земель, втраченої техніки, обладнання і баз, або нестачі робочої сили через еміграцію або мобілізацію чоловіків, а також пов'язані зі зростанням витрат, труднощі в доступі до інших ресурсів і ринків, і загальною економічною кризою в країні;
  - Ситуація на місцевому ринку праці є дуже складною - великий завод з виробництва глинозему та іншої хімічної продукції, Миколаївський глиноземний завод, перебуває в процесі націоналізації і не працює, як і низка пов'язаних з ним компаній (постачальників,

Програма USAID «Децентралізація приносить кращі результати та ефективність» (DOBRE)

СТРАТЕГІЯ РОЗВИТКУ ГАЛИЦИНІВСЬКОЇ СІЛЬСЬКОЇ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ НА ПЕРІОД ДО 2027 РОКУ

субпідрядників тощо), що призвело до втрати понад 1 000 робочих місць. Крім того, місцевий порт не працює на повну потужність через морську блокаду та заміноване узбережжя. Мешканці та мешканки втратили основне джерело доходу, а бюджет громади, який раніше був відносно багатим завдяки наявності промисловості, скорочується;

- Війна повністю змінила надання публічних послуг у громаді. Дитячі садочки та школи працюють дистанційно. Відновлення попереднього формату навчання безпосередньо за місцем проживання дітей потребує відновлення інфраструктури, забезпечення належним чином підготовлених укриттів, поповнення парку шкільних автобусів. У зв'язку з цим викликом є оптимізація мережі навчальних закладів. Схожа ситуація склалася у сфері культури, спорту та відпочинку. Спостерігається значне зростання попиту на соціальні послуги, а також труднощі з їх наданням.

- Постраждала і екологічна сфера: забруднені ґрунти і вода, втрачені деякі природні ресурси;

- Складне бюджетне становище громади. Відбулося скорочення доходів, у тому числі власних через вищезгадане знищення або різке скорочення підприємництва та сільськогосподарської діяльності, а отже, і бази платників податків, з негативною зміною їх структури, що свідчить про більшу залежність від зовнішніх трансфертів - державних та від грантодавців (до війни громада протягом усього свого існування спрямовувала реверсну дотацію до державного бюджету, а тепер є дотаційною). Це необхідно враховувати в процесі стратегічного планування та управління – тим більше, що описані вище виклики відновлення людського та соціального капіталу, інфраструктури та економіки є величезними та абсолютно новими порівняно з періодом до повномасштабного російського невинуватеного вторгнення.

- зміни в законодавстві – відповідно до Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо засад державної регіональної політики та політики відновлення регіонів і територій»¹, Стратегія стала не лише бажаним, а й обов'язковим документом для кожної громади, а її зміст та порядок розробки детально визначено в рамках Методичних рекомендацій щодо порядку розроблення, затвердження, реалізації, проведення моніторингу та оцінки реалізації стратегій розвитку територіальних громад, що затверджені наказом Міністерства розвитку громад та територій України від 21. 12.2022 № 265²,
- зміни у стратегічних документах вищого рівня, які мають бути включені до Стратегії - для врахування впливу повномасштабної війни РФ проти України, євроінтеграційних зобов'язань України, а також інших тенденцій в економіці, а також інших тенденцій соціально-економічного розвитку була розроблена оновлена редакція Державної стратегії регіонального розвитку на 2021-2027 роки.

Стратегія розвитку Галичинівської територіальної громади до 2027 року це планувальний документ на тривалу перспективу, який визначає найважливіші цілі і завдання, інструменти їх реалізації, а також методи перевірки отриманих результатів політики сталого розвитку, що здійснюється на території громади. Документ підготовлено на строк та з урахуванням пріоритетів, що визначені згаданою оновленою Державною стратегією регіонального розвитку на 2021-2027 роки³ та Стратегією розвитку Миколаївської області на період до 2027 року⁴. Здійснюється вона шляхом розробки та виконання Плану заходів із реалізації (далі – ПЗР) на три роки (2025–2027 рр.).

В теперішніх умовах наявність стратегії для громади є обов'язковою і важливою. Документ виконує три основні функції:

¹ <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2389-20#Text>

² <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0265914-22#Text>

³ <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/695-2020-%D0%BF#Text>

⁴ <https://www.mk-oblrada.gov.ua/UserFiles/decree/1613571502602d25ae7f0ce.pdf>

Програма USAID «Децентралізація приносить кращі результати та ефективність» (DOBRE)

СТРАТЕГІЯ РОЗВИТКУ ГАЛИЦИНІВСЬКОЇ СІЛЬСЬКОЇ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ НА ПЕРІОД ДО 2027 РОКУ

- скеровує і забезпечує безперервність політики відбудову і розвитку, слугує орієнтиром в управлінні територіальною громадою та орієнтиром для інших документів з реалізації на місцевому рівні,
- виконує роль допоміжного інструменту пошуку зовнішніх засобів фінансування ключових завдань і проєктів, особливо в контексті бюджету розвитку,
- активізує та інтегрує місцеву спільноту, починаючи від процесу її розробки, через спільну реалізацію, до завершення та постійного вдосконалення вжитих заходів.

Стратегія розвитку Галицинівської сільської територіальної громади до 2027 року розроблена відповідно до законів України: Про засади державної регіональної політики⁵, Про державне прогнозування та розроблення програм економічного і соціального розвитку України⁶, Про місцеве самоврядування в Україні⁷, Про стратегічну екологічну оцінку⁸. Під час її розробки враховані положення низки нормативно-правових актів, а саме: постанови Кабінету Міністрів України від 11.11.2015 № 931 Про затвердження Порядку розроблення Державної стратегії регіонального розвитку України і плану заходів з її реалізації, а також проведення моніторингу та оцінки результативності реалізації зазначених Стратегії і плану заходів⁹, згаданих Методичних рекомендацій Міністерства розвитку громад та територій України.

Стратегія повинна відображати політику відновлення і розвитку, яка прийнята шляхом узгоджень та публічного обговорення, до якої залучені представники публічного, громадського та бізнес секторів. Відповідно до цього було обрано партнерсько-експертну модель праці над стратегією і планом заходів з її реалізації. Відповідно, під час роботи передбачається зокрема:

- проведення стратегічних засідань робочої групи, яка охоплює представників різних секторів – документи розроблялися робочою групою, сформованою рішенням сільської ради. До її складу увійшли представники органу місцевого самоврядування, представники місцевих закладів освіти, культури, охорони здоров'я, бізнес-середовища, громадського сектору та лідери громадської думки. Організовували роботу та надавали методологічну і методичну підтримку Робочій групі експерти Фонду Розвитку Місцевої Демократії ім. Єжи Регульського. В рамках засідань та іншої роботи було спільно розроблено діагностику ситуації в громаді, а також цілі, завдання та проєкти на найближчі кілька років з їх детальним описом;
- проведення соціологічних досліджень:
  - групове інтерв'ю з місцевими підприємцями та представниками сільськогосподарського сектору, метою якого було дізнатися їхню думку щодо проблем, потреб та очікувань у контексті наслідків інтенсивних воєнних дій на території громади та складної ринкової ситуації, спричиненої війною ,
  - групове інтерв'ю з представниками молоді, з метою перевірити та поглибити діагностику ситуації в громаді з точки зору молоді та визначити пріоритетні проєкти з їх точки зору для включення до стратегії,
  - довідкове опитування за допомогою онлайн-анкети, метою якого було дізнатися думку мешканців і мешканок та інших місцевих зацікавлених сторін, таких як внутрішньо переміщені особи, щодо їхніх проблем і потреб, бажаних напрямків відновлення і розвитку громади в поточній ситуації та очікувань щодо реалізації м'яких та інвестиційних заходів органом місцевого самоврядування громади в найближчі роки;
  - організація банку проєктів, метою якого було зібрати за допомогою спеціальної форми, доступної в Інтернеті, ідеї для проєктів, які сприятимуть відновленню і розвитку громади;

⁵ <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/156-19#Text>

⁶ <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1602-14#Text>

⁷ <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/280/97-%D0%B2%D1%80#Text>

⁸ <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2354-19#Text>

⁹ <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/931-2015-%D0%BF#Text>

Програма USAID «Децентралізація приносить кращі результати та ефективність» (DOBRE)
СТРАТЕГІЯ РОЗВИТКУ ГАЛИЦИНІВСЬКОЇ СІЛЬСЬКОЇ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ НА ПЕРІОД ДО 2027 РОКУ

- перевірку напрацьованих рішень під час громадських консультацій.
Завдяки такому підходу документ є не лише законодавчо обов'язковим інструментом для реалізації політики відновлення і розвитку, а й синтезом усвідомленого вибору і рекомендацій представників різних спільнот громади. Це створює спільне бачення розвитку громади та є запрошенням до співпраці для всіх партнерів, зацікавлених у його майбутньому.

Детальний обсяг роботи над оновленою Стратегією розвитку Галичинівської територіальної громади до 2027 року включав:

- Прийняття рішення сільської ради назва від 19.07.2024 р.;
- Підготовка висновків із соціально-економічної діагностики, з особливим акцентом на вплив воєнних дій на ситуацію в громаді – на основі статистичних даних, наданих громадою, та додаткових якісних досліджень:
  - соціологічне дослідження у формі онлайн-опитування - в опитуванні, яке відбулося в липні 2024 р., взяли участь 189 осіб, які заповнили анкету повністю),
  - проведення групового on-line інтерв'ю з представниками місцевого бізнесу – в зустрічі 5 червня 2024 р. взяли участь 6 осіб,
  - проведення групового on-line інтерв'ю з представниками молоді – в зустрічі 9 жовтня 2024 р. взяли участь 9 осіб;
- Перша on-line зустріч з робочою групою (ознайомчо-діагностична) організована 26 липня 2024 р. – нагадування цілей, обсягу та графіку роботи, перевірка та доповнення висновків з діагностики, SWOT-аналіз за окремими сферами діяльності громади, обговорення викликів, перше обговорення бачення розвитку;
  - Дороблення після засідання консультантами та дистанційні консультації щодо актуалізації SWOT-аналізу, за результатами діагностики та обговорення, проведеного під час першої зустрічі - робота групи між зустрічами, консультування щодо напрацьованого матеріалу;
- Друга on-line зустріч із робочою групою (креативна та пошукова) організована 6 серпня 2024 р. – аналіз потенційних сценаріїв розвитку, обговорення бачення розвитку, стратегічних та оперативних цілей стратегії, початкове визначення завдань та проєктів;
  - Дороблення після засідання консультантами та дистанційні консультації щодо бачення і схеми цілей – праця робочої групи між зустрічами, консультування щодо напрацьованого матеріалу;
- Семінар-засідання представників базової робочої групи в Кракові (5 осіб, інтенсивні семінари на повний день) організований 23-25 вересня 2024 р. – підсумки та перевірка попередньо здійсненої роботи (висновки з діагностики, бачення, цілі), робота над планом заходів, обговорення інших ключових елементів стратегії (включаючи систему впровадження - управління, моніторинг, оцінювання та актуалізація), узгодження плану проведення громадських консультацій;
  - Дистанційне консультування розробки плану заходів. Завершення роботи та розробка повного документу стратегії та плану заходів. Робота громади між зустрічами, підготовка експертами і громадою розробленого проєкту стратегії та плану її реалізації до громадського обговорення;
- Проведення громадських онлайн консультацій громадою - оприлюднення стратегії та плану заходів на веб-сайті громади з можливістю подання коментарів через спеціальну форму, заповнену дистанційно або подану в паперовому вигляді до сільської ради або старостам, організація щонайменше 1 публічної консультації онлайн; тривалість приблизно 1 місяць;

Програма USAID «Децентралізація приносить кращі результати та ефективність» (DOBRE)
СТРАТЕГІЯ РОЗВИТКУ ГАЛИЦИНІВСЬКОЇ СІЛЬСЬКОЇ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ НА ПЕРІОД ДО 2027 РОКУ

- П'ята онлайн зустріч з робочою групою (фінальна) організована 27 грудня 2024 р. – підсумки громадських консультацій разом із внесенням за їх результатами змін у планувальні документи (стратегію і план заходів);
  - Розробка кінцевої версії проєктів планувальних документів.
    - Проведення громадою стратегічної екологічної оцінки.
    - Затвердження стратегії розвитку і плану її реалізації на сесії сільської ради.

Керівництво громади дякує всім, хто брав участь у розробці цього документу – за присвячений час, уважний, змістовний підхід, професіоналізм і сміливість у пропонуванні рішень, корисних для громади та її мешканців і мешканок, а також запрошує всіх до співпраці у його реалізації, оцінюванні та можливій актуалізації, відповідно до нових умов розвитку.

Програма USAID «Децентралізація приносить кращі результати та ефективність» (DOBRE) СТРАТЕГІЯ РОЗВИТКУ ГАЛИЦИНІВСЬКОЇ СІЛЬСЬКОЇ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ НА ПЕРІОД ДО 2027 РОКУ

Розділ 1. АНАЛІТИЧНА ЧАСТИНА

1.1. Історичний розвиток

Галичинівська сільська територіальна громада утворена 14 серпня 2015 року шляхом об'єднання Галичинівської, Лиманівської, Прибузької та Української сільських рад колишнього Вітовського району Миколаївської області (згідно адміністративно-територіальної реформи, Вітовський район було ліквідовано, і натомість утворено Миколаївський район (Постанова Верховної Ради України № 807-IX від 17 липня 2020 року).

Населені пункти громади мають багату і давню історію: засновані в різний період від XVIII до X ст. були, свого часу, козацькими поселеннями та робітничими хуторами, заснованими переселенцями із північних губерній (детальніше про історичний розвиток сіл громади – у Додатку А).

Символіка громади

У символіці та логотипі громади відображений Кисляківський маяк, який стоїть в полі на кургані (неподалік села Лупареве). Це не дивно, адже Галичинівська ТГ славиться своїми маяками. Саме Кисляківський – найпопулярніший та один із найкрасивіших.

Рисунок 1.1. Логотип Галичинівської сільської територіальної громади

Джерело: https://www.facebook.com/halitsynivska.hromada/?locale=mk_MK

Рисунок 1.2. Кисляківський Задній маяк як символ бренду громади

Джерело: <https://sunkissed.com.ua/kislyakivskyj-mayak/>

Новітня історія громади позначена наслідками невинуватеної, повномасштабної збройної агресії росії проти вільної української держави, яка триває з лютого 2022 року. Становище громади зазнало фундаментальних негативних змін у соціально-демографічному, економічному, просторово-екологічному, інфраструктурному вимірах.

Висновки:

1. Територія Галичинівської громади має давню і багату історію. Це визначає її ідентичність, привабливість для проживання та різноманітні можливості розвитку, і водночас вимагає відповідної політики охорони та піклування про матеріальну та нематеріальну спадщину,

Програма USAID «Децентралізація приносить кращі результати та ефективність» (DOBRE) СТРАТЕГІЯ РОЗВИТКУ ГАЛИЦИНІВСЬКОЇ СІЛЬСЬКОЇ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ НА ПЕРІОД ДО 2027 РОКУ

що в нинішньому становищі громади (збитки від війни, низький рівень безпеки, обмежені фінансові можливості і т.п.) буде складним завданням.

2. Громада потенційно може бути приваблива для туристичних подорожей козацькими місцинами. Мають потенціал археологічні пошуки та археологічний туризм (на території громади знаходять залишки стоянок ще до нашої ери, козацьких могил та курганів). Використання цих ресурсів стане можливим після завершення спровокованої росією війни.

3. Багатовимірне відновлення зруйнованої інтенсивними воєнними діями громади в соціально-демографічному, економічному, просторово-екологічному, інфраструктурному вимірах потребуватиме величезних ресурсів (часових, фінансових, людських тощо) та співпраці всіх зацікавлених сторін. Основним і найактуальнішим викликом залишається забезпечення безпеки громади, мешканців і мешканок та майна, а також формування стійкості, тобто підготовка до кризових та надзвичайних ситуацій у різних сферах функціонування, що визначає завдання в інших сферах відновлення.

4. Окремі села в громаді постраждали в різній степені. Особливих втрат і руйнувань зазнали села Прибузьке, Степова Долина та Українка. Процес відбудови громади має бути сталим і водночас пристосованим до фактичних, поточних і прогнозованих потреб, щоб ефективно усунути відмінності в розвитку територій громади і підвищити рівень життя в громаді.

1.2. Географічне розташування

Галицинівська сільська територіальна громада – одна із територіальних громад Миколаївського району Миколаївської області.

Географічна приналежність – Миколаївська область, Миколаївський район.

Адміністративний центр – село Галицинове.

Кількість населених пунктів – 6.

Тип громади – сільська.

Площа територіальної громади – 311, 35 км².

Кількість населення – 6626 (станом на січень 2024 р.).

КАТОТТГ – UA48060070000087404.

Офіційний сайт – <https://galycynivska.dosvit.org.ua/>

У складі громади: 5 сіл (Галицинове, Лимани, Лупарево, Прибузьке, Українка), та 1 селище (Степова Долина).

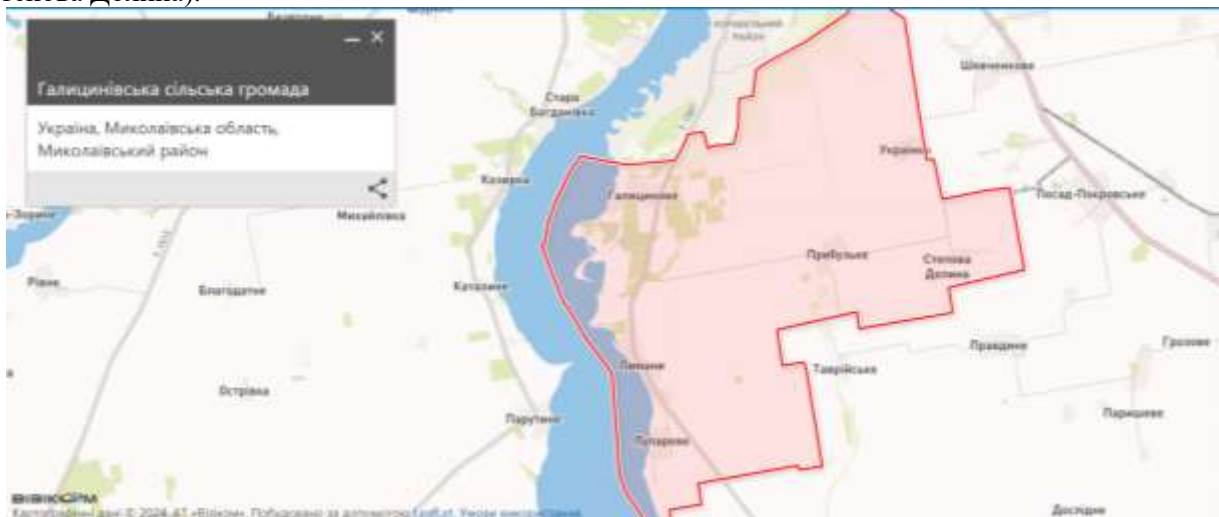
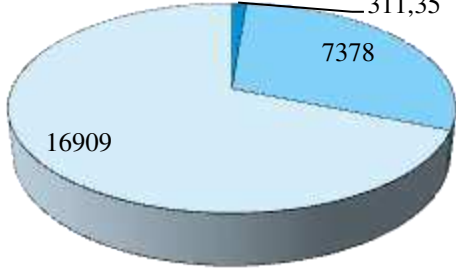

Рисунок 1.3. Галицинівська сільська територіальна громада

Джерело: <https://gromada.info/gromada/galycynivska/#6033>

Програма USAID «Децентралізація приносить кращі результати та ефективність» (DOBRE)
СТРАТЕГІЯ РОЗВИТКУ ГАЛИЦИНІВСЬКОЇ СІЛЬСЬКОЇ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ НА ПЕРІОД ДО 2027 РОКУ

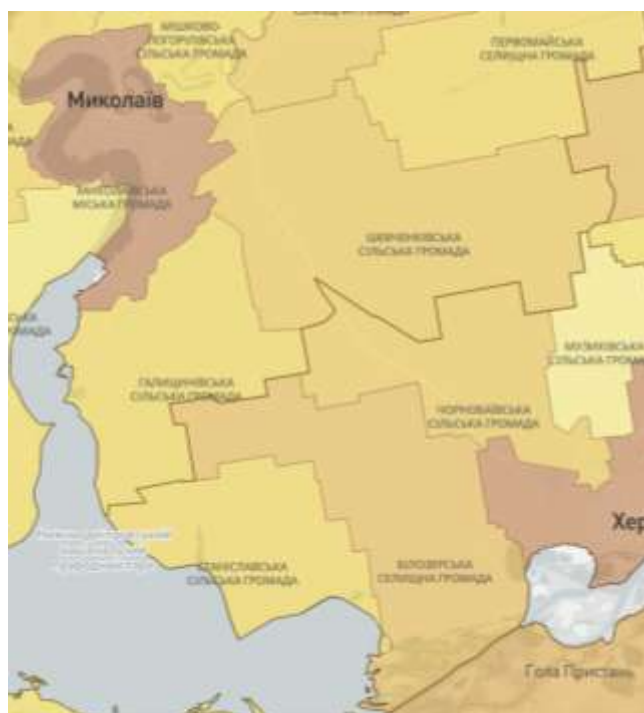
Галицинівська ТГ – одна із найменших серед 19 громад Миколаївського району і займає лише 1,3 % від площі Миколаївської області.

Регіони	Площа, км ²	Площа у % до загальної площі області	Візуалізація
Галицинівська громада	311,35	1,266	
Миколаївський район	7689	31,259	
Миколаївська область	24598	–	

Галицинівська ТГ має сприятливе географічне положення. ТГ знаходиться на *крайньому півдні Миколаївської області*, у безпосередній близькості із *адміністративним центром Миколаївщини – містом Миколаїв*.

Громада межує:

- на півночі – із містом Миколаєвом (Миколаївською міською ТГ);
- на сході – із Шевченківською сільською ТГ Миколаївського району Миколаївської області;
- на півдні і сході – із громадами сусідньої Херсонської області (Станіславською сільською громадою, Білозерською селищною громадою, Чорнобаївською сільською громадою);
- на заході – має вихід до лиману річки Буг.

Рисунок 1.4 Галицинівська сільська територіальна громада та її сусіди

Джерело: https://www.oporaiua.org/longrid/map_2020.html

Програма USAID «Децентралізація приносить кращі результати та ефективність» (DOBRE) СТРАТЕГІЯ РОЗВИТКУ ГАЛИЦИНІВСЬКОЇ СІЛЬСЬКОЇ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ НА ПЕРІОД ДО 2027 РОКУ

Географічна близькість до обласного центру, а також сусідство із іншою областю впливають на транспортну доступність громади. Бузький лиман, який є західною межею ТГ, та частиною Дніпровсько-Бузького лиману, теж в значній мірі визначає транспортне, а також – потенційно, геотуристичне положення регіону.

Відстань від адміністративного центру громади (с. Галицинове) до Миколаївського районного центру та Миколаївського обласного центру – 20 км, відстань до Херсону – другого великого міста регіону – 78 км.

Громада через своє розташування у безпосередньому сусідстві з Миколаєвом має швидкий доступ до важливих автомобільних шляхів, як міжнародного (Європейські автомобільні маршрути E95, E584, E58, державного (українські автомобільні шляхи міжнародного значення M05, M13, M14, національні автошляхи H11, H14, H24), так і регіонального значення, практично в усіх напрямках.

Громада має швидкий доступ до залізничних шляхів. На залізничній станції «Миколаїв» зупиняються пасажирські поїзди далекого та приміського сполучення. Пасажирські поїзди далекого сполучення прямують до 11 обласних центрів України (Київ, Одеса, Харків, Херсон, Дніпро, Івано-Франківськ, Запоріжжя, Кривий Ріг, Хмельницький, Тернопіль, Львів, Рівне тощо). Приміські поїзди від станції Миколаїв прямують до станцій Миколаїв-Вантажний, Долинська, Каховка, Колосівка, Херсон, Тимкове, Апостолове. З 24 лютого 2022 року роботу залізничного транспорту було повністю зупинено. Рух поїздів не відбувався через пошкоджене залізничне полотно. Приміщення самого вокзалу також зачепили ворожі обстріли, Російські окупанти також обстріляли залізничний міст, зруйнували залізничні колії. Рух поїздів до Миколаєва відновили 14 листопада 2022 року. Перший від початку повномасштабної війни потяг до Миколаєва вирушив з Києва.

Крім цього, громада має швидкий доступ до **аеропорту в Миколаєві** (30 км). З 24 лютого 2022 року логістичні сполучення між містами України стали об'єктами номер один для атак російських загарбників. 27 лютого 2022 року відбулося три атаки з боку росіян на Миколаївський аеропорт (снаряди потрапили в злітну смугу та на перон). 7–9 березня 2022 року Миколаївський аеропорт став плацдармом для бойових дій. Це була єдина територія в місті Миколаєві, на якій зуміли закріпитися окупанти. Проте, Збройним силам України вдалося вибити російські окупаційні війська з території Миколаївського міжнародного аеропорту. Протягом першого місяця повномасштабного вторгнення аеропорт щонайменше десять разів обстрілювали російські війська за допомогою реактивних систем залпового вогню («Град» та «Смерч»). 28 березня ракетним обстрілом аеропорт був майже повністю знищений. Основна будівля аеропорту, термінал, диспетчерська вежа не підлягають ремонту.

Рисунок 1.5. Залізничний вокзал м. Миколаєва після обстрілів

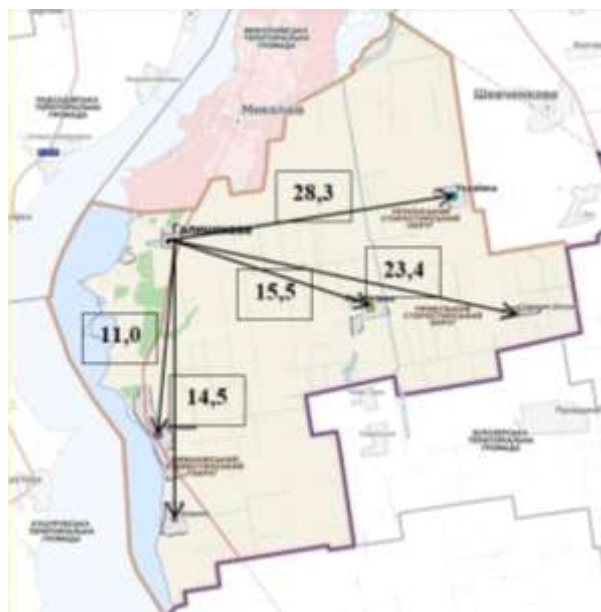

Рисунок Ошибка! Используйте вкладку "Главная" для применения 0 к тексту, который должен здесь отображаться.6. Аеропорт м. Миколаї

Джерело: <https://uainfo.org/blognews/1649313841-okupanti-rozbombili-zaliznichniy-vokzal-u-mikolaevi.html>

Відстань адміністративного центру громади до населених пунктів зображено на рис. 1.7.

Програма USAID «Децентралізація приносить кращі результати та ефективність» (DOBRE)
СТРАТЕГІЯ РОЗВИТКУ ГАЛИЦИНІВСЬКОЇ СІЛЬСЬКОЇ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ НА ПЕРІОД ДО 2027 РОКУ

Рисунок 1.7. Відстані від адміністративного центру громади до інших населених пунктів, км
Джерело: Дані громади

Попри те, що територіальні пункти громади компактно розташовані один відносно іншого, відсутність громадського транспорту між деякими населеними пунктами виступає суттєвою проблемою і ускладнює надання публічних послуг та обмежує мобільність мешканців і мешканок. Зараз ситуація особливо складна через руйнування дорожньої інфраструктури внаслідок війни, обмеження транспортних послуг та підвищення цін на них.

Порівняння з іншими громадами

Для порівняння основних показників розвитку Галицинівської територіальної громади обрано:

- Нововоронцовська селищна територіальна громада, яка має аграрну структуру економіки,
  - Великоолександрівська селищна територіальна громада, яка має у своєму складі 34 населені пункти,
  - Кочубеївська сільська територіальна громада, яка межує із Миколаївською областю.
- Основні порівняльні характеристики вище вказаних громад подано у таблиці 1.2.

Таблиця 1.1. Порівняльна характеристика Галицинівської ТГ та подібних громад

Характеристики	Галицинівська ТГ	Кочубеївська ТГ	Нововоронцовська ТГ	Велико-олександрівська ТГ
Область	Миколаївська	Херсонська	Херсонська	Херсонська
Район	Миколаївський	Бериславський	Бериславський	Бериславський
Рік утворення	2016	2015	2020	2020
Відстань до обласного центру, км	20	130	167	113
Кількість населених пунктів	6	14	10	34
Тип громади	сільська	сільська	селищна	селищна
Площа, км ²	311,35	206,23	465,4	865,4
Частка земель сільськогосподарського	77	93	85	91

Програма USAID «Децентралізація приносить кращі результати та ефективність» (DOBRE)
СТРАТЕГІЯ РОЗВИТКУ ГАЛИЦИНІВСЬКОЇ СІЛЬСЬКОЇ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ НА ПЕРІОД ДО 2027 РОКУ

призначення в структурі земельного фонду, %				
Частка лісів та інших лісовкритих площ структурі земельного фонду, %	4	4	3,5	5,6
Частка забудованих земель в структурі земельного фонду, %	6	1	1,9	2
Кількість об'єктів ПЗФ, од.	1	2	2	8
Кількість населення, осіб, 2022 рік	9000	2956	12911	16227
Кількість населення, осіб, 2024 рік	6300	1856	6475	11450
Темпи приросту населення, 2022-2024 рр., %	-30,0	-37,2	-49,8	-29,4
Кількість населення адміністративного центру громади, ос.	1943	411	3521	5043
Густота населення, 2022 р., ос./км ²	28,9	14,3	27,16	18,9
2024 р., ос.	20,2	9,0	13,91	13,2
Кількість ВПО, ос., 2024 р.	811	159	790	1125
Кількість ДНЗ, од.	5	5	1	12
Кількість шкіл, гімназій, ліцеїв, од.	5	2	6	12
Кількість учнів, що навчається в навчальних закладах громад, ос.	752	190	1479	2044
Кількість дошкільнят, що відвідують ЗДО громади, ос.	214	14	200	340
Кількість закладів охорони здоров'я, од.	5	7	10	13
Кількість суб'єктів економічної діяльності, од.	457	50	215	567
Надходження загального фонду на 1 мешканця, 2023 р., грн	1 853,3	1 027,9	638,4	583,4
Всього надходжень загального фонду, грн	11 675 832	1 907 944	4 133 464	6 680 333
Питома вага місцевих податків і зборів в доходах загального фонду, 2023 р., %	14,0	28,9	18,1	30,0
Місцеві податки і збори, грн	1 629 402	551 391	747 292	2 001 982
Фіскальна віддача території (співвідношення надходжень загального фонду до території громади) 2022 р., тис. грн/км ²	37 713	9 235	8 920	7 731
Дохідність земель (співвідношення плати за землю до території громади), 2022 р., тис.грн	834	1 273	68	313
Плата за землю, грн.	258 101	262 987	31 401	270 656
Видатки загального фонду, грн	19 749 643	4 167 423	18 500 315	20 454 685
Видатки загального фонду на 1 мешканця, 2023 р., грн	3 134,9	2 245,3	2 857,1	1 786,4

Програма USAID «Децентралізація приносить кращі результати та ефективність» (DOBRE)
СТРАТЕГІЯ РОЗВИТКУ ГАЛИЦИНІВСЬКОЇ СІЛЬСЬКОЇ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ НА ПЕРІОД ДО 2027 РОКУ

Видатки на утримання апарату управління, грн	3 320 238	1 104 409	3 554 929	2 707 470
Видатки на утримання апарату управління на 1 мешканця, 2023 р., грн	527,0	595,0	549,0	236,4
Видатки на освіту, грн	10 856 069	2 163 390	10 812 575	14 763 238
Видатки на освіту на 1 мешканця, 2023 р., грн	1 723,2	1 165,6	1 669,8	1 289,3
На заг сер освіту	7 709 844	2 212 013	9 492 858	13 752 577
Видатки на загальну середню освіту на 1 мешканця, 2023 р., грн	1 223,8	1 191,8	1 466,0	1 201,1
Капітальні видатки, грн	761 010	0	753 253	4 010 346
Капітальні видатки на 1 мешканця, 2023 р., грн	120,8	0	116,3	350,2

Джерело: Дані громади

Отож:

1) Галичинівська ТГ, поряд із Кочубеївською ТГ є одними із найперших, утворених на території своїх областей, територіальних громад.

2) Галичинівська ТГ має сприятливе географічне та транспортно-логістичне положення, що пов'язане із розташуванням громади у безпосередній близькості із адміністративним центром області – містом Миколаїв (20 км), та адміністративним центром сусідньої області – містом Херсон (78 км). Відстань від населених пунктів Галичинівської громади до м. Херсон менша, ніж цей показник у громад Херсонської області. Таке географічне розташування визначає швидкий доступ громади до автомобільних шляхів, як міжнародного, так і національного значення, зручне залізничне сполучення, доступ до міжнародного морського порту та аеропорту міжнародного значення. Зараз ці можливості не можуть бути використані через наслідки воєнних дій і все ще низький рівень безпеки.

3) Попри те, що територія громади є регіоном інтенсивного землеробства і має високий ступень освоєння, а питома вага земель сільськогосподарського призначення сягає майже 77 % площі території громади, цей показник є найнижчим серед зазначених вище громад (рис. 14.). За показниками площі земель під забудовою, громада є найурбанізованішою серед усіх, що прямо підтверджує її приміський характер. Важливо, що 43 % земель – це землі промисловості – більше 800 га. Очевидно, що найбільші площі займає Миколаївський глиноземний завод та сервісний центр «Металург» – підприємство металургійної галузі. На території громади високий відсоток земель, непридатних для використання – териконів, сміттєзвалищ, флотаційних басейнів, очисних споруд, територій міських некрополів.

4) Як і загалом по області, спостерігаються значні демографічні втрати. Наявне населення становить 2/3 населення громади до повномасштабного вторгнення. Територіальний розподіл населення – нерівномірний. Показники густоти населення – низькі – 20 ос/км², але це найвища щільність населення серед усіх опрацьованих громад регіону.

5) Війна повністю змінила функціонування системи освіти та виховання. Галичинівська громада – одна з перших громад, яка розпочала дистанційне навчання. Таким чином, навіть під час повномасштабного вторгнення 90 % дітей дошкільного віку та школярів, попри географічне місцезнаходження, обрали дистанційне навчання на базі саме місцевих закладів. Таким чином, громада зберегла учнів. Попри це, в таких умовах, заклади освіти громади демонструють і високі показники якості. Зокрема заклад ЗСО «Галичинівський ліцей - опорний навчальний заклад Галичинівської сільської ради» займає 9 місце у рейтингу шкіл Миколаївської області за результатами НМТ-2023.

6) Попри активні військові дії з початку 2022 року, кількість суб'єктів господарювання або залишилась на рівні довоєнних показників (як от кількість підприємств рибного господарства чи

Програма USAID «Децентралізація приносить кращі результати та ефективність» (DOBRE)

СТРАТЕГІЯ РОЗВИТКУ ГАЛИЦИНІВСЬКОЇ СІЛЬСЬКОЇ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ НА ПЕРІОД ДО 2027 РОКУ

установ, що здійснюють фінансову діяльність або операції з нерухомістю), або збільшилася. Але, оскільки ці дані не корелюються із існуючим рівнем безробіття, тому, можна припустити, що не усі зареєстровані підприємства реально працюють. Ця ситуація, серед іншого, стосується згаданого найбільшого в минулому працедавця в громаді, який формально існує, але вже багато місяців практично не працює.

7) Змінилась структура доходів бюджету громади. Трансфери у 2021 році становили близько 19 % надходжень і не включали жодної дотації з державного бюджету. Навпаки, сама громада спрямовувала реверсну дотацію до державного бюджету протягом усього періоду свого існування. Проте, протягом останніх двох років громада вчилася функціонувати як дотаційна громада, залежна від трансфертів з державного бюджету. У запланованому бюджеті громади 2024 року, трансфери – це 50,6%.

Висновки:

Громада знаходиться у безпосередньому сусідстві із обласним центром. Це визначає її приміський характер, включаючи високий рівень урбанізації та функціональну залежність від сусіднього міста. Така географічна близькість до міста Миколаїв, а також сусідство із іншою областю та вихід до Бузького лиману визначають доволі сприятливе економіко-географічне положення громади. Вигідне транспортно-логістичне розташування обумовлене швидким доступом до: а) важливих автомобільних шляхів, як міжнародного, державного, так і регіонального значення, практично в усіх напрямках; б) залізничних шляхів; в) міжнародного аеропорту (зазнав значних руйнувань) та морського порту міжнародного значення (тимчасово не функціонує через блокаду) в Миколаєві. Руйнування різних типів комунікаційної інфраструктури (дорожньої, залізничної, повітряної) обмежило поточний потенціал кластеру, але, здається, що після закінчення війни шанси на якнайшвидшу відбудову, в тому числі економічну, є реальними. Руйнування різних типів транспортної інфраструктури (дорожньої, залізничної, повітряної) обмежило поточний потенціал громади, але можна прогнозувати, що після закінчення війни шанси на якнайшвидшу відбудову, в тому числі економічну, є реальними.

1.3. Природно-ресурсний потенціал

Рельєф. Громада розташована в Північному Причорномор'ї, в басейні річки Південний Буг. Територія громади являє собою рівнину, котра поступово знижується з півночі на південь до Чорного моря, висота території громади коливається в діапазоні 20–40 м над рівнем моря. Здебільшого територія належить до Причорноморської низовини.

Західна межа громади – узбережжя річки Південний Буг, і хоча, здебільшого, узбережжя річки – пологі, власне саме на території громади, а також далі на південь у Херсонській області (аж до Херсонського Гранд-каньйону) – уривисті. Відповідно, пляжі, як такі, не облаштовані і не поширені, декуди трапляються незначні ділянки піщано-мушлевих пляжів.

Гідрологія. У гідрологічному відношенні Галицинівська територіальна громада, як і майже уся Миколаївська область відноситься до Причорноморського артезіанського басейну. У підпорядкуванні громади значна частина водного простору лиману річки Південний Буг (рис. 1.14.).

Дніпро-Бузький лиман – це відкритий лиман в північній частині Чорного моря, на теренах Херсонської і Миколаївської областей України. Складається з витягнутого в субширотному напрямку Дніпровського лиману (довжина 55 км, завширшки до 17 км), а також вузького (завширшки від 5 до 11 км) та колінчастого Бузького лиману (який, власне, і проходить територією Галицинівської громади), витягнутого в субмеридіональному напрямку, довжиною 47 км. Середня глибина 6–7 м, найбільша – 12 м (т. зв. Станіславська яма).

Програма USAID «Децентралізація приносить кращі результати та ефективність» (DOBRE)
СТРАТЕГІЯ РОЗВИТКУ ГАЛИЦИНІВСЬКОЇ СІЛЬСЬКОЇ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ НА ПЕРІОД ДО 2027 РОКУ

Дніпро-Бузький лиман утворився під час трансгресії морських вод Чорного моря у нижній течії Дніпра та Південного Бугу. З Чорним морем лиман з'єднується протокою 3,6 км завширшки (між Очаківським мисом та Кінбурнською косою). Південне узбережжя має низькі, піщані береги; північне – здебільшого, високі (до 20–35 м) обривисті береги, складені з глинисто-піщаних порід, на окремих ділянках зустрічаються піщано-мушлеві коси. Дно біля кіс піщане, на глибині вкрите суглинисто-піщаними мулами. Поверхневий стік у лиман складається зі стоку таких річок: Дніпро – 93,5 %; Південний Буг – 5,7 %; Інгул – 0,5 %; Інгулець – 0,3 %.

Рисунок 1.8. Дніпро-Бузький лиман

Джерело: <https://discover.ua/locations/dniprovsko-buzkij-liman>

Середня солоність води Дніпровсько-Бузького лиману становить 3,6 ‰ (до побудови Каховського водосховища – близько 2 ‰). Після підриву Каховського водосховища російськими загарбниками 6 червня 2023 року, коли каховська вода увійшла до лиману, то вода стала тимчасово прісною. Зараз, в різних районах лиману, в залежності від переважання прісних річкових чи морських водних мас, солоність відрізняється. У межах громади коливається від 2 до 6 ‰. Раніше найбільші показники солоності були характерні для періоду липень–грудень, коли скорочувалися попуски з Каховського водосховища.

Зазначимо, що води лиману (в середньому по Миколаївській області – близько 25–30 % річного стоку Південного Бугу) використовувалися на зрошення та водопостачання. Це те, що додатково обумовлювало збільшення солоності води лиману. А також, внаслідок цього погіршуються умови життя та нересту окремих видів промислових риб, а також життя річкових видів фіто- і зоопланктону.

Лиман має і багато інших екологічних проблем. Відбувається погіршення хімічного складу води. Воно спричиняється некерованим і невідомим скидом неочищених або погано очищених промислових і комунальних (побутових) стоків, які значно погіршують газовий режим водойми.

Військові реалії породили додаткові проблеми. Бузький лиман неодноразово обстрілювався російськими військовими. Берег річки, а також води лиману, є небезпечною зоною через можливе розміщення там вибухонебезпечних матеріалів та їх уламків.

Дніпровсько-Бузький лиман також має важливе транспортне та рибпромислове значення. Дніпро-Бузький лиман досить мілководний, через що до портів в області не вдається безпечно підійти навіть невеликим суднам. Вони можуть натрапити на мілину. Кораблі змушені рухатися

Програма USAID «Децентралізація приносить кращі результати та ефективність» (DOBRE) СТРАТЕГІЯ РОЗВИТКУ ГАЛИЦИНІВСЬКОЇ СІЛЬСЬКОЇ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ НА ПЕРІОД ДО 2027 РОКУ

каналом, який повний поворотів (колін), які приховують у собі безліч каверз. Саме для орієнтирів у цих колінах було створено маяки.

Для збереження та відновлення природи лиману необхідні комплексні заходи із розмінування територій, а також укріплення урвистих берегів та озеленення узбережжя.

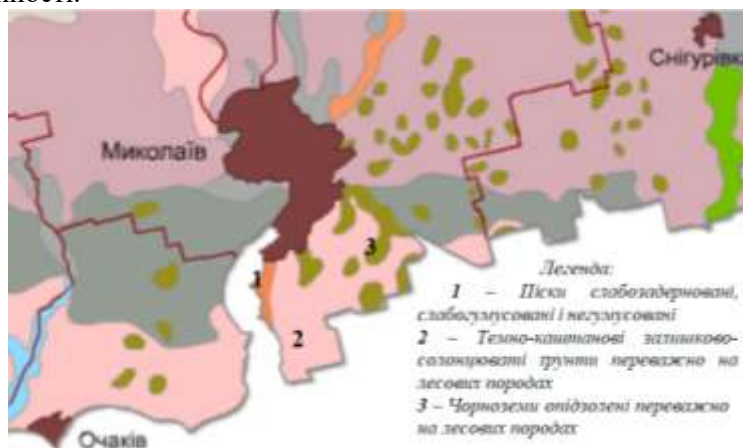
Окрім Бузького лиману, територією Галичинівської громади протікає *річка Вовча (балка)*. Довжина річки приблизно 15,37 км, найкоротша відстань між витоків і гирлом – 14,47 км, коефіцієнт звивистості річки – 1,06. Бере початок у селі Прибузьке. Тече переважно на південний схід через села Нова Зоря, Таврійське і на північно-західній стороні від села Олександрівки впадає у озеро Солонець. На правій стороні від гирла річки пролягає автошлях Т 1501 (автомобільний шлях територіального значення в межах Херсонської області та Миколаївської області. Загальна довжина – 62,5 км. У XIX ст. неподалік від правого берега річки знаходилися Верхній та Нижній маяк Хабловський, а на річці існувало декілька водних та вітряних млинів.

Клімат. Територія громади лежить в області степів. Клімат території, як і всієї Миколаївської області – помірно континентальний. Літо спекотне, вітряне, з частими «суховіями»; середня температура найтеплішого місяця (липня) від +22 до +39 °С. Зима малосніжна, порівняно нехолодна; середня температура найхолоднішого місяця (січня) від –1 до –4 °С. Річна кількість опадів коливається від 322 до 390 мм. Максимум опадів влітку, випадають переважно у вигляді злив. Вегетаційний період в середньому майже 210 діб.

Ліси. Миколаївська область належить до областей з найнижчою лісистістю – 4,1 % (лісистість території України становить 15,9 %). *Залісненість* Галичинівської територіальної громади – менше 4 %.

Корисні копалини. Корисні копалини громади представлені певними запасами будівельних матеріалів. Сировинна база будівельних матеріалів представлена запасами каменю будівельного, деяких запасів цементної сировини, глиняно-черепичної сировини, піску будівельного.

Ґрунти. У центральній та східній частині переважають *південні чорноземи і темно-каштанові, слабо- і середньосолонцюваті чорноземи* (рис. 1.15.). Зустрічаються солонці, солонцювато-осолоділі ґрунти, заболочені плавні і торф'яники. У прирічкових районах – піщані і супіщані ґрунти, місцями з переходом в сипучі піски. Ґрунтовий шар в межах громади має добру кількість гумусу в ґрунті, що безумовно є одним з найважливіших факторів для отримання максимальної врожайності.

Рисунок 1.9. Карта ґрунтів Галичинівської громади

Джерело: <https://superagronom.com/karty/karta-gruntiv-ukrainy#w13>

Програма USAID «Децентралізація приносить кращі результати та ефективність» (DOBRE)
СТРАТЕГІЯ РОЗВИТКУ ГАЛИЦИНІВСЬКОЇ СІЛЬСЬКОЇ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ НА ПЕРІОД ДО 2027 РОКУ

Флора і фауна. Рослинність переважно типчаково-ковилових степів, в долинах річок – лучна. Майже вся територія розорана. Природна степова рослинність збереглася лише по схилах ярів та балок. Під лісами та чагарниками зайнято дуже мало (близько 4 % території, в основному – дуб, осика, клен, чорна тополя, берест, сосна). У зв'язку із близькістю до зони безпосередніх воєнних дій, протягом останніх років земля майже 2 роки не оброблялась, вона заросла високою травою, бур'янами і густими чагарниками.

На піщаних масивах південніше села Галицинове знайдено популяції двох рослин з родини Орхідних, що занесені до Червоної книги України – плодоріжки блощичної (*Anacamptis coriophora*) і плодоріжки болотної (*Anacamptis palustris*). Також в цій місцевості зростають такі рідкісні види, як бурачок савранський (*Alyssum savranicum*) і роговик Шмальгаузена (*Cerastium schmalhauseni*), що занесені до Європейського червоного списку і півники солелюбні (*Iris halophilla*), що занесені до Офіційного переліку регіонально рідкісних рослин Миколаївської області.

Для тваринного світу характерні лисиця, заєць-русак, звичайний хом'як, ховрах; з птахів – перепел, дрохва, фазан, сіра куріпка, крижні та сірий гусак, кулики, степовий та польовий жайворонки та інші.

Фауна Бузького лиману – особлива. У водах лиману живуть десятки видів річкової та морської риби. Є й найрізноманітніші безхребетні: краби, креветки, молюски. З кожним роком тут зменшується видовий склад водних біоресурсів. Він стає причиною зміни харчових ланцюжків. І, як наслідок, ще більше погіршення видового складу водних біоресурсів. За останню чверть століття з вод лиману зникло понад 30 аборигенних видів риб. Практично зникли: білуга, російський осетер, севрюга, шип, чечуга українська, лосось чорноморський, вирезуб, дніпровський підуст, вугор річковий тощо. На мінімально можливому рівні існування: оселедець чорноморський, синець, клепець (білоочка), бистрянка, білизна, лин, ялець, в'язь, головень, марена дніпровська, пічкур, чехоня, шемая чорноморсько-азовська, в'юн, карась золотий, минь, берш (судак волзький), йорж-носар, рубець тощо.

Проте, звісно, основна причина проблеми зменшення аборигенних видів риб – це браконьєрство. А ще – обміління водойм. Бо ж за останні роки у рази зменшилися річкові стоки. Водойми стали сильніше заболочуватися та заростати, озера стали погано промиватися.

Залишки відмерлої рослинності перестали виноситися з водойм, почали накопичуватися, загнивати, зменшуючи вміст кисню, одночасно погіршуючи умови існування риби, особливо її мальків, спричиняючи т.зв. «цвітіння» лиману.

Природно-заповідний фонд. Неподалік села Галицинове розташована ботанічна пам'ятка природи місцевого значення «Старогалицинівська» – єдине комплексне місцезростання ендемічного і реліктового виду, занесеного до Червоної книги України – волошки первинноперлиної. Тут розташоване основне ядро її популяції на планеті, яке станом на 21.08.2004 рік нараховувало близько 2500 генеративних особин. Ботанічна пам'ятка розташована в межах терасового комплексу Бузького лиману. Загальна площа пам'ятки природи становить 8,0 га. Територія являє собою один з найбільших у Нижньому Побужжі фрагментів південного піщаного степу. По південній і західній межі ділянки проходить дорога з твердим покриттям, за якою ростуть соснові насадження. На півночі пам'ятка межує з дачним масивом і кладовищем, на сході – з полем. Ділянку перетинає залізниця, що проходить вздовж узбережжя Бузького лиману. Рельєф в межах пам'ятки та території, що її оточує, – рівний з незначним перепадом висот.

Структура земельного фонду громади представлена на рис. 1.16 та в таблиці 1.2. Загальний земельний фонд становить 31135,13 га. Природні та кліматичні умови громади сприятливі для інтенсивного високоефективного розвитку сільського господарства, що й визначає сучасну структуру земельного фонду, яка характеризується високим антропогенним навантаженням. Площа сільськогосподарських угідь перевищує 24091,95 га, це – близько 77 % площі громади. Це дає

Програма USAID «Децентралізація приносить кращі результати та ефективність» (DOBRE)
СТРАТЕГІЯ РОЗВИТКУ ГАЛИЦИНІВСЬКОЇ СІЛЬСЬКОЇ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ НА ПЕРІОД ДО 2027
РОКУ

розуміння, що територія громади є регіоном інтенсивного землеробства і має високий ступень освоєння.

Таблиця 1.2. Земельний фонд Галичинівської ТГ, 2024 р.

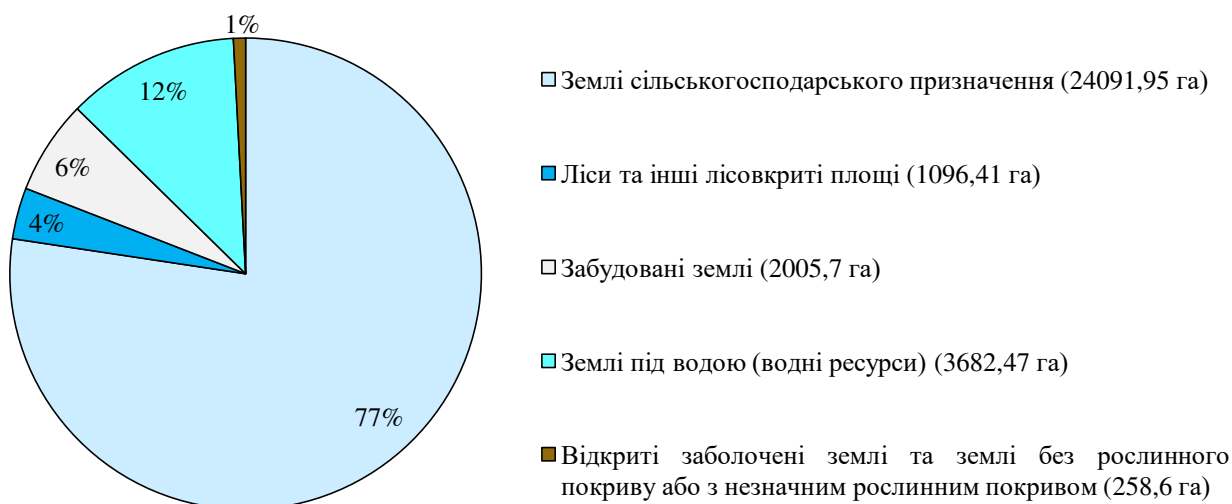
Категорія земель	Площа, га	Площа, %
Землі сільськогосподарського призначення	24091,95	77,4
Ліси та інші лісовкриті площі	1096,41	3,5
Забудовані землі	2005,7	6,4
під житловою забудовою	487,6238	1,6
землі промисловості	824,25	2,6
землі під відкритими розробками, кар'єрами, шахтами та відповідними спорудами, в т.ч.	19	0,06
відкриті розробки та кар'єри, шахти, які експлуатують	12	0,04
інші (під відпрацьовані розробки та кар'єри; закриті шахти; відвали; терикони, які не експлуатують)	3,6	0,01
землі, які використовуються у комерційних цілях	12,0605	0,04
землі громадського призначення	104,2024	0,3
землі змішаного використання	0,01	0,0
землі, які використовуються для транспорту та зв'язку	137,6971	0,4
землі, які використовуються для технічної інфраструктури	34,0231	0,1
землі, які використовуються для відпочинку та інші відкриті землі	296,1032	1,0
Землі під водою (водні ресурси)	3682,47	11,8
Відкриті заболочені землі та землі без рослинного покриву або з незначним рослинним покривом	258,6	0,8

Джерело: Дані громади

Варто зазначити, що у зв'язку із близькістю до лінії фронту, не усі сільськогосподарські угіддя території громади використовуються. Є землі – понад 300 гектарів, які не оброблялися два роки, вони заросла високою травою, бур'янами і густими чагарниками.

Лісами зайнято лише 1096,41 га (3,5 %) території громади. На території громади є невелика кількість лісових масивів, які трапляються переважно на терасах річкових долин. Це змішані та хвойні ліси, багаті на гриби та ягоди. Поширенню лісів, крім антропогенного впливу, заважає засолення ґрунтів, яке є характерним для області загалом і громади зокрема. Крім того, за роки повномасштабного вторгнення, внаслідок обстрілів, лісосуруги та ліси були спалені дотла.

Програма USAID «Децентралізація приносить кращі результати та ефективність» (DOBRE)
СТРАТЕГІЯ РОЗВИТКУ ГАЛИЦИНІВСЬКОЇ СІЛЬСЬКОЇ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ НА ПЕРІОД ДО 2027 РОКУ

Рисунок 1.10. Структура земельного фонду Галицинівської ТГ, %

Джерело: Дані громади

Тому, в громаді активно постає питання озеленення території, висадка нових лісових насаджень, особливо доцільним це було б на узбережжі лиману, що сприяло б укріпленню берегів.

Під забудовою зайнято 6,5 % площі громади, 25 % котрої – це житлові будівлі (майже 500 га), ще 43 % – це землі промисловості – більше 800 га. Очевидно, що найбільші площі займає Миколаївський глиноземний завод. Великим підприємством також є Сервісний центр «Металург» – підприємство металургійної галузі. Інтенсивна промисловість спричинила наявність на території громади земель, непридатних для використання – териконів, сміттєзвалищ, флотаційних басейнів тощо. Землі, які непридатні до використання – це і кладовища та некрополі.

Окрім промислового забруднення територій, слід згадати і про побутове – стихійні сміттєзвалища є поширеним явищем на території громади. Тому, великою проблемою залишається очищення території громади від різного роду сміття та подібних матеріалів. Частину з нього можна використати, наприклад, для мощення та ремонту вулиць.

Дуже незначною є площа земель, які використовуються для відпочинку та інші відкриті землі – лише 300 га. Це менше 1 % території громади.

В сучасних реаліях, внаслідок інтенсивних бойових дій на території Галицинівської громади значні площі було пошкоджено і забруднено небезпечними та вибухонебезпечними матеріалами. Площа замінованих територій сягає 26 % – 8000 га.

Спеціальні служби працюють над обстеженням і розмінуванням території. Деякі жителі також вживають подібних заходів самостійно, ризикуючи своїм життям і здоров'ям – переважно фермери, які хочуть засіяти свої поля. Час розмінування та обстеження залежить від кількості груп фахівців, які будуть задіяні, приблизно від 1 до 2 років. Найгірша ситуація склалася в селищі Степова Долина.

Станом на сьогодні, головними ризиками для земельних ресурсів залишатиметься небезпека територій для населення через замінування та забруднення вибухонебезпечними матеріалами, а також – нераціональне землекористування, деградація та виснаження ґрунтів внаслідок інтенсивного ведення сільського господарства, самовільне землекористування без правовстановлюючих документів тощо. Тому, всі землі громади потребують захисту та охорони від негативних наслідків прифронтового розташування, забруднення й погіршення екологічного стану. Особливого значення набувають: професійне розмінування територій, очищення від небезпечних речовин та стихійних сміттєзвалищ, а також рекультивація земель – повне або часткове відновлення ландшафту та родючості ґрунту, порушених попередньою господарською діяльністю.

Висновки:

Програма USAID «Децентралізація приносить кращі результати та ефективність» (DOBRE)

СТРАТЕГІЯ РОЗВИТКУ ГАЛИЦИНІВСЬКОЇ СІЛЬСЬКОЇ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ НА ПЕРІОД ДО 2027 РОКУ

1. Громада розташована в межах Північної Причорноморської низовини, в басейні річки Південний Буг. Бузький лиман, значна частина водного простору якого перебуває у підпорядкуванні громади, має важливе транспортне, рибопромислове та, потенційно, туристичне значення для розвитку громади і району.

2. У післявоєнний час, Бузький лиман має шанси стати точкою росту туристичного потенціалу громади. Ландшафт узбережжя – це унікальне та неповторне диво природи. Він вражає своєю неймовірною красою. Берегова лінія лиману майже всюди полого. Але от в районі громади є горбиста місцевість. Це відкриває туристичні можливості розвитку пішого туризму, велопогулянок, рекреації, пляжного відпочинку, ретриту на березі лиману. Ландшафти місцевості дуже миловидні та можуть бути цікавими для фотосесій на фоні природних локацій.

3. Найбільш поширеними в Галичинівській ТГ є чорноземи опідзолені та темно-каштанові грубнуги, що мають середньосуглинковий механічний склад та в основному належать до малогумусних та середньогумусних. В цілому ґрунти належать до родючих і в комплексі із сприятливими агрокліматичними умовами, забезпечують вирощування всіх сільськогосподарських культур. Території під посівами займають більшу частину площі територіальної громади – близько 78 %, дуже незначна частина території громади з деревовидним та трав'яним покриттям. Період інтенсивних бойових дій призвели до пошкодження та забруднення ґрунтів, у тому числі сільськогосподарських угідь. Відновлення їх повноцінної роботи є не лише елементом турботи про довкілля, а й про сільське господарство як важливу галузь місцевої економіки.

4. На території громади знаходяться багаті флорою і фауною природні місця, що визначає її привабливість для проживання та відвідування природного середовища, водночас потребує здійснення заходів збереження, відновлення та збалансованого використання природоохоронних територій. Це особливо важливо в контексті негативних змін і шкоди, завданих війною.

5. Відомо про значний вплив воєнних дій на екосистем громади, що спричиняє їх забруднення і руйнування, зниження якості ґрунтів, зміну популяції більшості біологічних видів, а зі зміною структури та функцій ландшафтів відновлення колишнього біорізноманіття сильно ускладняється. Необхідним є проведення досліджень та поглибленого оцінювання екологічного стану ландшафтів громади поряд із здійсненням довгострокових інтегрованих заходів втручання

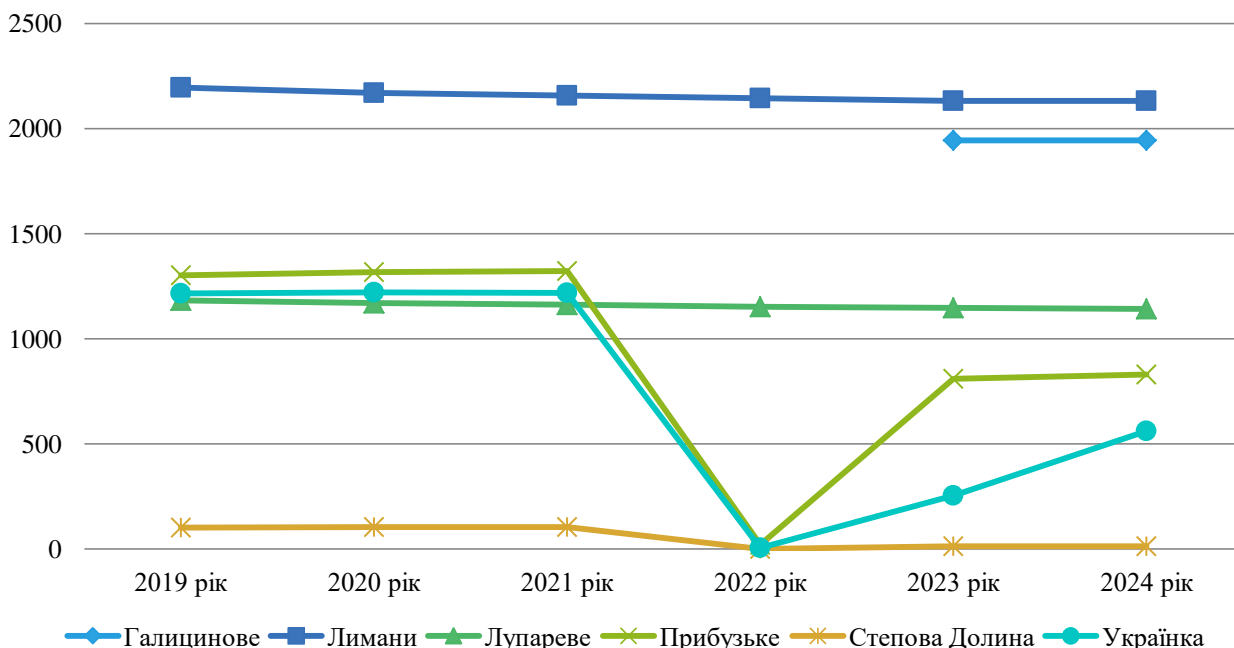
1.4. Характеристика населення та трудових ресурсів

Наявне населення громади станом на січень 2024 року становить 6300 осіб. Це 2/3 від населення громади до початку повномасштабного вторгнення. Таким чином, значна втрата населення є найбільш гострою демографічною проблемою громади. З 2017 року (тобто, від моменту утворення громади) до початку повномасштабного вторгнення чисельність населення не опускалась нижче 9000 осіб. Проте початок інтенсивних бойових дій призвів до вимушеного переміщення жителів громади в більш безпечні місця.

Були періоди, коли більше 80 % населення покинули громаду внаслідок бойових дій. Наприклад, станом на 1 січня 2022 року в ній проживало близько 9 000 осіб, а вже в червні 2022 року – 2 300. Найбільше людей виїхало з сіл Прибузьке, Степова Долина, Українка, Лупареве та Лимани, які потрапили під масовані обстріли, що призвели до пошкоджень та руйнувань цих сіл на понад 60 %.

У 2022 році у деяких населених пунктах, наявне населення майже зникло. Найскладніша демографічна ситуація в селах спостерігалась протягом червня та липня. Тоді з 1 300 жителів у селі Лупареве залишилось 36 громадян, а в Лиманах з 3200 місцевих жителів проживали 211 осіб (рис. 1.11).

Програма USAID «Децентралізація приносить кращі результати та ефективність» (DOBRE)
СТРАТЕГІЯ РОЗВИТКУ ГАЛИЦИНІВСЬКОЇ СІЛЬСЬКОЇ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ НА ПЕРІОД ДО 2027 РОКУ

Рисунок 1.11. Кількість населення Галицинівської ТГ у 2019–2023 рр., осіб

Джерело: Дані громади

Територіальний розподіл населення – нерівномірний. На два найбільші населені пункти громади – це Галицинове (центр ТГ) та Лимани – припадає відповідно 31% і 34% населення цілої громади. Доволі чисельним є село Лупареве. На ці три села припадає 75 % населення громади. Крім того, саме ці села відносно зуміли зберегти і відновити (після деокупації Миколаївщини і правобережжя Херсонщини) свою чисельність в умовах війни. Тоді як кількість жителів Прибузького за два роки повномасштабного вторгнення зменшилась на 38 %, а України та Степової Долини – на 80 %.

Громада має дуже низький показник густоти населення (20 ос./км² – менший, ніж в районі й області).

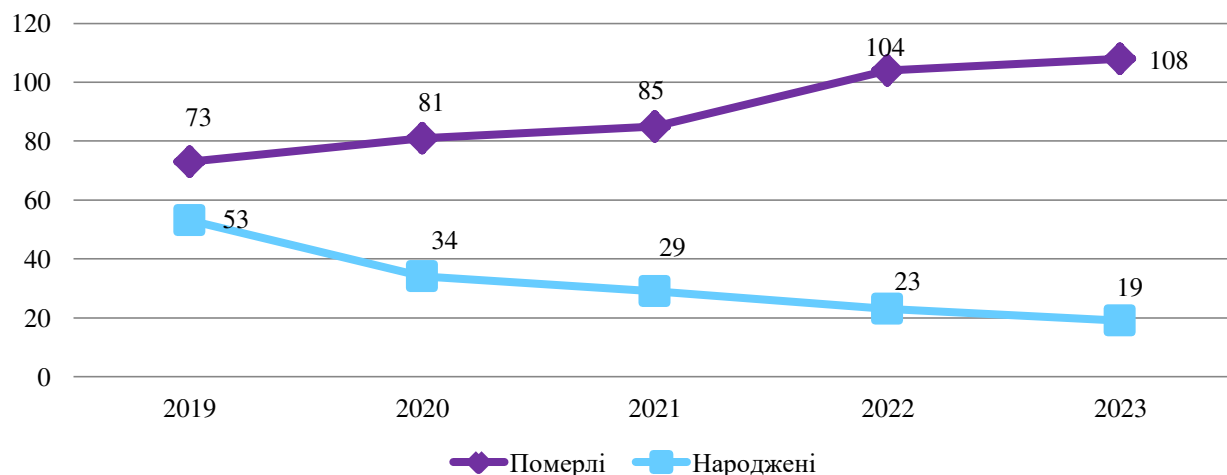
З листопада 2023 року, після звільнення Херсона, люди почали повертатися і відновлювати свої житлові будинки. Чисельність населення станом на січень 2024 року оцінюється в 6 300 осіб. Не всі жителі сіл громади повернулися. І, очевидно, що не усі повернуться, адже за період активної фази війни чимало родин виїхали за кордон, у інші регіони держави та встигли там облаштувати своє проживання.

Окрім цього, важливими перешкодами для повернення населення до громади, є низький рівень безпеки, пошкодження або руйнування житла та об'єктів соціальної інфраструктури, забруднення території небезпечними та вибухонебезпечними матеріалами, відсутність роботи або постійного джерела доходу, погіршення економічного становища сімей та громади.

Природний приріст населення, який і у довоєнні роки не був позитивним, зараз демонструє вкрай загрозливі риси (рис. 1.12.).

Відбувся обвал народжуваності, що уже в найближчих роках позначиться на розвитку громади в усіх можливих аспектах (зменшиться кількість вихованців у дитячих садочках і школах, тощо). Кількість померлих у 5 разів більша, ніж народжених.

Програма USAID «Децентралізація приносить кращі результати та ефективність» (DOBRE)
СТРАТЕГІЯ РОЗВИТКУ ГАЛИЦИНІВСЬКОЇ СІЛЬСЬКОЇ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ НА ПЕРІОД ДО 2027 РОКУ

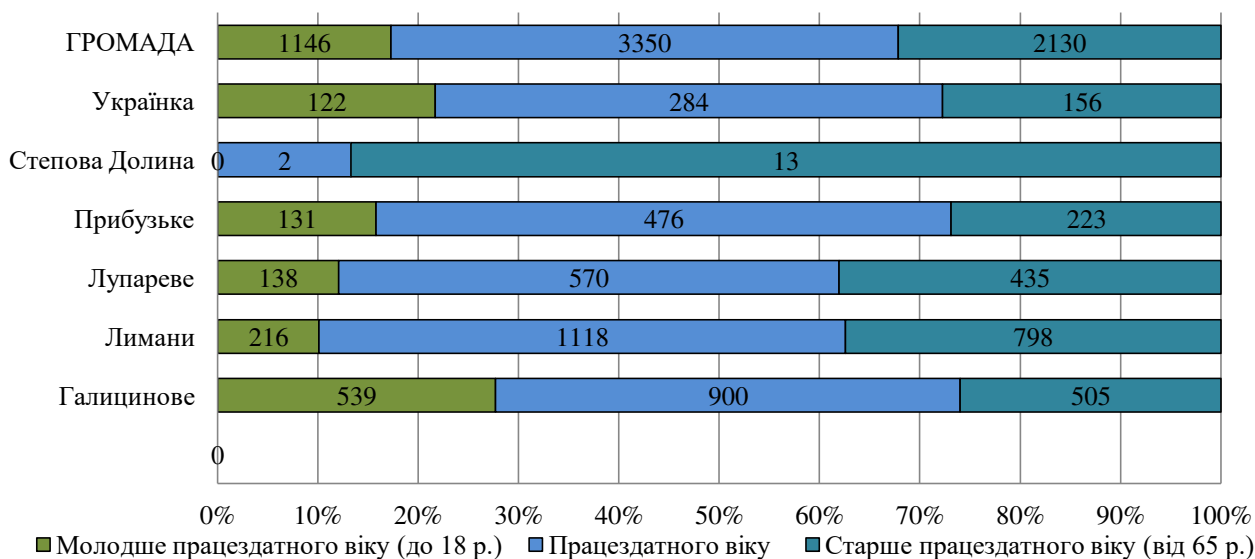

Рисунок 1.12. Кількість народжених і померлих у Галичинівській громаді у 2019–2023 р., осіб
 Джерело: Дані громади

Таким чином, відбувається постійне природне скорочення кількості населення. На негативний природний приріст накладається негативна тенденція з виїздом місцевих мешканців і мешканок в безпечніші регіони України або за кордон.

Водночас відбулися значні негативні зміни у віковій структурі населення громади (рис. 18.). Збільшилася частка людей похилого віку і зменшилася частка людей молодшого за працездатний і працездатного віку, що продовжує і посилює негативні довоєнні тенденції, які також простежуються по всьому району та області.

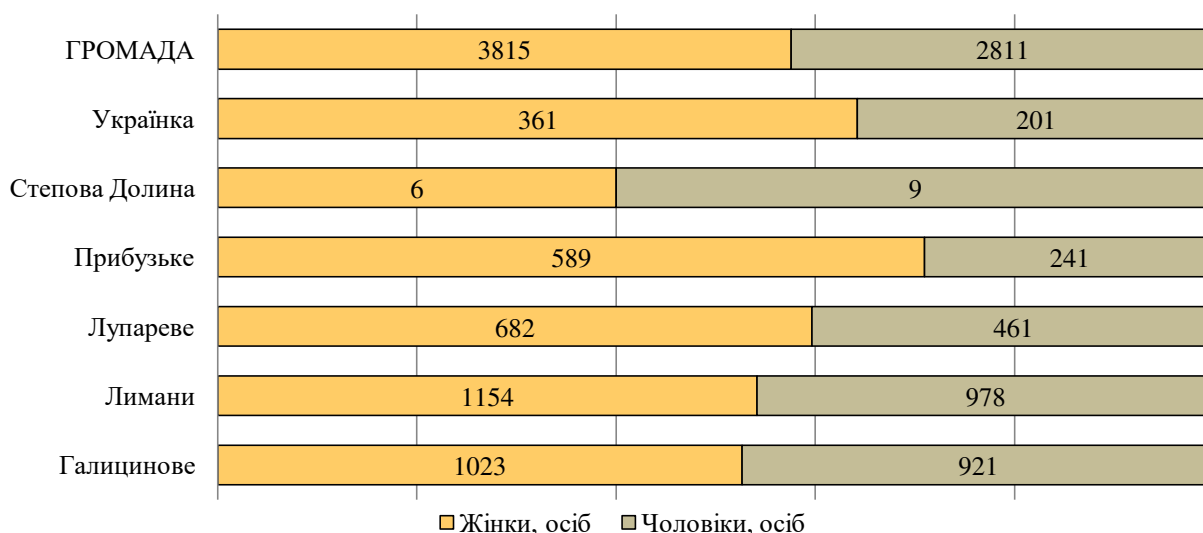
Як бачимо, частка молодого населення в громаді загалом та населених пунктах, зокрема, не сягає навіть третини населення. Найкраща ситуація у цьому контексті в Галицинові, найгірша – в Степовій Долині, селах Лупареве та Лимани, тут молодого населення менше 10 %. Натомість частка людей похилого віку майже в усіх населених пунктах ТГ більша 30 %. Це офіційні дані, а реальна ситуація напевно ще гірша.

Рисунок 1.13. Вікова структура населення у Галичинівській громаді в 2024 р., %
 Джерело: Дані громади

Програма USAID «Децентралізація приносить кращі результати та ефективність» (DOBRE) СТРАТЕГІЯ РОЗВИТКУ ГАЛИЦИНІВСЬКОЇ СІЛЬСЬКОЇ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ НА ПЕРІОД ДО 2027 РОКУ

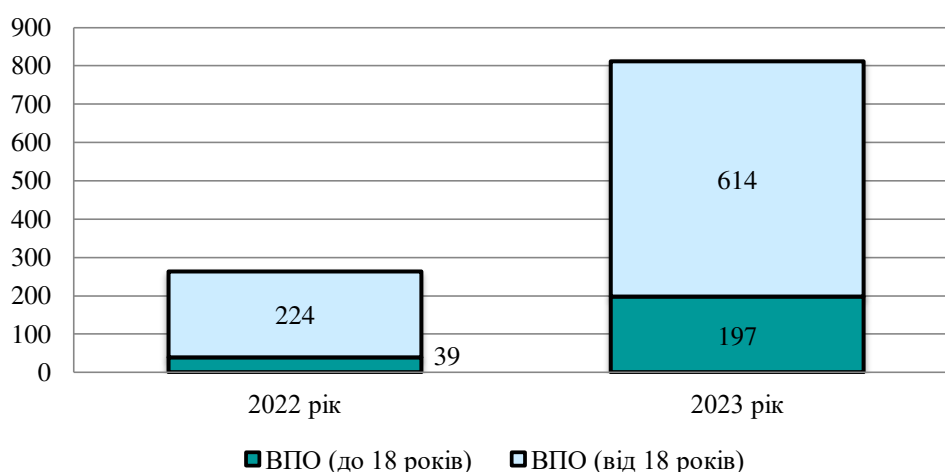
Диспропорції спостерігаються і у статевій структурі населення: в усіх селах громади жінки значно перевищують кількість чоловіків.

Рисунок 1.14. Статеві структура населення у Галицинівській громаді в 2024 р., осіб
 Джерело: Дані громади

Крім того, в громаді є велика кількість вразливих людей і сімей, які потребують підтримки, інтеграції та активізації, в тому числі неповні сім'ї, діти-сироти, хворі люди, люди з інвалідністю. Як зазначалося, рівень безпеки залишається низьким, в тому числі через недоліки інфраструктури в цій сфері, а також ризик обстрілів і активних бойових дій.

У громаді проживають внутрішньопереміщені особи. На кінець 2023 року їх налічувалося 811 осіб (рис. 1.21.). Це 13% населення громади. З 2022 року, коли в громаді налічувалося 263 ВПО, ця цифра потроїлась. Серед ВПО переважають особи, які до переселення проживали в інших населених пунктах громади або в сусідньому Миколаєві. Переважна більшість – жінки з дітьми.

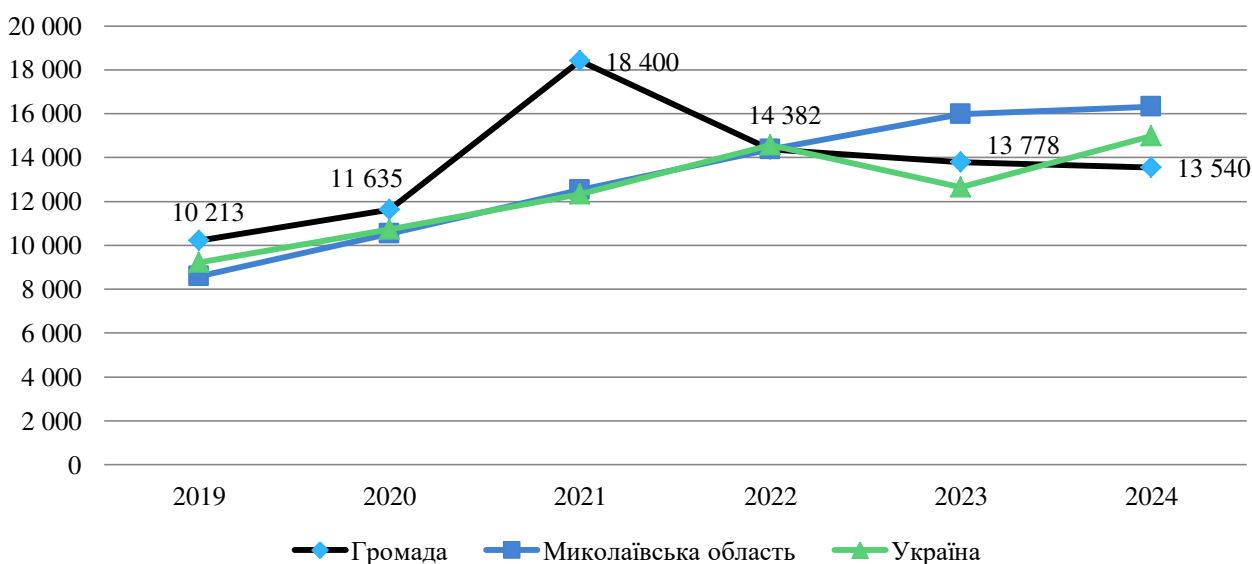

Рисунок 1.15. Кількість ВПО у Галицинівській громаді, осіб
 Джерело: Дані громади

Програма USAID «Децентралізація приносить кращі результати та ефективність» (DOBRE) СТРАТЕГІЯ РОЗВИТКУ ГАЛИЦИНІВСЬКОЇ СІЛЬСЬКОЇ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ НА ПЕРІОД ДО 2027 РОКУ

У громаді високий рівень безробіття – 50 %. Раніше, до 24.02.2022 року, велика частина населення була зайнята у сільському господарстві та переробці сільгосппродукції, а також працювала в промисловості. Зараз, як ми уже зазначали, чимало земель не обробляються. Перестав працювати Миколаївський глиноземний завод – ключовий стейкхолдер громади, і, навіть району. Не функціонує місцевий порт. Усі ці фактори, а також фізичне руйнування інфраструктури, підприємств та установ визначають високий рівень безробіття.

Рівень заробітних плат представлена на рис. 1.22. У 2024 році середня зарплата по громаді становила 13 540 грн. Це дещо менше, ніж дані про середньомісячну заробітну плату в Миколаївській області та Україні загалом. Показово, що до повномасштабного вторгнення, середні зарплати в громаді були вищими, ніж в області та державі загалом.

Рисунок 1.16. Рівень заробітних плат у Галицинівській громаді, грн

Джерело: Дані громади

Висновки:

1. Галицинівська територіальна громада відноситься до нечисельних, з низькою густиною населення 20 осіб/км², при середній густоті населення України – 72 особи/км² та Миколаївської області 44 осіб/км².
2. Громада знаходиться під впливом процесів систематичного зменшення кількості населення як наслідок звуженого відтворення населення, коли наступні покоління кількісно менші від попередніх. Основною причиною зменшення кількості населення у громаді є суттєве перевищення рівня смертності над рівнем народжуваності. До зменшення населення громади додалось негативне сальдо міграції. Воєнні обставини 2022 року, масові обстріли призвели до різкого зменшення кількості населення: насамперед особи молоді, підприємливі, з хорошою освітою, а також родини з дітьми виїжджали в пошуках безпечнішого місця проживання. Водночас відбулися значні негативні зміни у віковій структурі населення громади. Збільшилася частка людей похилого віку і зменшилася частка людей молодшого за працездатний і працездатного віку, що продовжує і посилює негативні довоєнні тенденції, які також простежуються по всьому району
3. Проблемними питаннями, характерними для громади, є також викривлена статеві структура населення: переважають жінки, найчастіше в старшому віці, бракує чоловіків, що впливає на місцевий ринок праці.
4. Громада приймає на своїй території 811 внутрішньопереміщених осіб. Є й інші групи, які потребують підтримки, зокрема через воєнний стан (неповні сім'ї, діти-сироти, особи з

Програма USAID «Децентралізація приносить кращі результати та ефективність» (DOBRE)

СТРАТЕГІЯ РОЗВИТКУ ГАЛИЦИНІВСЬКОЇ СІЛЬСЬКОЇ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ НА ПЕРІОД ДО 2027 РОКУ

інвалідністю, ветерани). Громада докладася зусиль для їхньої соціальної інтеграції і активізації, а також допомоги в повсякденному житті..

5. На ринку праці не вистачає робочих місць, панує недостатня мотивація до праці у громаді внаслідок низького рівня заробітної плати, складнощі у працевлаштуванні неконкурентоспроможних на ринку праці груп населення, нестача кваліфікованих кадрів. Рівень середньої заробітної плати має постійну тенденцію до спадання (з 2021 р.), і залишається меншим середньообласного та національного показників (83 % та 78 % у 2024 році). Підтримка відновлення і розвитку сільського господарства, бізнесу та робочих місць буде мати вирішальне значення для жителів, які вирішать залишитися чи повернутися в громаду.

6. Людський і соціальний капітал є найважливішим ресурсом кожної громади. Його відновлення потребуватиме комплексних дій, спрямованих на підвищення привабливості проживання на цій території, зокрема забезпечення безпеки, наявності житла та високооплачуваної роботи, а також якісних послуг. У цьому плані громада конкурує не тільки з іншими територіальними громадами в країні, а й за кордоном, куди емігрувала значна частина жителів України.

7. В умовах негативних соціально-демографічних змін завданням громади в найближчі роки буде поступове, багатовимірне відновлення, яке має враховувати адаптацію системи, інфраструктури та пропозиції послуг до нового кількісного і структурного складу населення громади.

1.5. Наявна інфраструктура (транспортна, житлово-комунальна, поштова та зв'язок, соціальна, торгівлі та послуг, туристична)

Транспортне сполучення. В громаді розвинений автомобільний та водний (річковий) види транспорту. Основним автомобільним сполученням є автомобільні шляхи: Миколаїв-Херсон. Транспортне сполучення між населеними пунктами: Миколаїв – с. Лупареве, с. Лимани – маршрут № 114; Миколаїв – с. Галицинове – маршрут № 102; 5 Миколаїв – с. Прибузьке,. Також на території громади для перевезення працівників Миколаївського глиноземного заводу працював автобусний маршрут заводу. На території Галичинівської сільської ради розташовані дороги загального користування державної форми власності, утримання та експлуатацію яких здійснює Служба автодоріг у Миколаївській області. Найбільше доріг пролягає через села Лимани та Галицинове.

За останні 2 роки транспортна інфраструктура також суттєво постраждала. Стан дорожнього покриття зазначено у Додатку Г. Це не лише питання мобільності мешканців і мешканок, але й безпеки (швидкість прибуття екстрених служб, шляхи евакуації, транспортування поранених і травмованих, а також людей і техніки Збройних Сил України тощо). Частково відремонтовано деякі з найбільш пошкоджених та небезпечних ділянок доріг.

Житлово-комунальна інфраструктура. Внаслідок інтенсивних бойових дій на території Галичинівської громади було пошкоджено або повністю зруйновано більшість комунальних та приватних будівель. Постраждали адміністративні будівлі, школи і дитячі садки, поліклініки, будинки культури, спортивні і дитячі майданчики, церкви, житлові будинки, магазини тощо. Масштаби руйнувань вражають, тим більше, що громада вклала значні кошти у свою базу, комунальна інфраструктура була значною мірою розширена та модернізована до лютого 2022 року, ставши прикладом для багатьох інших територіальних громад. Війна перекреслила всі ці зусилля.

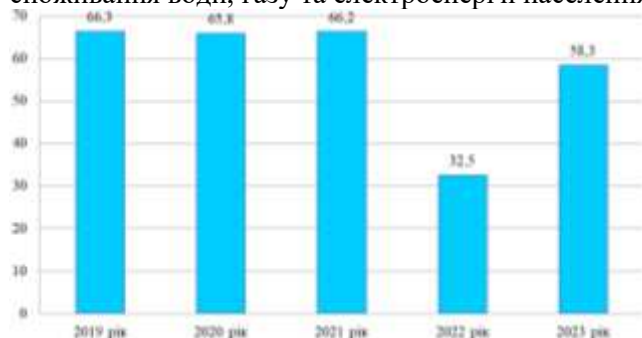
Зокрема, з початку повномасштабного вторгнення РФ до України, документатори ініціативи «Трибунал для путіна» (Джерело: <https://t4pua.org/1200>) зафіксували в Галичинівській громаді Миколаївського району 111 епізодів воєнних злочинів, ймовірно вчинених російськими військовими. Переважно це невибіркові обстріли включно з використанням касетних боеприпасів, які призвели до людських втрат та руйнування житлового фонду і соціальної інфраструктури. Задokumentовано загибель від обстрілів 19 цивільних людей, а також поранення 21 цивільної людини. Загалом зафіксовано знищення та пошкодження 42 житлових будинків. Фактичні масштаби наслідків обстрілів громади набагато більші.

Програма USAID «Децентралізація приносить кращі результати та ефективність» (DOBRE) СТРАТЕГІЯ РОЗВИТКУ ГАЛИЦИНІВСЬКОЇ СІЛЬСЬКОЇ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ НА ПЕРІОД ДО 2027 РОКУ

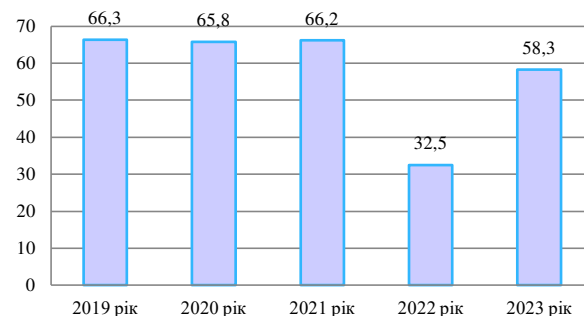
За повідомленням місцевої влади Галицинівської громади, усього по громаді зафіксовано 1540 пошкоджених житлових будинків. Окремі населені пункти громади мають практично повне руйнування житлового фонду та соціальної інфраструктури.

Деякі будівлі вже відновлені, деякі потребують ремонту, деякі не підлягають відновленню. Приватні домогосподарства активно відбудовуються, навіть після повного руйнування. Особливо інтенсивні відновлювальні роботи уже другий рік спостерігаються напередодні опалювального сезону. Люди лагодять побиті покрівлі, затягують вибиті вікна плівкою.

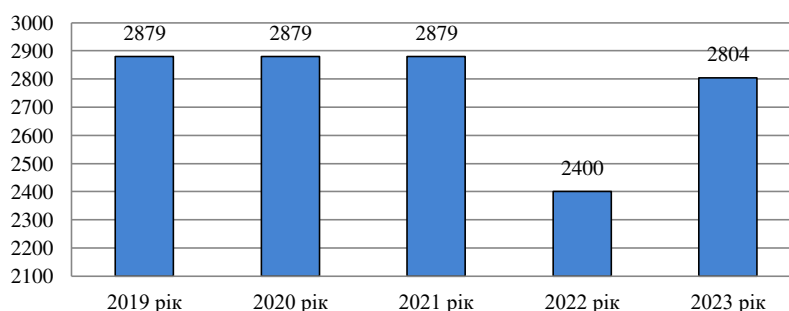
Було пошкоджено технічну інфраструктуру, що вплинуло на доступність та якість комунальних послуг. Внаслідок безперервних масованих обстрілів, що тривали з березня 2022 року по січень 2023 року, села Прибузьке, Степова Долина та Українка були позбавлені доступу до електро-, водо- та газопостачання. В інших селах також були тимчасові перебої. Тому рівень споживання води, газу та електроенергії населенням різко зменшився.

Рисунок 1.17. Споживання питної води в Галицинівській громаді, тис. м³

Рисунок 1.18. Споживання газу в Галицинівській громаді, тис. м³

Рисунок 1.19. Споживання електроенергії в Галицинівській громаді, МВт

Джерело: Дані громади

Протяжність мереж водопостачання сягає 71,9 км, воно наявне у близько 85 % громади. Споживання питної води у 2022 році в громаді скоротилось вдвічі. Воду довозили. З іншого боку, технічний стан інфраструктури водопостачання був значною проблемою ще до війни – недостатньо розгалужений і зношений водопровід, а також використання азбестових труб. Воєнні пошкодження лише погіршили ситуацію. Громада активно шукає та співпрацює з гуманітарними організаціями для оновлення та модернізації системи водопостачання. Потреба у повній заміні азбестових труб у 6 селах громади протяжністю 50 км. Це дуже дорогі інвестиції, і в реальності у громади немає шансів реалізувати їх без зовнішньої підтримки.

При цьому громада дуже позитивно оцінює підтримку програми DOBRE – проект з ліквідації наслідків надзвичайної ситуації допоміг швидко вирішити найнагальніші проблеми, особливо з системою водопостачання, яка зазнала найбільших пошкоджень. Згідно з Програмою DOBRE Галицинівська територіальна громада отримала міні-екскаватор гусеничний з гідравлічним буром та гідравлічним молотом, для того, щоб поліпшити якість надання комунальних послуг, а саме

Програма USAID «Децентралізація приносить кращі результати та ефективність» (DOBRE) СТРАТЕГІЯ РОЗВИТКУ ГАЛИЦИНІВСЬКОЇ СІЛЬСЬКОЇ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ НА ПЕРІОД ДО 2027 РОКУ

водопостачання в громаді, покращити інфраструктуру та умови для розвитку Галицинівської громади, а також зменшити час, витрати та ресурси на роботи земельного характеру.

Великою екологічною проблемою громади виступає підключення населених пунктів громади до системи очищення стічних вод і каналізації. При тому, що на території громади знаходяться очисні споруди міста Миколаїв. Каналізація проведена тільки у населеному пункті Галицинове і охоплено нею не більше ніж 10 % населення громади (тільки центральна вулиця Галицинового). Протяжність мереж водовідведення – 2 км. На іншій території громади каналізації немає.

Рівень споживання газу в 2022 році скоротився на 20 %, а споживання електроненергії – на 15 %. Водночас, завдяки співпраці комунального підприємства з електро- та газопостачальними компаніями вдалося відновити роботу систем. Однак після відновлення інфраструктура все ще потребує постійного втручання комунальних служб. Наразі триває заміна лінії електропередач у селах Галицинове, Лупареве та Лимани, а в майбутньому планується заміна лінії електропередач у всіх селах громади.

На території громади працює загін місцевої пожежної охорони. Станом на 1 жовтня 2022 року у складі загону було 24 бійці. Рятувальники обслуговують шість сіл. Під час обстрілів 18 серпня 2022 року в загін пожежної охорони втратив 2 автомобілі (згоріло), але, дякуючи допомозі польських колег, до громади передали автомобіль.

Система управління відходами на території громади функціонує на основі збору твердих побутових відходів від мешканців і мешканок та розміщенні їх на невеликому сміттєзвалищі на території громади. Його при теперішньому обсязі ТПВ, яке вивозиться з громади, може вистачити приблизно на 30 років. Вивезенням займається громада і надає дані послуги безкоштовно. Відсутні система сортування відходів та заклад, який займається їх переробкою. Війна лише підсилила проблему із сміттям. Крім того, притаманною громаді є проблема стихійних сміттєзвалищ – як промисловими підприємствами, так і приватними садибами.

Адміністративні послуги. З метою створення належних умов для виконання положень Закону України «Про адміністративні послуги», забезпечення доступності та покращення якості надання адміністративних послуг та реєстраційних процедур в громаді створено та функціонує Відділ «Центр надання адміністративних послуг» (ЦНАП), що стало важливим кроком до підвищення якості адміністративних послуг громади. Кількість послуг, які суб'єкти звернення можуть отримати, зростає і включає найбільш затребувані суспільством – видачу паспорта громадянина України, можливість отримання закордонного паспорта, реєстрація місця проживання особи, реєстрація речових та майнових прав, реєстрація юридичних осіб, фізичних осіб підприємців та громадських формувань, соціальні послуги, впроваджується надання комплексної послуги ЄМалятко тощо. Громада стала однією із тих, які отримають техніку для відновлення надання послуг і роботи ЦНАП від шведсько-українського проекту PROSTO «Підтримка доступності послуг в Україні». Кризова підтримка включає комп'ютери, ноутбуки, джерела безперебійного живлення, багатофункціональні офісні пристрої, мобільні валізи для надання послуг. Сума тендерної закупівлі – майже 9 мільйонів гривень.

Освіта. Війна повністю змінила функціонування системи освіти та виховання. У громаді є 5 шкіл та 5 дитячих садків. Всі вони постраждали (в різній мірі) від війни (Додаток Д). Мережа закладів покриває потреби громади.

Таблиця 1.3. Освітня мережа Галицинівської сільської територіальної громади

Показники	2019 рік	2020 рік	2021 рік	2022 рік	2023 рік	2024 рік
Кількість дошкільних закладів, одиниць	5	5	5	5	5	5
Кількість дошкільних закладів, які відвідують діти, одиниць	5	5	5(дист.)	5 (дист.)	5 (дист.)	5 (дист.)
Кількість дітей в дошкільних закладах, осіб	273	236	226	208	214	221

Програма USAID «Децентралізація приносить кращі результати та ефективність» (DOBRE)
СТРАТЕГІЯ РОЗВИТКУ ГАЛИЦИНІВСЬКОЇ СІЛЬСЬКОЇ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ НА ПЕРІОД ДО 2027 РОКУ

Завантаженість дошкільних закладів (дітей на 100 місць)	127	95	91	84	86	89
Кількість загальноосвітніх навчальних закладів, одиниць	5	5	5	5	5	5
Кількість загальноосвітніх навчальних закладів, в яких навчаються діти, одиниць	5	5	5 (дист.)	5 (дист.)	5 (дист.)	5 (дист.)
Кількість учнів у загальноосвітніх навчальних закладах, осіб	904	892	912	787	752	752
Кількість вчителів у загальноосвітніх навчальних закладах, осіб	108	114	113	110	102	100

Джерело: Дані громади

Проектна потужність шкільних закладів освіти перевищує наявну кількість учнів. Варто зазначити, що інколи діти громади навчаються в школах Миколаєва. Дошкільні навчальні заклади мають більший попит серед мешканців і мешканок.

Галичинівська громада – одна з перших громад, яка розпочала дистанційне навчання. Одразу після початку повномасштабної війни, усвідомлюючи, що кількість вихованців як дошкільних, так і загальноосвітніх закладів освіти в умовах війни суттєво зменшилась, громада зробила все, щоб не втратити свій найголовніший ресурс – молодь. Громада розшукувала дітей і запрошувала їх скористатися своїми пропозиціями дистанційного навчання. Під час повномасштабного вторгнення 90 % дітей дошкільного віку та школярів обрали дистанційне навчання на базі місцевих закладів, де б вони не знаходилися. Без цих зусиль, кількість дітей в дитячих садках і школах була б значно нижчою.

Заклади освіти громади демонструють і високі показники якості. Зокрема заклад ЗСО «Галичинівський ліцей опорний навчальний заклад Галичинівської сільської ради Миколаївського р-ну Миколаївської обл.» займає 9 місце у рейтингу шкіл Миколаївської області за результатами НМТ-2023.

Заклади достатньо укомплектовані персоналом, переважна більшість вчителів залишаються на місці, в тому числі багато з сусіднього Миколаєва.

Діти потребують планшетів, оскільки багато хто з них навчається по телефону. Відновлення попереднього формату навчання безпосередньо там, де живуть діти, вимагає реалізації заходів щодо відновлення бази і гарантування безпеки.

Усі заклади дошкільної та шкільної освіти потребують певних робіт по відновленню, внаслідок обстрілів. Критичним запитом є потреби в захисних спорудах, їх підготовка та належним чином облаштування. Зростає запит суспільства на безбар'єрність та пошук архітектурних і побутових рішень для забезпечення безперешкодного доступу до закладів освіти маломобільних груп населення та людей з інвалідністю.

Для прикладу, у Галичинівській сільській школі навчається менше 300 дітей. У 2021 році вона отримала статус опорної без філій, щоб мати можливість набирати 10-11 класи. Були час, коли у цій школі розвивали STEM-освіту. Капітального ремонту потребує як будівля школи, так і та укріття

У Прибужькому спільна будівля школи та дитячого садка була повністю зруйнована, громада планує перенести ці заклади до колишньої будівлі старостату.

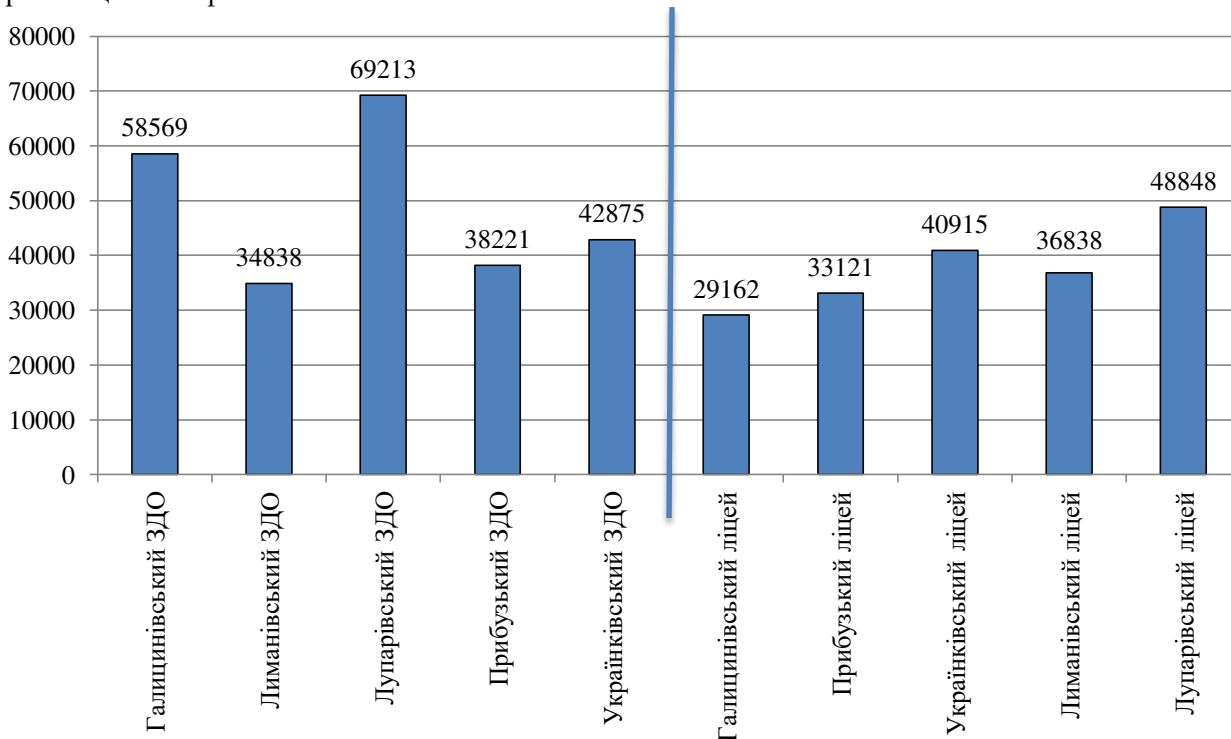
У Лупаревому ремонту вимагає покриття будівлі ліцею.

Актуальними є питання щодо поповнення парку шкільних автобусів.

Однак найбільшою проблемою залишається мала кількість дітей і низький рівень народжуваності. Крім того, близьке розташування до півмільйонного обласного центру може

Програма USAID «Децентралізація приносить кращі результати та ефективність» (DOBRE)
СТРАТЕГІЯ РОЗВИТКУ ГАЛИЦИНІВСЬКОЇ СІЛЬСЬКОЇ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ НА ПЕРІОД ДО 2027 РОКУ

провокувати «відтік» учнів, особливо середнього та старшого шкільного віку до шкіл Миколаєва. Саме тому, в громаді мають функціонувати сучасні, добре оснащені, з високим рівнем якості освіти, заклади, які зможуть конкурувати із Миколаєвом. Це вказує на необхідність оптимізації організаційних і фінансових аспектів всієї системи.

Рисунок 1.20. Витрати на 1 дитину мережі закладів освіти Галичинівської ТГ, 2023 рік
 Джерело: Дані громади

До війни громада працювала і була дуже успішною у сфері освіти дорослих. Наразі громада не має коштів для відновлення такої діяльності. Kierunek ten pozostaje jednak perspektywiczny ze względu na poziom bezrobocia oraz zmiany gospodarki i rynku pracy, co powoduje potrzebę podальшого навчання або перекваліфікації.

Спортивна інфраструктура налічує інтегрована з закладами освіти – 5 спортивних залів знаходяться в приміщеннях загальноосвітніх закладів сіл громади. Лише 2 з них можуть проводити спортивні та інші культурні події – зали в Лиманівському та Лупарівському ліцеях.

Таблиця 1.4. Мережа спортивних закладів Галичинівської ТГ

Споруда	Технічний стан	Скільки відвідувачів вміщує	Події чи заходи, що викликали найбільший приплив гостей у 2023 році
Спортивна зала в Галичинівському ліцеї - ОНЗ	виконується капітальний ремонт	58	-
Спортивна зала в Лиманівському ліцеї	придатний для проведення заходів	58	Змагання зі спортивного туризму.

Програма USAID «Децентралізація приносить кращі результати та ефективність» (DOBRE)
СТРАТЕГІЯ РОЗВИТКУ ГАЛИЦИНІВСЬКОЇ СІЛЬСЬКОЇ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ НА ПЕРІОД ДО 2027 РОКУ

Спортивна зала в Лупарівському ліцеї	придатний для проведення заходів	58	змагання School games
Спортивна зала в Прибузькому ліцеї	руйнування не дозволяють використовувати споруду	58	-
Спортивна зала в Українківському ліцеї	вимагає капітального ремонту	58	Всеукраїнські спортивні змагання «Вільні люди»

Джерело: Дані громади

Війна паралізувала роботу **закладів культури**. У громаді функціонували: Галичинівський сільський клуб, Лиманівський сільський клуб, Лупарівський сільський клуб, Українківський будинок культури.

Діяльність у цій сфері обмежена і спирається переважно на окремі бібліотеки, які розширили свою функціональність і спектр діяльності. Крім того, закладам культури важко функціонувати, коли в географічній близькості знаходить обласний центр з дуже широким спектром культурних, культурно-спортивних та культурно-розважальних подій. Тому місцевим ініціаторам культурних івентів варто звернути свою увагу на маломобільні групи населення громади, а також дітей, та формувати свої плани заходів, враховуючи свою аудиторію. Крім того, близьке географічне розташування до Миколаєва відкриває перспективи для організації культурних подій, які можуть привернути увагу жителів обласного центру – плернів, фестивалів, концертів тощо.

Доступ до первинної **медичної допомоги** є в 5 селах громади, незважаючи на те, що в селі Прибузьке амбулаторія, яка була найбільшою в громаді (за площею) була повністю зруйнована, її розмістили в тимчасово пристосованому приміщенні. У двох найбільших селах громади: Галицинове і Лимани, вже створені сучасні амбулаторії, які постійно розширюються та покращують якість своїх послуг. У грудні 2023 року громада отримала автомобіль швидкої допомоги, щоб швидко реагувати та надавати першу медичну допомогу мешканцям.

Таблиця 1.5. Мережа медичних закладів Галичинівської ТГ

Вид об'єкта (лікарня, амбулаторія, ФАП, пункт здоров'я)	Розташування	Технічний стан	Площа, м²	Кількість працівників в	Основні проблеми
Українківська АЗПСМ	село Українка, вулиця Шевченко 1	дозволяє надавати послуги	210	2	Ремонтується
Лупарівська АЗПСМ	село Лупареве, вулиця Кооперативна 16	дозволяє надавати послуги	55	2	Немає
Лиманівська АЗПСМ	село Лимани, вулиця Піщана 72А	дозволяє надавати послуги	200	8	Немає
Галичинівська АЗПСМ	село Галицинове, вулиця Центральна 1А	дозволяє надавати послуги	210	14	немає

Програма USAID «Децентралізація приносить кращі результати та ефективність» (DOBRE)
СТРАТЕГІЯ РОЗВИТКУ ГАЛИЦИНІВСЬКОЇ СІЛЬСЬКОЇ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ НА ПЕРІОД ДО 2027 РОКУ

Прибузька АЗПСМ	село Прибузьке, вулиця Гастело 9А	руйнування не дозволяють надавати передбачені послуги в майбутньому	390	3	Зруйнована

Джерело: Дані громади

На території громади вирізняється Галичинівська амбулаторія. Вона має хорошу технічну базу і хороше обладнання, а також найчисельніший персонал – 14 осіб, тоді як в усіх інших амбулаторіях персонал обмежується 2–4 працівниками. Амбулаторії громади надають медичні послуги, що не притаманні первинній ланці медицини. Зокрема прийом веде лікар-гінеколог, введено посаду лікаря-біохіміка, працює сольова кімната, де можна проходити соляні інгаляції. Такими формами послуг (безплатно) уже починають користуватися діти зі шкіл і дошкільних навчальних закладів з території усієї громади, і є навіть зацікавлені особи з Миколаєва. Крім того, у співпраці з глиноземним заводом було придбано апарат УЗД. Зарплата «непрофільним» спеціалістам нараховується з місцевого бюджету. Весь часкладаються кошти у нові приміщення і збільшення обсягу послуг.

Соціальний захист є активним, підтримуючи як місцевих жителів, так і внутрішньо переміщених осіб. Наразі в громаді проживає 811 внутрішньо переміщених осіб. Це люди, які до переселення проживали в інших селах громади або в сусідньому місті Миколаєві, а також особи з Херсонської області, які втратили житло або воно дуже зруйноване і не відповідає нормальним умовам проживання. Що стосується намірів залишитися на постійне місце проживання, то більшість переселенців хочуть повернутися, якщо це можливо. Співробітники адміністрації займаються пошуком різних організацій та форм допомоги для мешканців і мешканок та переселенців, які тут проживають. Основним поточним викликом громади щодо ВПО, які проживають на цій території, а також самих мешканців і мешканок, є покращення ситуації на місцевому ринку праці (відновлення сільського господарства та промисловості, підтримка створення робочих місць, професійна та підприємницька активізація, професійна реінтеграція тощо). У минулому у громади був досвід функціонування Інклюзивно-ресурсного центру і кімнати реабілітації.

Банківські послуги. На території громади функціонує 3 відділення банків: в Галициновому, Лиманах та Прибузькому. Банкомат від Ощадбанку працює в селі Галицинове.

Станом на січень 2024 року надають послуги населенню відділення Укрпошти, які функціонують в усіх населених пунктах громади, окрім Лупаревого та Степової Долини. Також працюють відділення Нової пошти в селі Галицинове та селі Лимани.

Інформаційні послуги. Галичинівська громада має інтернет-сервіс – сайт громади (<https://galycynivska.dosvit.org.ua/>), де можна знайти оперативну інформацію про стан справ у громаді. Діють декілька приватних, шкільних, бібліотечних чи громадських інтернет-сторінок – у тому числі на соціальних порталах, де розміщується певна інформація про громаду. Є окрема сторінка громади в соцмережах, де часто публікуються новини із життя громади (<https://www.facebook.com/halitsynivska.hromada>).

Туристична інфраструктура. Громада володіє певним туристичним потенціалом. Сьогодні у Галициновому уже є кілька цікавих для туристів об'єктів.

Громада володіє певним туристичним потенціалом. Зокрема, для поціновувачів гастрономічного туризму громада пропонує: полуничні поля, равликова фабрика «Пан Равлик». В селі Степова Долина успішна пасіка та поле з лікарськими квітами, де створюють медові та трав'яні витяжки, а також в Галициновому – унікальна виноробня, яка виготовляє якісне, крафтове вино. В

Програма USAID «Децентралізація приносить кращі результати та ефективність» (DOBRE) СТРАТЕГІЯ РОЗВИТКУ ГАЛИЦИНІВСЬКОЇ СІЛЬСЬКОЇ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ НА ПЕРІОД ДО 2027 РОКУ

громаді стимулюють розвиток нематеріальної культурної спадщини, зокрема гончарства. Є ідеї створити туристичний маршрут, одним із пунктів якого стане майстер-клас з гончарства. Окрім цього в селі Лимани є старовинний цвинтар з козацькими хрестами, що також може бути цікавим для туриста та краєзнавців. Своєрідними туристичними символами громади є маяки (Додаток Є).

Водночас, існують і проблемні питання, які присутні в громаді, і які суттєво заважають розвитку туристичної галузі. Перш за все, це питання безпеки. В умовах війни, недоречним буде запрошувати туристів до регіону. Водночас, уже зараз територія громади може стати чудовим місцем для психологічної реабілітації, ретриту, агровідпочинку. Важлива проблема – це відсутність хороших доріг. В деякі місця неможливо дістатись. По-третє – велика засміченість, на території громади, існує багато несанкціонованих звалищ, різноманітні недобудови, руїни, які псують загальні враження та виглядають не презентабельно.

Висновки:

1. Комунальна та приватна інфраструктури громади були добре розвинені та профінансовані в довоєнний період. Проте вона була пошкоджена або знищена внаслідок невинуватеної повномасштабної агресії росії проти України, в тому числі через інтенсивні обстріли громади різними типами озброєнь, що впливає, з одного боку, на умови проживання, роботи та використання послуг мешканцями і мешанками, а з іншого – на можливості економічного розвитку та інвестиційну привабливість громади.

2. Завданням громади на найближчі роки є забезпечення безпеки (включаючи будівництво, модернізацію та переоснащення укриттів) та поступова реконструкція матеріальної (комунальної і приватної), соціальної, економічної, екологічної, технічної, функціональної та просторової структури, включаючи адаптацію системи, інфраструктури та пропозиції послуг до населення громади, чисельність та структура якого змінилися. Це стосується як адміністративних і галузевих послуг (освіта, культура, медицина тощо), так і комунальних (водопостачання та водовідведення, управління відходами, транспорт і т.д.). Необхідною є оптимізація послуг та мережі об'єктів соціальної та технічної інфраструктури.

3. Громада почала процес відновлення. Він складний через обмежені фінансові можливості, а також високий ризик обстрілів і повторного знищення майна. Проте громада успішно залучає підтримку від національних та міжнародних фондів, без яких реалізація заходів, переважно інтенсивних інфраструктурних інвестицій, була б практично неможливою.

4. В умовах миру громада має можливість використовувати свої природні, ландшафтні та культурно-історичні цінності як частину туристичної, рекреаційної та дозвілєвої пропозиції як для жителів, так і для туристів і гостей, особливо з прилеглого великого міста.

1.6. Містобудівна документація, а також концепція інтегрованого розвитку території територіальної громади, програма комплексного відновлення території територіальної громади.

Містобудівна документація покликана юридично закріплювати бачення майбутнього просторового розвитку громади. Основні напрями просторової організації та розвитку громади визначені в містобудівній документації державного, регіонального і локального рівня.

На державному рівні головний містобудівний документ - Генеральна схема планування території України, затвердженій Законом України “Про Генеральну схему планування території України” прийнятий 7 лютого 2002 року. Термін дії нинішньої Генеральної схеми закінчився у 2020 р. Постановою Кабінету Міністрів України передбачено розроблення у найближчі роки нової Генеральної схеми.

Містобудівна документація по населених пунктах громади потребує оновлення та актуалізації. Генеральні плани сіл Українка, Прибузьке, Степова Долина були затверджені у 2019 році.

Програма USAID «Децентралізація приносить кращі результати та ефективність» (DOBRE)
СТРАТЕГІЯ РОЗВИТКУ ГАЛИЦИНІВСЬКОЇ СІЛЬСЬКОЇ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ НА ПЕРІОД ДО 2027 РОКУ

Висновки:

1. Аналіз стану забезпечення містобудівною документацією, її актуальності та ступінь реалізації на території громади вказує на низький рівень забезпечення актуальною містобудівною документацією. Проблему оновлення генеральних планів планується вирішити в комплексі з розробленням Комплексного плану просторового розвитку території Галичинівської ТГ.

2. У процесі відновлення надзвичайно важливою буде інтеграція просторового планування з соціально-економічним плануванням, використовуючи найновіші дані та прогнози щодо ситуації в громаді та реального попиту на інфраструктуру та публічні послуги.

1.7. Економічний розвиток

Територія громади, завдяки своєму стратегічному розташуванню в безпосередній близькості від двох обласних центрів, високій транспортній доступності, що забезпечується різними видами транспорту, в тому числі морським (переважно вантажним), характеризується високим економічним потенціалом, який частково обмежила повномасштабна війна, що спровокувала знищення і вплив кваліфікованих кадрів і звичайної робочої сили. Однак він досить цінний та підлягає відновленню і розвитку. У таблиці подані показники, які характеризують фактичну кількість зареєстрованих суб'єктів господарської діяльності за видами економічної діяльності в громаді.

Таблиця 1.6. Кількість зареєстрованих суб'єктів господарської діяльності за видами економічної діяльності

Галузі та види діяльності	2019 рік	2020 рік	2021 рік	2022 рік	2023 рік	2024 рік
Сільське господарство, мисливство та лісове господарство	74	74	76	77	78	77
Рибне господарство	10	10	10	10	10	10
Промисловість, у т.ч.:						
добувна промисловість	1	1	1	1	1	1
обробна промисловість	5	7	7	8	12	12
виробництво та розподілення електроенергії, газу та води	4	4	4	4	4	4
Будівництво	18	18	19	19	22	22
Оптова і роздрібна торгівля; торгівля транспортними засобами; послуги з ремонту	109	115	122	123	136	138
Готелі та ресторани	7	7	8	9	11	11
Транспорт і зв'язок	25	26	28	28	31	33
Фінансова діяльність	1	1	1	1	1	1
Операції з нерухомістю, здавання під найм та послуги юридичним особам	5	5	5	5	6	6
Освіта	16	18	18	18	22	23
Охорона здоров'я та соціальна допомога	7	7	8	8	9	9
Колективні, громадські та особисті послуги	31	32	36	37	42	43

Програма USAID «Децентралізація приносить кращі результати та ефективність» (DOBRE)
СТРАТЕГІЯ РОЗВИТКУ ГАЛИЦИНІВСЬКОЇ СІЛЬСЬКОЇ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ НА ПЕРІОД ДО 2027 РОКУ

Інші види економічної діяльності	47	51	59	64	72	73

Джерело: Дані громади

Найбільша кількість суб'єктів господарської діяльності в громаді займаються оптовою та роздрібною торгівлею, це 30 % усіх підприємств громади. Значна кількість сільськогосподарських підприємств, що вкотре підкреслює значимість сільського господарства в житті громади.

Зауважимо, що попри активні військові дії з початку 2022 року, кількість суб'єктів господарювання або залишилась на рівні довоєнних показників (як от кількість підприємств рибного господарства чи установ, що здійснюють фінансову діяльність або операції з нерухомістю), або збільшилася. Наприклад, збільшилась кількість суб'єктів господарювання у галузі «Будівництво», це добра ознака, адже чимало будівель громади зазнали різного роду пошкоджень від масованих обстрілів, і активізація відновлювальних, ремонтних робіт, чи початок нових будівництв – це те, що громаді вкрай потрібне. Збільшилась кількість закладів оптової та роздрібної торгівлі, торгівлі транспортними засобами, послуги з ремонту. За останній рік у громаді добавилось 13 таких підприємств. Також з'явилося 3 додаткові заклади розміщення та харчування. Ці дані не корелюються із існуючим рівнем безробіття, тому, можна припустити, що не усі зареєстровані підприємства реально працюють.

Сільське господарство. Існують величезні обмеження та перешкоди для сільського господарства, яке є основною галуззю місцевої економіки, в тому числі з точки зору вищезгаданого забруднення сільськогосподарських земель, втрати техніки, обладнання та бази або нестачі робочої сили через еміграцію або мобілізацію чоловіків, а також у зв'язку зі збільшенням витрат, фінансовими втратами, понесеними через відсутність можливостей для ведення сільського господарства, труднощами в доступі до інших ресурсів і ринків, а також загальною економічною кризою в країні. Понад 100 сільськогосподарських підприємств різних форм власності досі не мають можливості вирощувати зернові, технічні та овочеві культури. З обстежених та очищених від боєприпасів полів вже зібрано врожай 2023 року та проведено посів озимих культур. Відсутність функціонуючої системи зрошування полів призвела до витіснення вирощування овочів у селах Прибузьке та Українка, які до війни вже мали налагоджену систему та ринок збуту овочів, у тому числі ранніх овочевих культур. Сьогодні понад 300 гектарів землі, які протягом п'яти років зрошувалися і збагачувалися добривами, заростають бур'янами і забруднені різними небезпечними і вибухонебезпечними матеріалами.

Громада допомагає фермерам зареєструватися в Державному аграрному реєстрі. Реєстрація дозволяє їм отримувати підтримку як з державного бюджету, так і від міжнародних організацій та фондів. В рамках допомоги фермери вже отримали мінеральні добрива, насіння, фінансову підтримку.

Промисловість. Крім того, на території громади розташоване велике підприємство з виробництва глинозему та іншої хімічної продукції – Миколаївський глиноземний завод, що належав російському концерну «РусАл». МГЗ – найбільше в Україні та одне з найбільших в Європі підприємств кольорової металургії, свого часу випускав 1,8 млн т продукції на рік. З березня 2022 року тимчасово припинив свою роботу через неможливість відвантаження готової продукції. Довгий період завод не працював, тривав процес його націоналізації (як компенсація за понесені збитки). Постраждали також пов'язані з ним компанії (постачальники, субпідрядники тощо). Це означає загальну втрату понад 1 000 робочих місць. Сьогодні на МГЗ працює близько 300 людей. Працівники, в основному, зайняті охороною та обслуговуванням шламових полів. Станом на 20 березня 2024 року МГЗ передано під повне управління Фонду державного майна України. Відновити роботу заводу на повних потужностях на разі неможливо, проте розробляється план відновлення його повноцінного функціонування.

Програма USAID «Децентралізація приносить кращі результати та ефективність» (DOBRE)
СТРАТЕГІЯ РОЗВИТКУ ГАЛИЦИНІВСЬКОЇ СІЛЬСЬКОЇ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ НА ПЕРІОД ДО 2027 РОКУ

Крім того, місцевий порт не працює через морську блокаду та заміноване узбережжя. Мешканці і мешканки втратили основне джерело доходу. А бюджет громади, який раніше був відносно багатим завдяки присутності промисловості, зменшується.

Найбільші роботодавці громади представлені в таблиці 1.8.

Таблиця 1.7. Найбільші роботодавці – комерційні підприємства

Підприємство, організація, установа	Вид діяльності (основний)	Чисельність працівників	
		у 2023 році	у 2024 році
ТОВ «МГЗ»	виробництво алюмінію	412	487
ТОВ «СЦ Металург»	ремонт і технічне обслуговування машин і устаткування промислового призначення	45	45
АТ «НІКСТРОМ»	добування гравію, піску, глини і каоліну	79	53
ТОВ МП «Термінал-Укрхарчозбутсировина»	транспортне оброблення вантажів	117	30
СГВК «Авангард»	виращування зернових культур (крім рису), бобових культур і насіння олійних культур	58	46
ПСП «Агрофірма Роднічок»	виращування овочів і баштанних культур, коренеплодів і бульбоплодів	708	207
ТОВ «ГОЛДКОР»	виращування інших однорічних і дворічних культур	69	25

Джерело: Дані громади

Висновки

1. У галузевій структурі економіки громади основним видом економічної діяльності є сільське господарство, промисловість, транспорт, оптова та роздрібна торгівля, освіта. Більшість із них постраждали внаслідок війни, яка формує локальні та надлокальні умови розвитку.

2. На території громади знаходяться великі промислові об'єкти, повноцінне функціонування яких було б вкрай позитивним для наповнення місцевого бюджету та подолання кризи на ринку праці.

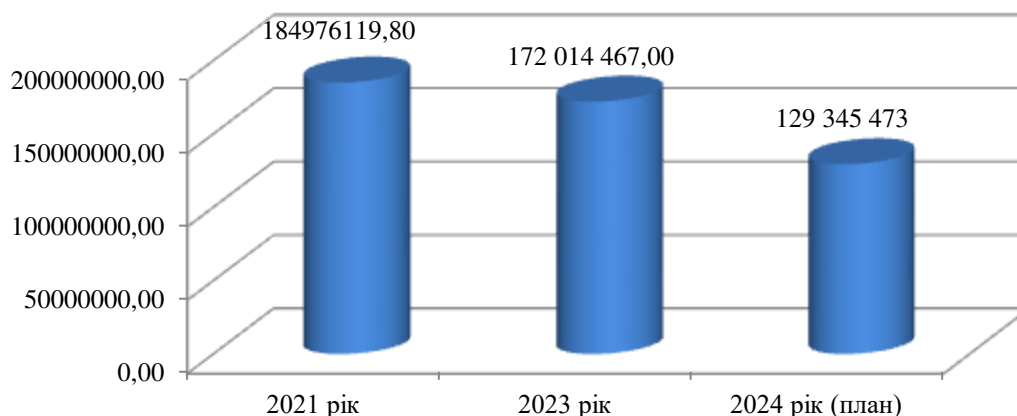
4. Відбудова місцевої економіки, яка би забезпечила мешканців і мешканок високооплачуваною роботою, а місцевий бюджет необхідними надходженнями для функціонування і розвитку громади є одним із найважливіших завдань для місцевої влади. Водночас громада має передумови, такі як, наприклад, вигідне географічне і логістичне положення, щоб після закінчення війни динамічно розвивати економічну діяльність і ринок праці.

1.8. Фінансовий стан та бюджет територіальної громади

Аналіз структури доходів бюджету громади є важливою складовою фінансового планування та управління. Він дозволяє оцінити стабільність фінансової бази громади та виявити можливості для збільшення надходжень.

Запланований бюджет громад на 2024 рік становить близько 129,3 млн грн. Це лише 70 % від бюджету громади у 2021 році і майже на 56 мільйонів гривень менше, ніж у 2021 році (185 мільйонів гривень).

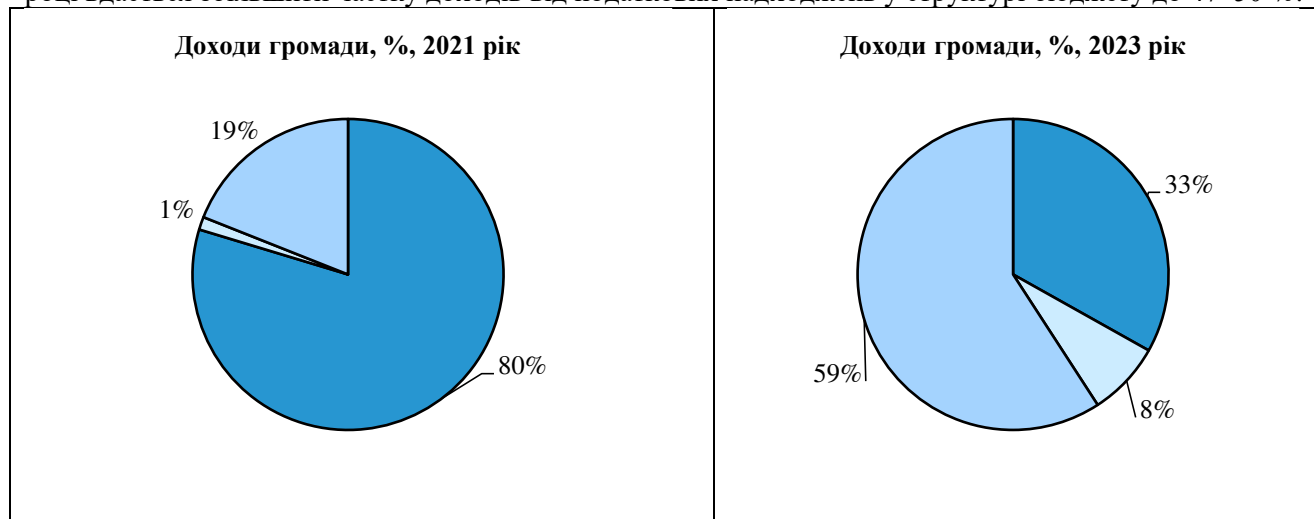
Програма USAID «Децентралізація приносить кращі результати та ефективність» (DOBRE)
СТРАТЕГІЯ РОЗВИТКУ ГАЛИЦИНІВСЬКОЇ СІЛЬСЬКОЇ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ НА ПЕРІОД ДО 2027 РОКУ

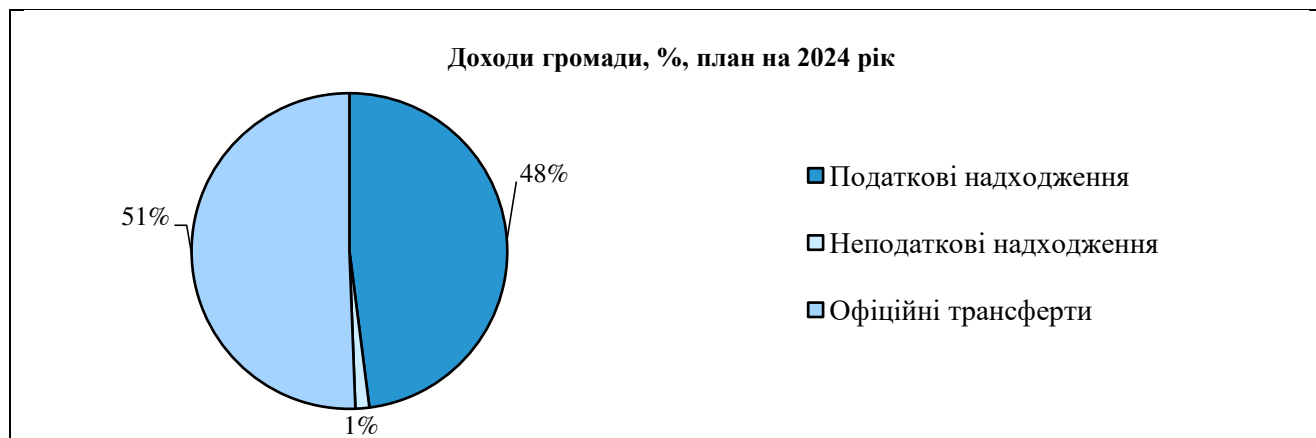
Рисунок 1.21. Бюджет Галицинівської громади у 2021 та 2023 рр., планові показники 2024 р., грн

Джерело: Дані громади

Доходи. В гіршу сторону змінилась і структура доходів бюджету громади. Доходи бюджету громади складаються з податкових і неподаткових надходжень, а також міжбюджетних трансфертів. І якщо у 2021 році доходи громади на 80 % забезпечувались податковими надходженнями, у 2023 році ця цифра знизилась на 90 млн до рівня 30 % у структурі бюджету громади. Заплановано, що у 2024 році вдасться збільшити частку доходів від податкових надходжень у структурі бюджету до 47–50 %.

Програма USAID «Децентралізація приносить кращі результати та ефективність» (DOBRE)
СТРАТЕГІЯ РОЗВИТКУ ГАЛИЦИНІВСЬКОЇ СІЛЬСЬКОЇ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ НА ПЕРІОД ДО 2027 РОКУ

Рисунок 1.22. Структура бюджету Галицинівської громади за доходами, %

Джерело: Дані громади

Трансферти у 2021 році становили близько 19 % надходжень і не включали жодної дотації з державного бюджету. Навпаки, сама громада спрямовувала реверсну дотацію до державного бюджету протягом усього періоду свого існування. Проте, протягом останніх двох років громада вчилася функціонувати як дотаційна громада, залежна від трансфертів з державного бюджету. У 2023 році бюджет становив приблизно 172 мільйони гривень, з яких 59,2% – трансферти і приблизно 7,7% - благодійність, гранти та пожертви.

У запланованому бюджеті громади 2024 року, трансферти – це 50,6%.

У 2024 році планово податкові надходження будуть становити 48 % в загальній структурі доходів.

Таблиця 1.8. Бюджетоутворюючі податкові надходження громади

	2022 рік	2023 рік	2024 рік
Податкові надходження (ПН), всього, грн	147 376 129,70	56 985 048,46	62055130
Податок та збір на доходи фізичних осіб, грн	114 662 105,69	45 246 022,79	45994800
Єдиний податок, грн	6 142 150,56	6 163 635,80	3756100
Податок на майно, грн	13 348 274,74	4 094 452,52	11004930
Фінансування, грн	6 063 677,66		
Рентна плата за користування надрами місцевого значення, грн	3 824 378,89		
Екологічний податок, грн	8 925 872,96		
Інші доходи, грн	3 675 027,44	5 095 115,26	3136450

Джерело: Дані громади

До 2022 року спостерігалось стабільне зростання податкових надходжень, зумовлене зростанням економічної активності населення громади та покращенням податкової дисципліни.

ПДФО є найбільшим джерелом податкових надходжень. Основні фактори, що вплинули на скорочення надходжень від ПДФО – це, насамперед, рівень зайнятості. В умовах повномасштабного вторгнення зменшилась кількість населення громади, і не усі підприємства функціонували, а ті, які продовжували працювати не завжди працювали на повну потужність.

До найбільших платників податків – суб'єктів підприємницької діяльності належали: ТОВ «Миколаївський глиноземний завод», Відділ ОКМС, МКП «Миколаївводоканал», ТОВ МП

Програма USAID «Децентралізація приносить кращі результати та ефективність» (DOBRE)

СТРАТЕГІЯ РОЗВИТКУ ГАЛИЦИНІВСЬКОЇ СІЛЬСЬКОЇ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ НА ПЕРІОД ДО 2027 РОКУ

«Термінал-Укрхарчозбутсировина», ТОВ «ЧАС ІТ», СГВК «Авангард», ФІЛІЯ ДЕЛЬТА-ЛОЦМАН ДП АМПУ.

Таблиця 1.9. Найбільші платники податків у громаді у 2023 р., грн

Назва платника податків	Загальна сума сплачених податків, грн	У тому числі:			
		ПДФО	Акциз	Плата за землю	Податок на нерухомість
ТОВ «Миколаївський глиноземний завод»	25 093 324	23 003 716		579 150	
Відділ ОКМС	5 345 214	4 868 920			
МКП «Миколаївводоканал»	2 640 803	2 004 804		31 727	
ТОВ МП «Термінал-Укрхарчозбутсировина»	1 871 461	912 138		543 000	414 000
ТОВ «ЧАС ІТ»	1 379 306	1 043 288		336 018	0
СГВК «Авангард»	1 165 714	850 775		129 549	36 875
ФІЛІЯ ДЕЛЬТА-ЛОЦМАН ДП АМПУ	935 488	935 488			

Джерело: Дані громади

Динаміка показників «Місцеві податки і збори» також демонструє спад.

В громаді неподаткові надходження у 2023 році становили 13 270 330,48, або майже 8 % доходів бюджету. Більш ніж 5-кратне зростання цієї статті доходів на фоні 2021 року пов'язане із благодійністю, меценатськими вливаннями, грантами та пожертвами. Проте, потрібно розуміти, що такі доходи не є стабільними і надходження такого роду у найближчий рік суттєво зменшаться.

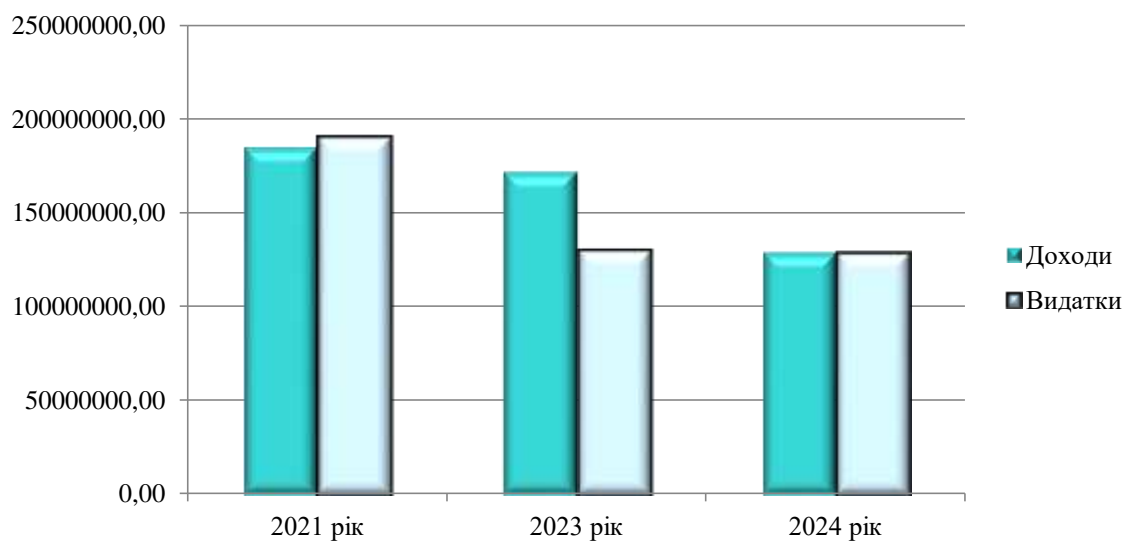
До бюджету територіальної громади у 2021 році надійшло офіційних трансфертів на суму 35 129 409,52 грн, а вже у 2023 році – 101 759 088,06 грн. Це був перший рік в житті громади, коли трансферти становили більше половини доходів громади. У 2024 році очікується, що до громади надійде 65453193 грн трансфертів, а саме: 27195800 – субвенції з державного бюджету, 36122700 грн – дотації з державного бюджету, і 2134693 грн – з бюджетів інших громад.

Це свідчить про те, що, з одного боку, наразі ТГ може розраховувати на підтримку на національному рівні, але, з іншого боку, вказує на значну залежність від зовнішнього фінансування, яке з часом зменшуватиметься, що необхідно враховувати в процесі стратегічного планування.

Виклики, пов'язані з відновленням людського капіталу, інфраструктури і економіки, є величезними і абсолютно новими порівняно з періодом до російського невиправданого вторгнення. Зі значною втратою населення, а також закриттям або скороченням діяльності підприємств, слід очікувати і значно менших власних доходів у найближчі роки. Водночас видається, що після закінчення війни шанси на якнайшвидше відновлення економіки громади є реальними.

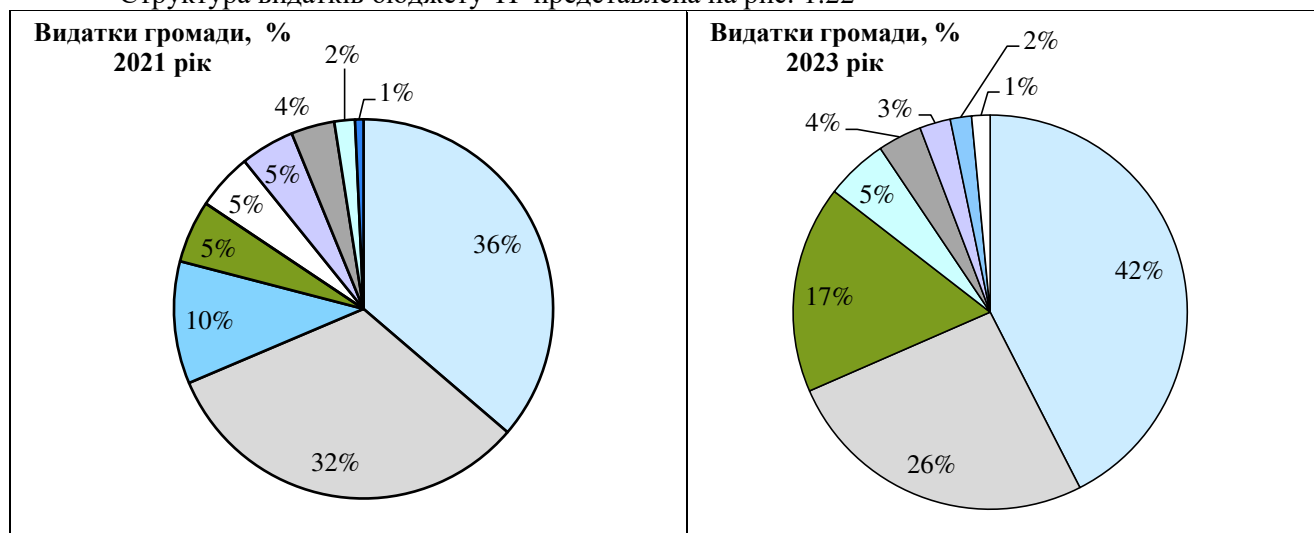
Видатки. По видатках бюджет громади за 2021 рік у цілому виконаний у сумі 191041918,48 грн, що становить 103 % від запланованого показника. За 2023 рік видатки сягнули суми 130 525 274,67 грн, або 75 % від до плану. Витрати зменшилися на більш ніж 60 млн грн.

Програма USAID «Децентралізація приносить кращі результати та ефективність» (DOBRE)
СТРАТЕГІЯ РОЗВИТКУ ГАЛИЦІНІВСЬКОЇ СІЛЬСЬКОЇ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ НА ПЕРІОД ДО 2027
РОКУ

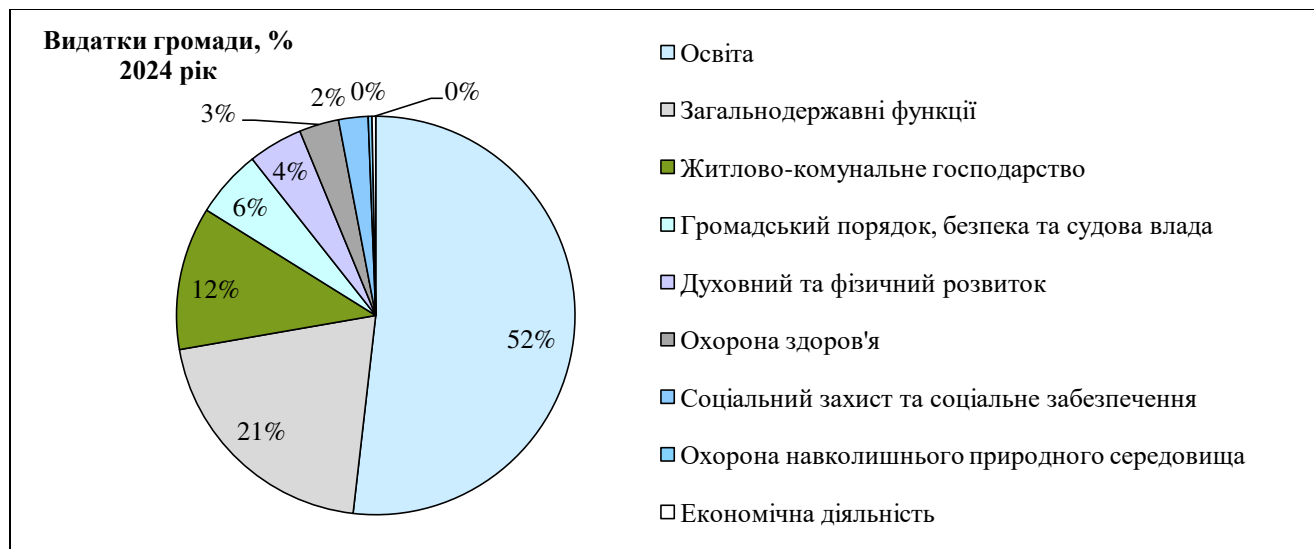

Рисунок 1.23. Динаміка видатків бюджету територіальної громади, 2021, 2023 рр., плани на 2024 р.
Джерело: Дані громади

Структура видатків бюджету ТГ представлена на рис. 1.22

Програма USAID «Децентралізація приносить кращі результати та ефективність» (DOBRE)
СТРАТЕГІЯ РОЗВИТКУ ГАЛИЦИНІВСЬКОЇ СІЛЬСЬКОЇ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ НА ПЕРІОД ДО 2027 РОКУ

Рисунок 1.24. Структура бюджету Галичинівської громади за видатками, %
 Джерело: Дані громади

Якщо говорити, про основні напрямки видатків, то це, перш за все освіта. Фінансування освіти є одним із пріоритетних напрямків видатків бюджету. Воно включає:

- Заробітна плата вчителів та персоналу: Основна стаття витрат, що забезпечує стабільну роботу освітніх закладів.
- Утримання та ремонт будівель: Видатки на поточний ремонт шкіл, дитячих садків та інших закладів освіти.
- Закупівля навчальних матеріалів: Придбання підручників, обладнання та іншого навчального інвентарю.

Найбільшими видатки на освіту були у 2021 році – 69 млн грн, або 36 % усього бюджету громади. У 2023 році сума видатків на освіту зменшилась на 15 млн, проте частка даного напрямку витрат сягнула 42 % усіх витрат територіальної громади. У 2024 році, і абсолютні, і відносні показники витрат на освіту зростають.

У порівнянні із 2021 роком, зменшились видатки на охорону здоров'я, які включають фінансування медичних закладів: заробітна плата лікарів та медичного персоналу, утримання амбулаторій; закупівля медичного обладнання та ліків. Громада потребує оновлення обладнання, забезпечення необхідними медикаментами, ремонту та реконструкції деяких медичних закладів з метою поліпшення умов для надання медичних послуг. Громада планує реалізувати амбітний проект, щодо будівництва амбулаторії загальної практики сімейної медицини в с. Прибузьке.

Водночас, зросли видатки на комунальне господарство. Наслідки військових дій призвели до значних руйнувань комунальної інфраструктури, тому існує потреба, а отже, і фінансові видатки на ремонт та утримання доріг, поточний ремонт, освітлення, очищення вулиць, озеленення, облаштування парків, скверів, дитячих майданчиків, підтримку житлово-комунального господарства, модернізацію систем водо- та теплопостачання.

Суттєво скоротилися видатки на культуру та спорт, які зазвичай спрямовуються на фінансування культурних заходів: організація свят, фестивалів, виставок, утримання культурних закладів: бібліотеки, музеї, театри, будинки культури, підтримку спортивних заходів та об'єктів: будівництво та утримання спортивних майданчиків, підтримка місцевих спортивних команд. З одного боку, проведення подій, які передбачають масові зібрання або гучні гуляння є недоцільним з точки зору безпеки громадян та морального стану суспільства, проте з іншого боку – заклади культури та спорту теж зазнали пошкоджень і потребують відновлення, як і потребують

Програма USAID «Децентралізація приносить кращі результати та ефективність» (DOBRE) СТРАТЕГІЯ РОЗВИТКУ ГАЛИЦИНІВСЬКОЇ СІЛЬСЬКОЇ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ НА ПЕРІОД ДО 2027 РОКУ

психологічного і духовного відновлення жителів громади, що найкраще досягається через участь в культурних та мистецьких подіях і акціях.

Висновки:

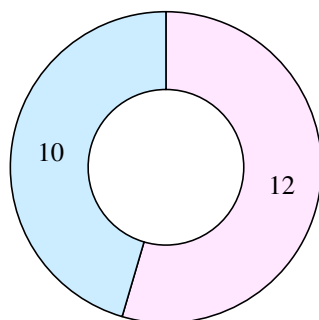
1. Власні фінансові можливості громади зменшилися більш ніж вдвічі в порівнянні з періодом перед повномасштабного вторгнення в Україну. Колись "багата" громада перетворилася у дотаційну. Установи громади навчилися залучати грантові кошти для фінансування проєктів сільської ради.

2. Потенційна податкова база (насамперед промислові підприємства) в громаді зберігається, але її фактичне відновлення буде можливим лише після завершення війни. Відповідно викликом для органу місцевого самоврядування буде пошук джерел фінансування власного внеску у проєкти відновлення. Особливо така потреба велика для фінансування відновлення і розвитку комунального господарства і технічної інфраструктури.

1.9. Органи управління громадою

Депутатський корпус Галицинівської сільської ради VII скликання був обраний 2020 року. Сільська рада представлена 22 депутатами та сільським головою.

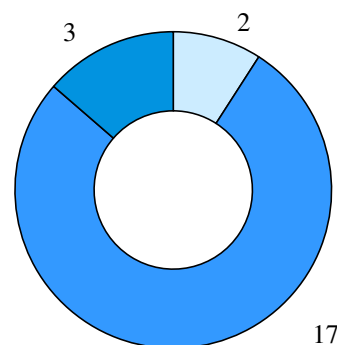
В депутатському корпусі 12 жінок і 10 чоловіків, таким чином можна сказати, що в сільській раді досягнуто гендерного паритету. Відповідно до національної вікової класифікації, депутатський корпус формують, здебільшого, громадяни віком 35-60 років. Наймолодшому депутатові – 34 роки, а найстаршій депутатці – 67 років.

□ Жінки □ Чоловіки

Рисунок 1.25. Гендерна структура

Джерело: Дані громади

□ До 35 років ■ Від 36 до 59 років ■ Від 60 років

Рисунок 1.26. Вікова структура

У 15 депутатів сільської ради (майже 70 % депутатського корпусу) є вища освіта, що свідчить про високий рівень кваліфікації депутатського корпусу ТГ.

Всього в Галицинівській сільській раді нараховується 57 працівників з них: 21 особа – чоловіки та 36 – жінки. Організаційна структура сільської ради представлена на рис. 1.27.

Програма USAID «Децентралізація приносить кращі результати та ефективність» (DOBRE)
СТРАТЕГІЯ РОЗВИТКУ ГАЛИЦИНІВСЬКОЇ СІЛЬСЬКОЇ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ НА ПЕРІОД ДО 2027 РОКУ

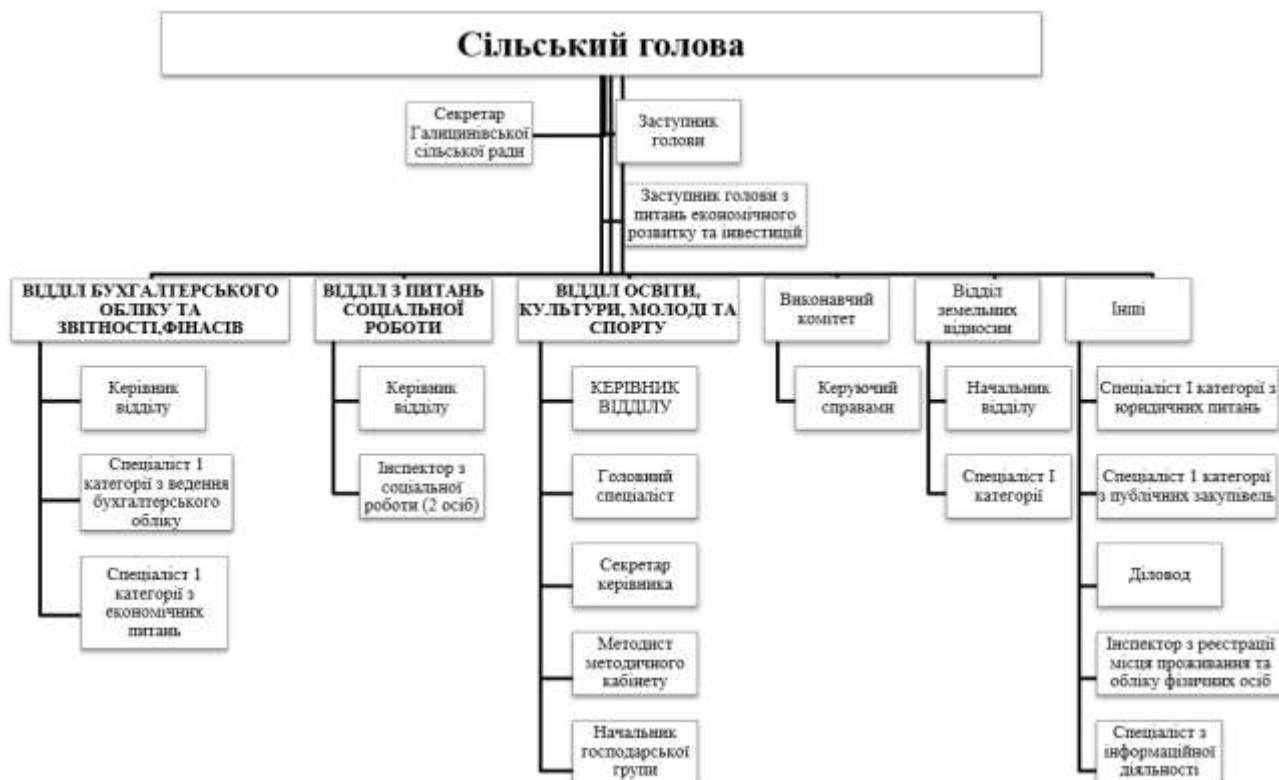
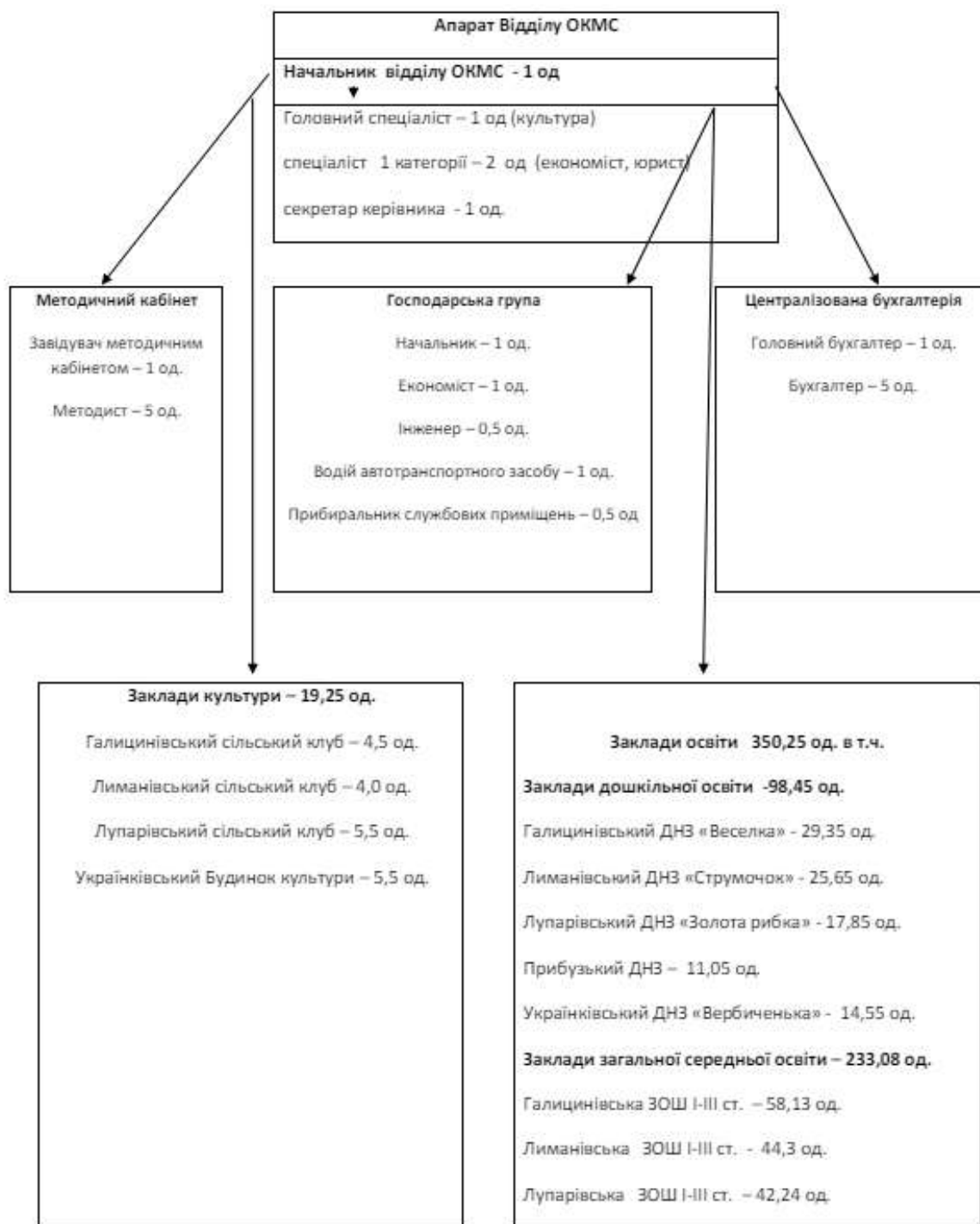

Рисунок 1.27. Організаційна структура Галичинівської сільської територіальної громади в 2024 р.

Джерело: дані громади

Найбільшим структурним підрозділом Галичинівської сільської ради є Відділ освіти, культури, молоді та спорту Галичинівської сільської ради. Цей відділ можна вважати найбільшим роботодавцем громади серед некомерційних установ (рис. 1.28).

Програма USAID «Децентралізація приносить кращі результати та ефективність» (DOBRE)
СТРАТЕГІЯ РОЗВИТКУ ГАЛИЦИНІВСЬКОЇ СІЛЬСЬКОЇ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ НА ПЕРІОД ДО 2027 РОКУ

Рисунок 1.28. Організаційна структура Відділ освіти, культури, молоді та спорту Галичинівської сільської ради, 2024 р.

Джерело: дані громади

Висновки

Програма USAID «Децентралізація приносить кращі результати та ефективність» (DOBRE)

СТРАТЕГІЯ РОЗВИТКУ ГАЛИЦИНІВСЬКОЇ СІЛЬСЬКОЇ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ НА ПЕРІОД ДО 2027 РОКУ

1. В Галичинівській громаді виконавчі органи місцевого самоврядування громади сформовані належним чином для забезпечення управління громадою, розвитку економіки та надання соціальних послуг населенню.

2. Одночасно актуальним завданням залишається зміцнення спроможності місцевої адміністрації керувати процесом відновлення і розвитку, використовуючи елементи сталого і гнучкого підходів, формування стійкості.

1.10. Органи самоорганізації населення та громадських об'єднань

Війна вплинула на рівень соціальної та громадянської активності мешканців і мешканок, кількість і активність неурядових організацій та інших ініціатив, особливо в перший період після повномасштабного вторгнення. Це потроху починає змінюватися на краще. В громаді активізуються процеси громадянської активності населення. Зареєстровано 2 громадські організації.

– Громадська організація «Скіф» – Об'єднання мисливців сіл Галицинове і Лимани.

– Громадська організація «Траєкторія успіху» – задоволення суспільних, зокрема економічних, соціальних, культурних, екологічних та інших інтересів громадян України

– Громадська організація «Територія Півдня» – волонтерська діяльність, покращення умов життя жителів Галичинівської громади та України в цілому.

У співпраці з громадою активну діяльність проводила Громадська організація «Клуб сталого розвитку «Південна ініціатива», яка зареєстрована в Миколаєві. ГО продовжує реалізувати свою діяльність в наступних напрямках: активізм громад, волонтерство, екологія, культура, медіа, мистецтво, молодь, освіта. Види діяльності: Енергоефективність, Розвиток сільських громад, Інші екологічні та освітньо-просвітницькі заходи для молоді, хоча організація зараз не концентрується виключно на проектах на території громади.

Громада успішно знаходить партнерів, які допомагають їй в процесах відновлення від наслідків війни. Часто до самої громади самостійно звертаються міжнародні організації, що надають підтримку. Серед них ADRA, USAID DOBRE, ПРООН, Карітас, HELP, СОС Дитячі містечка, Врятуйте дітей, Центр підтримки бізнесу, Червоний Хрест, ЮНІСЕФ, МОМ та інші. Ці організації в першу чергу орієнтовані на вразливі групи населення. Загалом, великих проблем з пошуком допомоги не виникає.

Крім того, в громаді створена Галичинівська Молодіжна рада. Положення про створення Молодіжної ради як консультативно-дорадчого органу місцевого рівня було прийняте рішенням XXII сесії VIII скликання від 07 березня 2019 року № 7.

Молодіжна рада проводить аналіз ефективності здійснення повноважень Галичинівською сільською радою щодо вирішення питань місцевого значення у молодіжній сфері, у тому числі шляхом моніторингу стану виконання покладених на раду завдань та подає Галичинівській сільській раді обов'язкові для розгляду пропозиції щодо залучення молоді до вирішення питань соціально-економічного, політичного та культурного життя територіальної громади. Діяльність Ради регулярно висвітлюється в соцмережах (Молодіжна рада Галичинівської ТГ – Режим доступу: <https://www.facebook.com/molodizhna.rada.gotg/>).

Наведемо приклади діяльності громадських організацій на території ТГ:

– ГО «Центр навчання і освіти дорослих «Південь» при реалізації ініціативи «Розбудова Мережі робочих груп із громадської безпеки та відновлення у цільових громадах Миколаївської області» провела для учасників робочих груп з громадської безпеки та соціальної згуртованості ряд освітніх заходів. Галичинівська громада входить в «сімку» громад Миколаївської області, де створені такі робочі групи і проводяться відповідні навчання (30.05.2024 р.)

– За тісної співпраці Міжнародною гуманітарною організацією «ACTED» та Карітас Миколаїв УГКЦ (Благодійним Фондом Карітас), завдяки ГО «МОДС Дружин Юних Пожежних Рятувальників - Блискавка», ГО «Траєкторія успіху» та Галичинівської сільської ради, 29 травня 2024 року в селі

Програма USAID «Децентралізація приносить кращі результати та ефективність» (DOBRE)
СТРАТЕГІЯ РОЗВИТКУ ГАЛИЦИНІВСЬКОЇ СІЛЬСЬКОЇ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ НА ПЕРІОД ДО 2027 РОКУ

Прибузьке Галицинівської ТГ відкрито спортивний будиночок «Богатир», відновлений після прямого влучання (29.05.2024 р.)

– За тісної співпраці ГО ТРАЄКТОРІЯ УСПІХУ Галицинівської ТГ, Галицинівський ЗМПО, Українська освітня платформа, DanChurchAid Молодь України було реалізовано проєкт «Забезпечення функціонування пункту пожежної охорони в селі Прибузьке Галицинівської ТГ». В рамках проєкту було закуплено будівельні матеріали, щодо будівництва ангару для пожежної машини, техніку та обладнання. Були проведені роботи з будівництва вище зазначеного об'єкта, який забезпечить повноцінне функціонування пункту пожежної охорони в селі Прибузьке (28.05.2024 р.).

Загалом сам факт збереження ефективно функціонуючого органу місцевого самоврядування в громаді, яка фактично знаходилася на лінії фронту, свідчить про громадську свідомість мешканців і мешканок громади та їх формальних лідерів.

Висновки

1. Соціальний капітал громади значно постраждав внаслідок еміграції, викликані війною. Його відновлення, яке йде паралельно з відновленням людського потенціалу, є ключовим завданням на найближчі роки.

2. Громада активно працює над залученням на свою територію організацій, національних та міжнародних фондів, які надають допомогу і підтримують процеси соціально-економічної відбудови, використовуючи свій великий досвід з довоєнного періоду.

3. Міжнародне співробітництво – це не лише спосіб отримання додаткових ресурсів, особливо фінансових, але, насамперед, отримання знань і досвіду, які наблизить Україну до Європейського Союзу.

1.11. Результати опитування зацікавлених сторін

У рамках діагностичної роботи було проведено опитування мешканців і мешканок та інших місцевих зацікавлених сторін, а також опитування представників фермерських господарств та бізнесу. Результати дослідження, зокрема у вигляді оцінок респондентів щодо окремих сфер функціонування громади, а також у формі зазначення бажаних напрямів дій, підтвердили негативні соціально-економічні зміни в громаді, спричинені повномасштабною війною. Найнижчі оцінки отримали рівень безпеки та наявність укриттів, технічний стан дорожньої інфраструктури та всі аспекти, пов'язані з економікою та ринком праці, особливо наявність привабливих робочих місць. Відповідно респонденти визначили напрямками дій для громади у найближчі роки підтримку Збройних Сил України і підвищення безпеки на місцевому рівні, підтримку відновлення і розвитку бізнесу та створення нових робочих місць, відновлення і розвиток інфраструктури та послуг у сфері освіти та виховання, відновлення і реконструкцію дорожньої інфраструктури та системи громадського транспорту.

Результати анкетування та групового інтерв'ю з представниками бізнесу представлені в Додатку 3.

Програма USAID «Децентралізація приносить кращі результати та ефективність» (DOBRE)
СТРАТЕГІЯ РОЗВИТКУ ГАЛИЦИНІВСЬКОЇ СІЛЬСЬКОЇ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ НА ПЕРІОД ДО 2027 РОКУ

Розділ 2. SWOT-АНАЛІЗ

На основі проведеного аналізу основних тенденцій та проблем соціально-економічного розвитку громади, оцінки природно-ресурсного, економічного, фінансового і людського потенціалу визначено сильні і слабкі сторони (внутрішні чинники), можливості і загрози (можливі зовнішні впливи).

За результатами проведеного аналізу соціально-економічного стану громади, оцінки її природно-ресурсного потенціалу визначено сильні і слабкі сторони та встановлено можливості і загрози розвитку громади в перспективі (табл.18.).

Таблиця 2.10. SWOT-аналіз

СИЛЬНІ СТОРОНИ	СЛАБКІ СТОРОНИ
Сприятливе географічне розташування, яке характеризується географічною близькістю до адміністративного центру власної області – м. Миколаєва та сусідньої області – м. Херсон; а також виходом до Бузького лиману.	Великі відстані від деяких сіл до адміністративного центру громади (Українка–Галицинове – 28,3 км, Степова Долина–Галицинове – 23,4 км), що ускладнює обслуговування мешканців і мешканок
Вигідне транспортне розташування громади (швидкий доступ до важливих автомобільних шляхів, як міжнародного, так і національного значення; доступ до залізничних шляхів; доступ до аеропорту міжнародного значення; доступ до міжнародного морського порту).	Значні руйнування національної транспортної інфраструктури (аеропорт м. Миколаїв не функціонує, деякі ділянки аеропорту не підлягають ремонту; залізничне полотно зазнало суттєвих руйнувань, як і сама будівля Головного вокзалу у Миколаєві, морський порт не функціонує через блокаду Чорного моря), які впливають на транспортно-логістичне забезпечення громади
Багате козацьке минуле, наявність на території громади старого козацького кладовища, локацій для майбутніх археологічних розкопок	Великий рівень замулення води в лимані, неукріплене узбережжя лиману, зсуви схилів, цвітіння лиману
Унікальні естетичні ландшафти на березі річки	Низький рівень лісистості та озеленення громади. Частково спалені існуючі ліси та лісосмуги (20%) під час ракетних та артилерійських обстрілів
Значні площі земельних ресурсів, придатних для використання в сільському господарстві. Родючі ґрунти – чорноземи південні з високим рівнем гумусу, що безумовно є одним з найважливіших факторів для отримання максимальної врожайності	Застаріле комп'ютерне обладнання адміністрації та підрозділів органу місцевого самоврядування
Підтримка та соціальна інтеграція соціально вразливих людей і сімей: військових, сімей загиблих військових та сімей військовослужбовців, неповних сімей, ВПО, дітей-сиріт, хворих людей, людей з інвалідністю	Низька активність великої частини мешканців і мешканок як в економічному сенсі, так і в суспільній діяльності.
Толерантність мешканців і мешканок щодо людей з іншими поглядами і релігійними переконаннями	Часті суховії
Наявність водних артерій (Бузький лиман, р. Вовча) стимулює розвиток водних видів	Недостатня кількість опадів на м ² протягом року для ведення сільськогосподарської

Програма USAID «Децентралізація приносить кращі результати та ефективність» (DOBRE)
СТРАТЕГІЯ РОЗВИТКУ ГАЛИЦИНІВСЬКОЇ СІЛЬСЬКОЇ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ НА ПЕРІОД ДО 2027 РОКУ

транспорт, судноплавства, надає можливості для розвитку рибного господарства, а також певних видів туризму: водного, пляжного, рибальства, еко-та агротуризму.	діяльності. Потреба у регулярному зрошенні сільськогосподарських угідь
Наявність місцевого сміттєзвалища, яке можна ще використовувати приблизно 30 років (при теперішній інтенсивності використання)	Промислове забруднення території великими підприємствами-виробниками металургійної та хімічної продукції. Наявність на території громади земель, непридатних для використання – териконів, сміттєзвалищ, флотаційних басейнів, забруднення вибухонебезпечними предметами
Наявність на території громади маяків	Низький рівень екологічної свідомості серед мешканців і мешканок
Імідж центру навчання дорослих	Недостатньо інтегрована місцева спільнота громади, відсутність виразної свідомості спільноти щодо інтересів і ресурсів
Імідж безпечнішого в порівнянні з сусіднім Миколаєвом місця проживання	Мало облаштованих публічних просторів та їх пошкодження в результаті воєнних дій, які сприяють суспільній інтеграції, на території громади
Позитивний досвід громади у співпраці з громадськими організаціями в рамках реалізації проектів розвитку. Активні громадські організації, які діють на території громади	Мала кількість рейсів громадського транспорту між певними населеними пунктами громади, що негативно впливає на налагодження зв'язків та співпраці в межах своєї громади, а також ускладнює можливості для рівного надання послуг та обмежує мобільність мешканців і мешканок
Креативне підприємництво (виноробня, равликівська фабрика, полуничні поля)	Дотаційність бюджету громади (в останні 2 роки)
Збережена виробнича база великих підприємств (Миколаївський глиноземний завод, АТ «Нікстром», філія «Дельта-лоцман» ДП «АМПУ», аграрні підприємства «Роднічок», «Таврія» тощо)	Поганий стан інфраструктури водопостачання – в контексті забезпечення технічної інфраструктури потенційним інвесторам. Більшість труб системи водопостачання (близько 60-70%) виготовлені з матеріалу, який може бути шкідливим для користувачів (азбест). Значний знос водопровідних труб (близько 75% з них потребує заміни)
	Відсутність доступу до освітніх, культурних, спортивних послуг оффлайн
	Критична демографічна ситуація (низький природний приріст, вкрай низький рівень народжуваності, висока смертність, негативний механічний приріст населення, старіння населення)
	Низький рівень життя, низький рівень заробітної плати. Відсутність робочих місць, трудова міграція, відтік фахівців, виїзд громадян за кордон, мобілізація
	Незадовільний технічний стан більшості

Програма USAID «Децентралізація приносить кращі результати та ефективність» (DOBRE)
СТРАТЕГІЯ РОЗВИТКУ ГАЛИЦИНІВСЬКОЇ СІЛЬСЬКОЇ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ НА ПЕРІОД ДО 2027 РОКУ

	комунальних установ в результаті воєнних дій
	Відсутність системи сортування відходів
МОЖЛИВОСТІ	ЗАГРОЗИ
Розвиток відновлювальної та нетрадиційної енергетики (вітрової, сонячної тощо)	Масова трудова міграція. Міграція професійно-активних людей до великих міст регіону і України, а також за кордон
Професійне розмінування територій, очищення від небезпечних речовин	Високий рівень ракетної, балістичної загрози
Рекультивация земель – повне або часткове відновлення ландшафту та родючості ґрунту, порушених попередньою господарською діяльністю	У зв'язку з відсутності на державному рівні актуальної інформації щодо чисельності населення (занижені дані) можливим є застосування реверсної дотації до державного з бюджету громади при одночасному зменшенні доходів бюджету громади
Збільшення площ сільськогосподарських земель під зрошенням, зростання на цій основі ефективності використання цих земель, можливостей для вирощування нових прибуткових сільгоспкультур	Деградація ґрунтів внаслідок забруднення земель
Зацікавлення великих інвесторів (зовнішніх) територією громади через її безпосереднє сусідство з великим містом – економічним та логістичним центром міжнародного значення (міжнародний морський порт, аеропорт міжнародного статусу) після завершення активних воєнних дій	Демографічна криза (старіння населення, знелюднення сіл, які знаходяться далі від Миколаєва)
Урізноманітнення сільськогосподарського виробництва в напрямку переробки сільськогосподарської продукції	Забруднення річкової і морської води, викликане залишками від діяльності промислових підприємств, які припинили свою діяльність у Миколаєві й інших промислових центрах, відсутністю очищення стічних вод і каналізації на більшій території Миколаївської області
Відновлення багатогалузевої місцевої економіки (великі і малі промислові підприємства, комерційні та сервісні компанії, аграрні підприємства з різними виробничими спеціалізаціями) та стабільного зростання їх кількості за умов закінчення війни та гарантування безпеки діяльності на території громади і в Чорному морі.	Погіршення хімічного складу води лиману. Воно спричиняється некерованим і непідзвітним скидом неочищених або погано очищених промислових і комунальних (побутових) стоків
Посилена увага міжнародних донорів і громадських організацій до діяльності, спрямованої на соціальні питання і розвиток деокупованих територій	
Відновлення пошкоджених об'єктів комунальної, соціальної, культурної та спортивної інфраструктури з використанням зовнішнього фінансування	

Програма USAID «Децентралізація приносить кращі результати та ефективність» (DOBRE)
СТРАТЕГІЯ РОЗВИТКУ ГАЛИЦИНІВСЬКОЇ СІЛЬСЬКОЇ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ НА ПЕРІОД ДО 2027 РОКУ

Повернення вимушено переміщених жителів у громаду	

SWOT-матриця дозволяє виявити взаємозв'язки між «внутрішніми» (сильні та слабкі сторони) та «зовнішніми» (можливості та загрози) факторами, що мають стратегічне значення для Галицинівської громади.

Порівняльні переваги. За допомогою матриці зв'язків між внутрішніми чинниками, а саме сильними сторонами та зовнішніми впливами – можливостями, визначаються найбільш перспективні сторони, які краще за інших сприймають вплив зовнішніх факторів і дають сильніший поштовх соціально-економічному розвитку (рис.2.29).

Виклики. У цьому випадку матриця зв'язків будується між слабкими сторонами та зовнішніми позитивними можливостями, які дозволяють зменшити вразливість та подолати слабкі сторони (внутрішні фактори) через використання можливостей (зовнішні фактори) (рис. 2.30.).

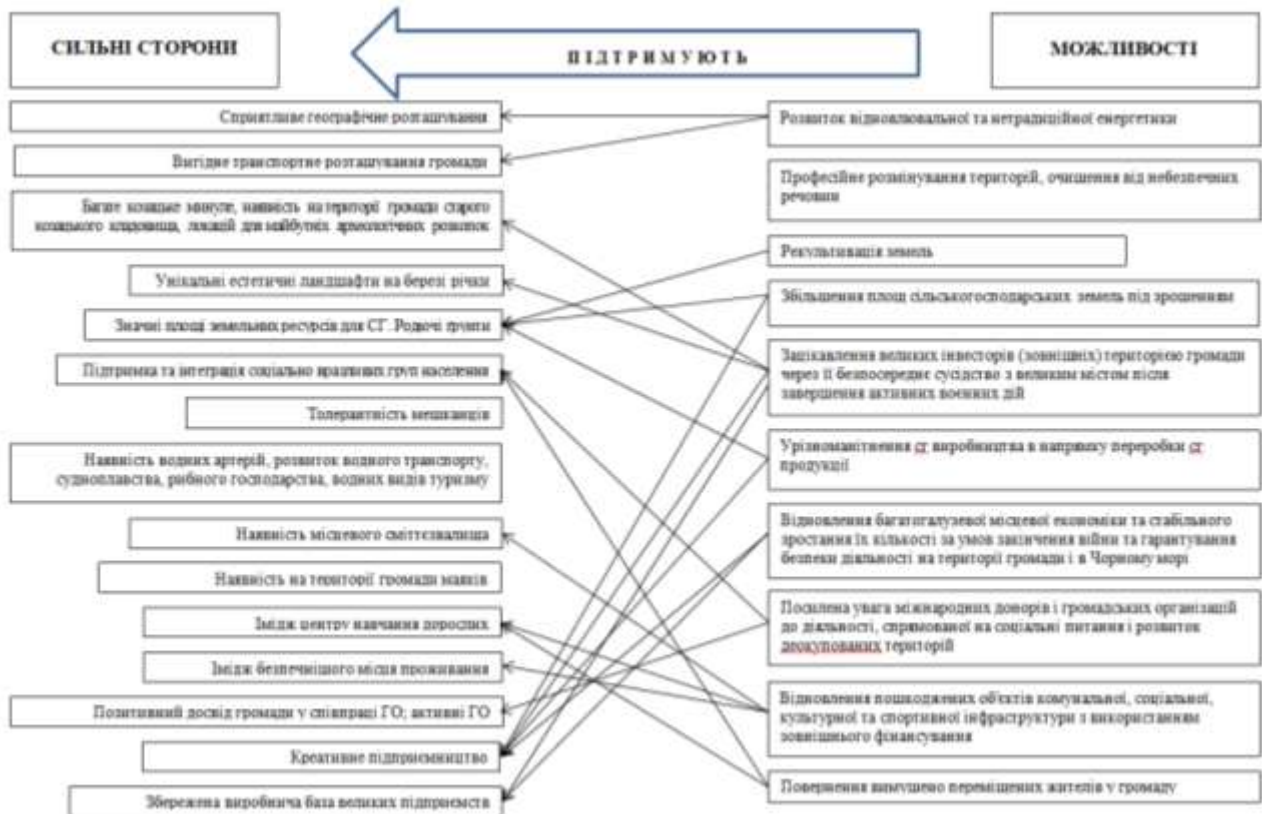
Ризики. Матриця зв'язків між слабкими сторонами та загрозами дозволяє визначити найбільш слабкі місця (внутрішні чинники) суб'єкта аналізу при впливі негативних зовнішніх факторів – загроз, тобто найбільш імовірні ризики при подальшій реалізації планів розвитку громади (рис. 2.31.).

Протидія. У цьому випадку матриця зав'язків будується між сильними сторонами та зовнішніми загрозами, що дозволяє визначити найбільш сильні місця (внутрішні чинники) суб'єкта аналізу, що здатні протидіяти потенційним ризикам (рис. 2.32.).

Переваги – результати аналізу сильних сторін та можливостей

Галицинівська сільська територіальна громада була однією із найкраще фінансово забезпечених громад в Україні довоєнного періоду, яке базувалося великій кількості її переваг. Зараз ситуація в громаді погіршилася, проте громада і далі може похвалитися чималою кількістю своїх сильних сторін.

Програма USAID «Децентралізація приносить кращі результати та ефективність» (DOBRE)
СТРАТЕГІЯ РОЗВИТКУ ГАЛИЦИНІВСЬКОЇ СІЛЬСЬКОЇ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ НА ПЕРІОД ДО 2027 РОКУ

Рисунок 2.29. Порівняльний аналіз зв'язків сильних сторін Галичинівської сільської територіальної громади та можливостей її зовнішнього середовища (матриця «Порівняльні переваги»)

Сприятливе розташування громади, яке характеризується близькістю до адміністративного центру власної області – м. Миколаєва та сусідньої області – м. Херсон; виходом до Бузького лиману, а, отже, і вкрай вдалою транспортною геопозицією (швидкий доступ до важливих автомобільних шляхів, як міжнародного, так і національного значення; доступ до залізничних шляхів; доступ до аеропорту міжнародного значення; доступ до міжнародного морського порту). Ці сильні сторони громади, а також притаманний імідж безпечнішого в порівнянні з сусіднім Миколаєвом місця проживання, безперечно лише підсилюватимуть зацікавлення великих інвесторів територією громади.

Безпосереднє сусідство з великим містом помножене на багате козацьке минуле, наявність на території громади старого козацького кладовища, локацій для майбутніх археологічних розкопок, наявність водних артерій (Бузький лиман, р. Вовча), унікальні естетичні ландшафти на березі річки, наявність на території громади маяків, – риси, які формують цілісну культурно-естетичну ідентичність громади, можуть виступити стимулом для інвесторів, щодо їх капіталовкладень в цілу низку галузей господарства та сфери послуг, зокрема певних видів туризму: водного, пляжного, рибальства, еко-та агротуризму, та рекреації.

Значні площі земельних ресурсів, придатних для використання в сільському господарстві та родючі ґрунти – чорноземи південні з високим рівнем гумусу, створюють можливості для швидкого відновлення місцевої економіки, зокрема через урізноманітнення сільськогосподарського виробництва в напрямку переробки сільськогосподарської продукції (аграрні підприємства з різними виробничими спеціалізаціями). Безперечно, інтенсивний розвиток багатогалузевого сг виробництва буде продуктивніший за умов швидкого і професійного розмінування територій, їх очищення від

Програма USAID «Децентралізація приносить кращі результати та ефективність» (DOBRE) СТРАТЕГІЯ РОЗВИТКУ ГАЛИЦИНІВСЬКОЇ СІЛЬСЬКОЇ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ НА ПЕРІОД ДО 2027 РОКУ

небезпечних речовин, повної і часткової рекультивації земель, а також налагодженню процесу зрошення.

Серед інших громад, Галицинівська громада особливо виділяється наявністю на її території великих промислових об'єктів, які забезпечували високу дохідність прибуткової частини бюджету громади. Попри те, що в умовах війни, ці підприємства в силу різних обставин не функціонують, виробнича база великих підприємств (Миколаївський глиноземний завод, АТ «Нікстром», філія «Дельта-лоцман» ДП «АМПУ», аграрні підприємства «Роднічок», «Таврія» тощо) збережена. У цьому контексті, ця сильна сторона стане фундаментом для відновлення багатогалузевої місцевої економіки (великі і малі промислові підприємства, комерційні та сервісні компанії, аграрні підприємства з різними виробничими спеціалізаціями) та стабільного зростання їх кількості за умови закінчення війни та гарантування безпеки діяльності на території громади і в Чорному морі. Відновлення економіки стимулюватиме Розвиток креативного підприємництва, яке має хороші традиції у громаді (виноробня, равликова фабрика, полуничні поля, тощо), а також вдалі практики та ініціативи в сфері освіти дорослих (в тому числі щодо курсів з підприємництва, крафт-індустрії, збереження пам'яті і комерціалізації народних ремесел) лише посилюватимуть процеси диференціації галузей місцевого бізнесу.

Виклики (визначені в результаті аналізу слабких сторін і можливостей)

Значними викликами для Галицинівської громади є незадовільний технічний стан комунальних установ та комунальної інфраструктури, критичний стан труб системи водопостачання, значний знос водопровідних труб (близько 75% з них потребує заміни) населених пунктів громади, відсутність централізованої каналізаційної системи, яка охоплює всі населені пункти громади, потреби у ремонті частини доріг комунальної власності, відсутність системи сортування ТПВ.

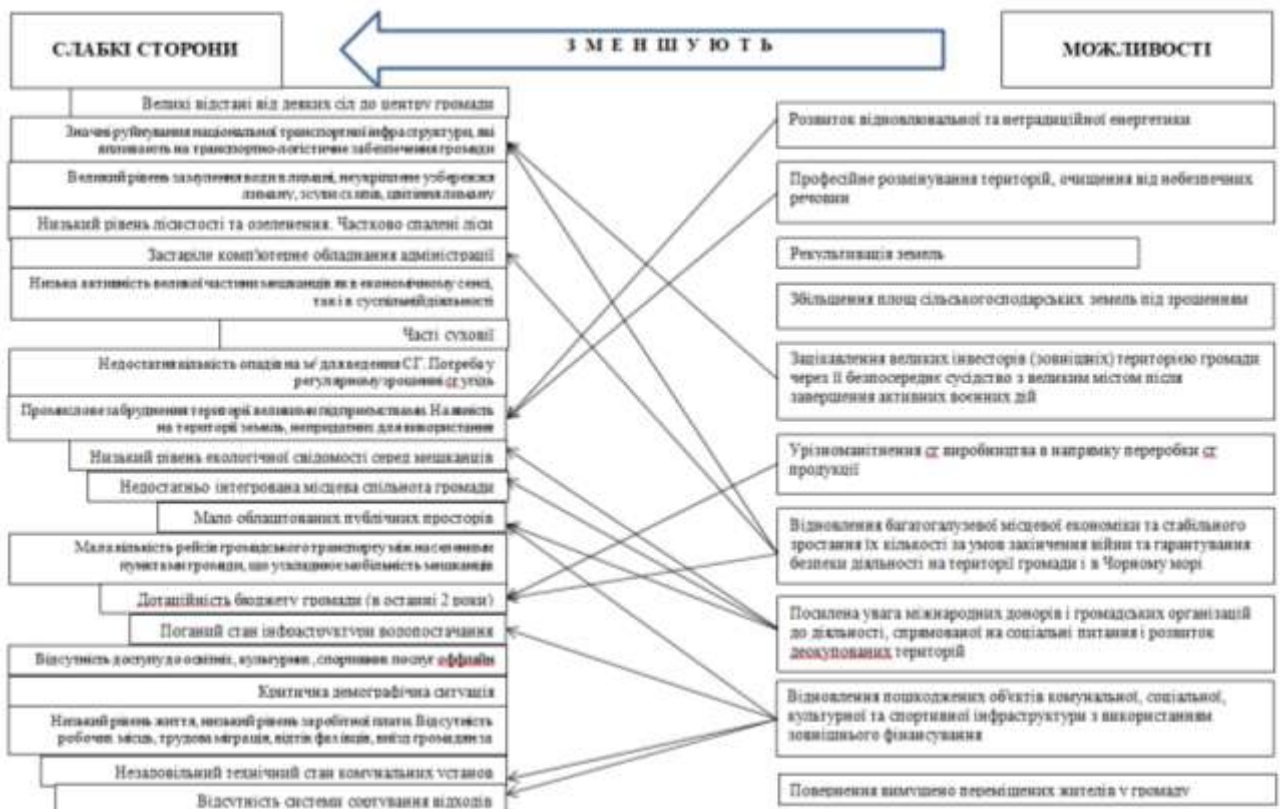

Рисунок 2.30. Порівняльний аналіз зв'язків слабких сторін Галицинівської сільської територіальної громади та можливостей її зовнішнього середовища (матриця «Виклики»)

Програма USAID «Децентралізація приносить кращі результати та ефективність» (DOBRE) СТРАТЕГІЯ РОЗВИТКУ ГАЛИЦИНІВСЬКОЇ СІЛЬСЬКОЇ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ НА ПЕРІОД ДО 2027 РОКУ

Основним шляхом в умовах війни для вирішення цих проблем громади є відновлення і розвиток місцевого бізнесу, а, отже, – поступове збільшення надходжень до бюджету і скерування фінансового ресурсу для покращення інфраструктури, а також повільне відновлення пошкоджених об'єктів комунальної інфраструктури з використанням зовнішнього фінансування. Через безпосереднє сусідство громади із великим містом, існує певне зацікавлення великих інвесторів (зовнішніх) територією громади. Цей інтерес частково зменшуватиме негативні наслідки від руйнування національної транспортної інфраструктури. Безперечно, із залученням міжнародної технічної допомоги, першочергові вливання отримають великі інфраструктурні проекти – відновлення аеропорту, реставрація Головного вокзалу, тощо, що відновлюватиме транзитно-логістичні можливості громади.

Можливостями розвитку громади є посилена увага міжнародних донорів і громадських організацій до діяльності, спрямованої на соціальні питання і розвиток деокупованих територій. Це дозволить впливати на подолання таких слабких сторін громади, як недостатня інтеграція місцевої спільноти громади, відсутність виразної свідомості спільноти щодо інтересів і ресурсів.

Інструментом повернення з закордону населення у громаду та перетворення ВПО на трудовий ресурс розвитку громади є відновлення багатогалузевої місцевої економіки та стабільного зростання кількості чи розмірів підприємств, а, відповідно, і кількості, різноманіття та привабливості місць праці. Це допоможе подолати низку соціальних проблем, таких як безробіття, трудова міграція та відтік умів, а також вирівняти статеву-вікову піраміду населення громади.

Ризики (визначені в результаті аналізу слабких сторін і загроз)

Найбільшим ризиком розвитку громади є продовження війни на виснаження всіх ресурсів України. Громада розташовується у прифронтових областях, тому ракетна та балістична загрози є ключовими ризиками для життя населення громади.

В перші місяці повномасштабного вторгнення громада стикнулася із значною втратою кількості населення. Несприятлива демографічна ситуація (старіння населення, знелюднення сіл, які знаходяться далі від Миколаєва), яка була притаманна громаді ще до війни, зараз набула ознак кризи. Відбувся обвал народжуваності. А також триває масова міграція. Відплив за межі громади кваліфікованих кадрів, мобілізація чоловічого населення негативно вплине на економіку територіальної громади. Основними проблемами, пов'язаними з поверненням населення до громади, є низький рівень безпеки, пошкодження або руйнування житла та об'єктів соціальної інфраструктури, забруднення території небезпечними та вибухонебезпечними матеріалами, відсутність роботи або постійного джерела доходу, погіршення економічного становища сімей та громади, погіршення усі макроекономічних показників під впливом війни, інфляція, прийняття воєнноорієнтованих бюджетів і відповідно зменшення державного та регіонального фінансування соціальної сфери, погіршенні якості життя населення.

Програма USAID «Децентралізація приносить кращі результати та ефективність» (DOBRE)
СТРАТЕГІЯ РОЗВИТКУ ГАЛИЦИНІВСЬКОЇ СІЛЬСЬКОЇ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ НА ПЕРІОД ДО 2027 РОКУ

Рисунок 2.31. Порівняльний аналіз зв'язків слабких сторін Галицинівської сільської територіальної громади та загроз її зовнішнього середовища (матриця «Ризики»)

Ризиком сталого розвитку громади є екологічні проблеми: забруднення та деградація земельних та водних ресурсів громади загрожує багаторічними негативними і одночасно складними для прогнозування змінами для флори і фауни в контексті багатовимірної привабливості громади..

Забруднення ґрунтів внаслідок інтенсивного розорювання та нераціонального використання, у комплексі із специфікою кліматичних особливостей регіону (часті сухотви, недостатня кількість опадів), відсутністю системи зрошення, а також низьким рівнем екологічної культури громадян, може призвести до деградації високородючих земельних ресурсів. А це зумовить занепад сільськогосподарського виробництва, зниження надходжень у бюджет, зменшення кількості робочих місць, погіршитися і якість продукції. В комплексі з проблемами утилізації ТПВ (не налагоджене централізоване вивезення, відсутність системи сортування), атмосферними викидами транспорту, наслідками діяльності промислових підприємств, присутністю площ непридатних для використання земель, відсутністю очищення стічних вод і каналізації, екологічний портрет Галицинівської громади набирає ознак загрозливого, та такого, який впливає на здоров'я населення та знижує привабливість території громади для потенційних покупців житла.

Спостерігається забруднення річкової і морської води, погіршення хімічного складу води лиману. Причина цьому часто банальна несвідомість громадян, адже окрім промислового забруднення, частим фактом є і некерований і невідповідний скид неочищених або погано очищених комунальних (побутових) стоків. Відсутність відповідної інфраструктури та природоохоронної діяльності також має ключове значення в цьому відношенні.

Протидія (визначена в результаті аналізу сильних сторін і загроз)

Програма USAID «Децентралізація приносить кращі результати та ефективність» (DOBRE) СТРАТЕГІЯ РОЗВИТКУ ГАЛИЦИНІВСЬКОЇ СІЛЬСЬКОЇ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ НА ПЕРІОД ДО 2027 РОКУ

Однією з основних загроз для розвитку територіальної громади в умовах війни та післявоєнного відновлення є зниження фінансової підтримки з державного бюджету, згортання значної частини державних програм, скорочення спрямування бюджетних ресурсів на соціальні цілі, інфраструктурні проєкти та підтримку місцевого самоврядування. Існує загроза, що цей процес супроводжуватиметься скороченням обсягів міжбюджетних трансфертів з державного до місцевих бюджетів (зокрема, зменшенням освітньої субвенції), що може суттєво знизити рівень фінансової спроможності громади та негативно вплинути на доступність, якість послуг і потенціал місцевого розвитку.

Зменшити ці загрози ТГ може завдяки підвищенню рівня фінансової спроможності власного бюджету внаслідок наявності на її території значної кількості сільськогосподарських та промислових підприємств, які, за умови їх функціонування, можуть бути основою багатогалузевої місцевої економіки.

Наслідком війни може бути часткове або повне перекидання на місцеве самоврядування державних фінансових зобов'язань щодо забезпечення соціальних стандартів і вирішення соціальних проблем, особливо із врахуванням появи (потенційно і збільшення) внутрішньо переміщених осіб. Політика підтримки, інтеграції та соціального активізування вже є значним тягарем для місцевого бюджету, обмежуючи витрати в інших сферах, а потреби в цій сфері будуть зростати і диверсифікуватися (не лише соціальна допомога, а й психологічна допомога, пошук роботи тощо).

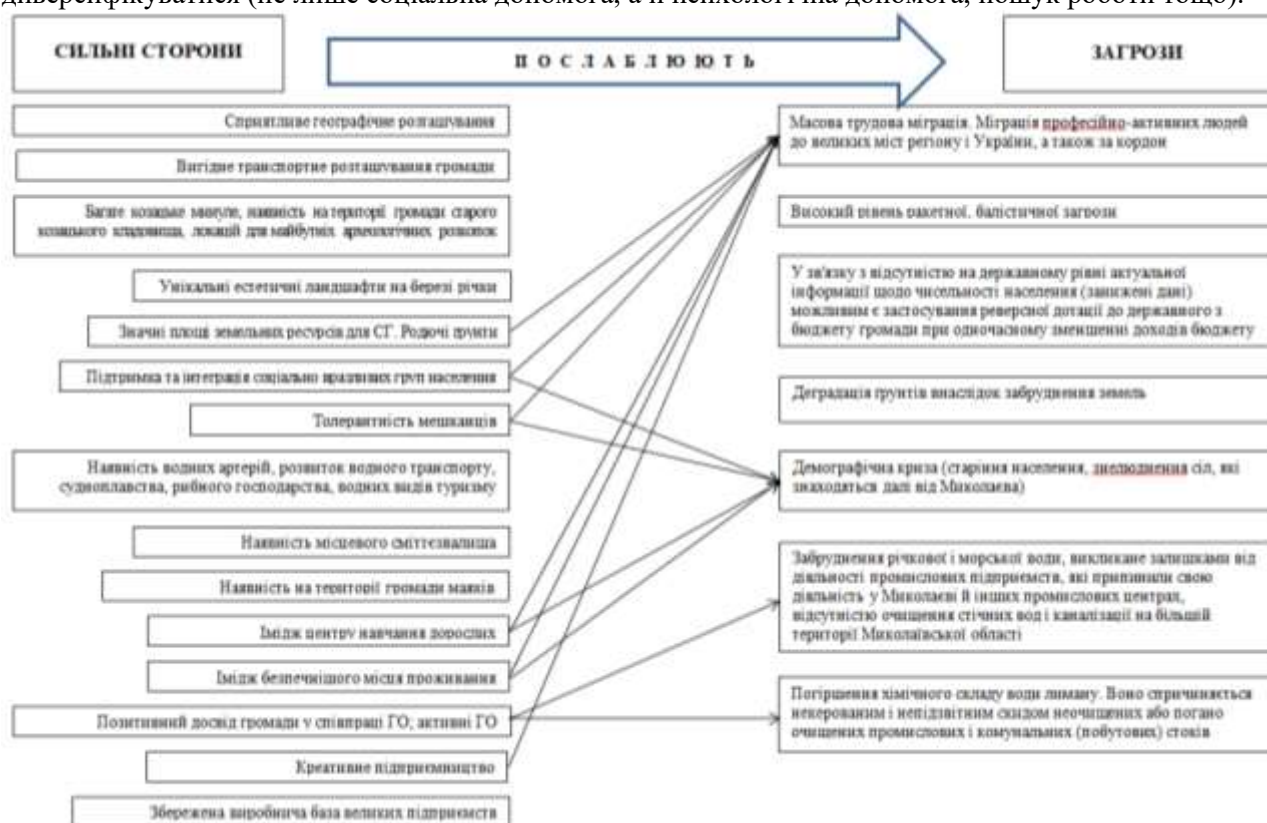

Рисунок 2.32. Порівняльний аналіз зв'язків сильних сторін Галичинівської сільської територіальної громади та загроз її зовнішнього середовища (матриця «Протидія»)

Чинниками нівелювання впливу цієї загрози в громаді є її сильні сторони: досвід і напрацьовані хороші практики в сфері підтримки і соціальної інтеграції соціально вразливих людей і сімей (військових, сімей загиблих військових та сімей військовослужбовців, неповних сімей, ВПО, дітей-сиріт, хворих людей, людей з інвалідністю), толерантність мешканців і мешканок щодо людей з

Програма USAID «Децентралізація приносить кращі результати та ефективність» (DOBRE)
СТРАТЕГІЯ РОЗВИТКУ ГАЛИЦИНІВСЬКОЇ СІЛЬСЬКОЇ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ НА ПЕРІОД ДО 2027 РОКУ

іншими поглядами і релігійними переконаннями, висока якість освіти, розвинена система охорони здоров'я, імідж безпечнішого в порівнянні з сусіднім Миколаєвом місця проживання, а також активні громадські та волонтерські організації, які діють на території громади. Ці фактори посилюють привабливість громади і частково гальмують міграційні процеси, принаймні порівняно з іншими сільськими територіальними громадами. Завдяки цьому ринок праці перебуває у складній, але ще не кризовій ситуації, і бюджет може розраховувати на часткове своє наповнення бюджету за рахунок власних доходів.

Програма USAID «Децентралізація приносить кращі результати та ефективність» (DOBRE) СТРАТЕГІЯ РОЗВИТКУ ГАЛИЦИНІВСЬКОЇ СІЛЬСЬКОЇ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ НА ПЕРІОД ДО 2027 РОКУ

Розділ 3. СЦЕНАРІЇ РОЗВИТКУ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ

Сценарне моделювання є важливою методологічною базою стратегічного вибору. Сценарій – деяка послідовність подій, які можуть відбутися в майбутньому із значною долею ймовірності за певних умов. Такі умови, або фактори, можуть бути як зовнішні, так і внутрішні. Іншими словами, в основі кожного сценарію повинні бути покладені базові сценарні припущення, за яких можуть виникати ті чи інші фактори впливу.

У сценаріях розвитку формується найбільш ймовірні варіанти розвитку територіальної громади на відповідний період. Сценарій має описувати послідовність подій від теперішнього до майбутнього стану розвитку територіальної громади, що ґрунтується на припущеннях, які стосуються формування комбінацій сильних та слабких сторін, можливостей та загроз.

Методичними рекомендаціями щодо порядку розроблення, затвердження, реалізації, проведення моніторингу та оцінювання реалізації стратегій розвитку територіальних громад (наказ Міністерства розвитку громад та територій України від 21 грудня 2022 року № 265) визначаються такі можливі варіанти сценарію:

1. *Інерційний сценарій* формується на основі припущень, що протягом тривалого часу зовнішні і внутрішні факторів та їх вплив на стан територіальної громади залишаться незмінним.

2. *Альтернативні сценарії* необхідні для подальшого перегляду, корекції та уточнення цілей розвитку (у разі потреби).

3. *Оптимістичний сценарій* ґрунтується на припущеннях, що будуть сформовані найсприятливіші зовнішні (глобальні та національні) та внутрішні (ті, які територіальна громада здатна створити самостійно) фактори впливу.

4. *Песимістичний сценарій* є результатом критичної оцінки та врахування негативного впливу зовнішніх і внутрішніх факторів.

Зважаючи на те, що основним фактором впливу, який обумовлює траєкторію, темпи, можливості та ризики розвитку громад в Україні на сьогоднішній день, є повномасштабна війна, яку розгорнула росія, в основі сценаріїв розвитку громад лежить фактор війни як ключовий бар'єр повноцінного розвитку.

Однак, окрім видимих зовнішніх загроз, зовнішні можливості є присутніми і досить вагомими. Мова йде про військово-технічну, макроекономічну та гуманітарну підтримку України з боку союзників, а також формування абсолютно нового геополітичного погляду світу на Україну як перспективну демократичну державу з потужним потенціалом, яка може функціонувати на глобальному геопросторі як регіональний лідер, повноцінний член європейської спільноти. Тому, при розробці сценаріїв зокрема фактор євроінтеграції розглядається як каталізатор позитивних зрушень у політично-правовому, економічному та соціальному житті громад.

Основними сценаріями розвитку є: ***песимістичний, інерційний та стримано оптимістичний.***

Реалізація будь-якого із цих сценаріїв можлива за комплексу припущень, що відображає баланс зовнішніх і внутрішніх факторів впливу на стан громади як соціально-економічної системи. За масштабом впливу ці фактори доцільно поділяти на глобальні, національні та локальні фактори впливу. І якщо національні та локальні базові припущення будуть співвідносними із певними сценаріями, то вплив глобальних факторів буде, радше, інерційним, і самі види цих факторів повторюватимуться у кожному із сценаріїв. Тому вважаємо проаналізувати їх вплив перед безпосередньою характеристикою кожного із сценаріїв.

Вплив на бачення розвитку громади, цілі та завдання Стратегії, матиме ситуація, пов'язана з російською військовою агресією проти України – принципово інша ситуація розвитку українських територіальних громад, суттєво змінена у фінансовому, демографічному, економічному та соціальному аспектах, в тому числі:

Програма USAID «Децентралізація приносить кращі результати та ефективність» (DOBRE)

СТРАТЕГІЯ РОЗВИТКУ ГАЛИЦИНІВСЬКОЇ СІЛЬСЬКОЇ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ НА ПЕРІОД ДО 2027 РОКУ

- зменшення доходів місцевого бюджету внаслідок зменшення бази оподаткування (закриття або призупинення роботи підприємств, втрати багатьох місць праці) або додаткового державного регулювання у період війни щодо, зокрема - щодо перерахування ПДФО, зайнятих на військовій службі та інших силових структурах, також за рахунок зменшення державних субвенцій (в основному субвенції на освіту), зменшення масштабу діяльності місцевих компаній під час війни;
- необхідність включення до і без того зменшеного бюджету нових видатків, пов'язаних із воєнним станом – на безпеку (укриття, генератори, склади тощо), допомогу внутрішньо переміщеним особам і іншим групам осіб, які перебувають у складній ситуації (проживання, грошова та матеріальна допомога, психологічна підтримка, соціальні послуги тощо).
- негативні зміни в соціально-демографічній сфері (масова еміграція, старіння суспільства, падіння народжуваності, що має прямий негативний вплив на економіку і ринок праці),
- збитки в економічній сфері, матеріальні фінансові, кадрові, логістичні проблеми та проблеми зі збутом багатьох місцевих сільськогосподарських підприємств, підвищений рівень невизначеності та ризику при значно нижчому доході,
- збільшення кількості послуг у сфері соціальної, медичної та адміністративної допомоги, а також необхідність реорганізації освітніх, культурних, спортивних та інших послуг.

Песимістичний сценарій розвитку Галичинівської територіальної громади

Песимістичний сценарій розвитку територій формується за комплексу припущень, що відображає баланс зовнішніх і внутрішніх факторів впливу на стан громади як соціально-економічної системи та залишається незмінним або може погіршуватися, з огляду на продовження війни та її перехід у заморожений стан, що не дозволяє сформувати умови для соціально-економічного розвитку як громади, так і країни у цілому.

Специфіку території **Миколаївської області в національному вимірі** визначає той факт, що бойові дії на території області розпочалися 24 лютого 2022 року із початком повномасштабного нападу росії. Територія області була частково окупована у період з 26 лютого 2022 року після того, як російські війська вторглися в Україну, напали на місто Миколаїв і почали захоплювати та окупувати частини Миколаївської області, дійшовши до Вознесенська. Адміністративний центр області місто Миколаїв не був захопленим російськими окупаційними військами. До 11 листопада українські війська відновили контроль майже над усією областю, під російською окупацією залишився лише Кінбурнський півострів. Станом на грудень 2024 року окупованою продовжує залишатись Кінбурнський півострів. До сьогодні деокупована територія Миколаївської області знаходиться під інтенсивними ракетними ударами, обстрілами за допомогою БПЛА та артилерією. Тому базові припущення для песимістично-інерційного сценарію у національному вимірі щодо Миколаївської області будуть полягати в наступному:

- скорочення населення внаслідок міграційних процесів, залученість значної частини населення (в першу чергу – осіб чоловічої статі) у безпосередню участь у військових діях, організації волонтерської та іншої допомоги загострює проблеми нестачі робочої сили та кваліфікованих працівників – як на національному, так і на регіональному рівнях (наприклад, у 2022 р. із міста Миколаєва виїхала приблизно половина мешканців і мешканок, кількість дитячого населення зменшилася вчетверо — із 85 тис зареєстрованих дітей залишилося близько 22 тис.). І хоча зараз кількість населення майже дорівнює довоєнним показникам, через низький рівень народжуваності ці втрати не вийде компенсувати за допомогою природного зростання населення;
- через бойові дії, що тривають, та обстріли руйнується інфраструктура регіону, що спричиняє порушення ланцюгів постачань та логістичних каналів. Падіння попиту та зниження доходів населення змушують підприємства скорочувати свою діяльність. Відновлення бізнесової активності в регіоні є пасивним;

Програма USAID «Децентралізація приносить кращі результати та ефективність» (DOBRE)
СТРАТЕГІЯ РОЗВИТКУ ГАЛИЦИНІВСЬКОЇ СІЛЬСЬКОЇ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ НА ПЕРІОД ДО 2027 РОКУ

- частка власних податкових надходжень у загальному обсязі доходів області продовжує зменшуватися (схоже як у минулому – з 32,5 % у 2021 до 14,75 % у 2023 р.), що пов'язано не тільки з відчутним падінням чисельності населення області, а й істотним зменшенням (знищенням) економічної бази регіону;
- роботи з відновлення комунікацій, критичної інфраструктури й житла на території деокупованої частини області ведуться силами держави і за підтримки інших областей (наприклад, у межах програми «Пліч-о-пліч»). Виконавцями є ремонтні бригади, сформовані на волонтерських засадах у координації з відповідними обласними військовими адміністраціями. Щомісяця лагодять 1,5–3 % об'єктів, але через щільні ворожі обстріли кількість пошкоджених об'єктів збільшується, є імовірність повторного пошкодження вже відремонтованого житла і об'єктів соціальної інфраструктури. Тому зараз на Миколаївщині відбудовують ті населені пункти, які не перебувають під постійними обстрілами;
- на державному рівні досі не встановлено загального системного підходу відновлення деокупованих громад, натомість державна політика щодо відновлення та розвитку постраждалих від російської окупації територій зосереджена на точковій відбудові інфраструктурних об'єктів.

Базові припущення у місцевому вимірі:

- постійний низький рівень безпеки, загроза обстрілів, спроб десанту російських військ тощо;
- на території громади все ще є землі, забруднені небезпечними та вибухонебезпечними предметами і речовинами, що впливає на вищезазначену безпеку, а також на можливості відновлення і розвитку сільського господарства;
- навантаження на територіальну громаду щодо подолання наслідків, спричинених війною, ростуть. Особливо це стосується соціальних проблем – зростання кількості ВПО в громаді, їх супровід та підтримка, робота з партнерами щодо надання гуманітарної допомоги, підтримка територіальної оборони, ветеранів та їх сімей тощо;
- зростання демографічних ризиків для громади через втрату дітей, молоді, населення у працездатному віці;
- реальні доходи місцевого бюджету знижуються через зменшення офіційних трансфертів з державного бюджету та невисоку економічну активність в громаді;
- рівень руйнувань житлової та комунальної інфраструктури перевищує можливості громади для її відновлення, не вистачає коштів та можливостей для будівництва та облаштування закладів цивільного захисту;
- рівень купівельної спроможності населення постійно знижується;
- довоєнні ініціативи та інновації не мають ресурсу на відновлення;
- економіка в громаді розвивається слабо, розвитку малого та середнього бізнесу не приділяється достатньої уваги, великі підприємства не відновили функціонування, фахівці виїжджають в пошуках високооплачуваної роботи;
- видатки на екологічні цілі скорочуються, що поряд із відсутністю модернізації інженерної інфраструктури негативно впливає на екологічну ситуацію в громаді.

Прогнозовані результати реалізації песимістичного сценарію для Галицинівської громади, будуть такими:

- існуючі проблеми із сучасною житловою та комунальною інфраструктурою лише посилюються. Проблеми із водопостачанням мешканців і мешканок стають системними та регулярними;
- не усі заклади освіти оснащені укриттями, що не дозволяє відновити очний освітній процес;
- неможливо забезпечити пропозицію проведення вільного часу;

Програма USAID «Децентралізація приносить кращі результати та ефективність» (DOBRE)

СТРАТЕГІЯ РОЗВИТКУ ГАЛИЦИНІВСЬКОЇ СІЛЬСЬКОЇ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ НА ПЕРІОД ДО 2027 РОКУ

- екологічний стан вод, флори та фауни лиману залишається на низькому рівні. У громади немає фінансових можливостей вирішити дану проблему самостійно, а на національному рівні проблеми екології не є питаннями стратегічної важливості. Продовжується безконтрольне скидання комунальних стоків та відходів у лиман;
- з огляду на низький рівень безпеки, важкі умови життя та відсутність роботи спостерігається високий рівень еміграції, населення громади скорочується, старіє; відзначається також суттєве скорочення працездатного населення; менші населені пункти громади знелюднюються; населення, яке виїхало, не поспішає повертатися;
- не може відновити роботу Миколаївський глиноземний завод, обслуговуючі його підприємства, а відповідно бракує привабливих робочих місць та надходжень до бюджету громади;
- збільшуються обсяги соціальних виплат та посилюють навантаження на і так виснажений бюджет;
- відсутність громадського транспорту між деякими населеними пунктами ускладнює надання публічних послуг та обмежує мобільність мешканців і мешканок;
- реалізація місцевих програм розтягуються на довгі роки, а у випадку деяких з них взагалі неможлива.

Інерційний сценарій розвитку Галицинівської територіальної громади

Інерційний сценарій розвитку формується на основі припущень, що протягом тривалого часу вплив зовнішніх і внутрішніх факторів на стан територіальної громади залишиться незмінним.

Важливим фактором можливості цього сценарію є продовження даної фази війни із почерговими перемогами на фронті, регулярними обстрілами об'єктів критичної інфраструктури та поглибленням соціальної напруги через продовження мобілізації. Цей сценарій по своїй суті ближчий до песимістичного, але бар'єри національного та локального масштабу виражені менш загрозливо.

Базові припущення в рамках інерційного сценарію у **Миколаївській області в національному вимірі:**

- продовжуються точкові руйнування енергетичної інфраструктури регіону, в умовах підвищення тарифів на електроенергію, але за допомогою програм міжнародної технічної допомоги вдається в цілому або в основному стабілізувати систему енергопостачання;
- перелаштування бюджету держави на фінансування армії та військово-промислового комплексу, реальні реформи відбуваються повільно, так само неквапливо іде боротьба з корупцією. Курс гривні нестабільний, підтримується міжнародними кредитами та інтервенціями НБУ на валютному ринку;
- прямі іноземні інвестиції, вітчизняний капітал інвестуються ближче до західного кордону України та в Києві, створюючи певні диспропорції в регіональному розвитку;
- покриття соціальних видатків суттєво менше компенсуються з державного бюджету з вимогою оптимізації соціальної сфери;
- лівова частка коштів бюджетів усіх рівнів зосереджується на фінансуванні першочергових потреб (захищені статті видатків), допомозі Збройним силам тощо;
- прийнята у період до повномасштабної агресії росії постанова Кабінету міністрів України №590 (зі змінами та доповненнями) продовжує бути актуальною, а отже актуальними залишаються і жорсткі обмеження щодо використання бюджетних коштів на капітальні видатки. Це не дозволяє повноцінно вкладати кошти в модернізацію та ремонт соціальної та інженерної інфраструктури в регіоні;
- зростання попиту на робочу силу, кваліфікованих працівників при одночасній неспроможності покрити цю потребу за рахунок наявних в країні трудових ресурсів призводять до породження диспропорцій між попитом та пропозицією на ринку праці. Одним із її наслідків, а також завдяки лібералізації умов перетину кордону, є зростання рівня реальної заробітної плати найманих працівників;

Програма USAID «Децентралізація приносить кращі результати та ефективність» (DOBRE)
СТРАТЕГІЯ РОЗВИТКУ ГАЛИЦИНІВСЬКОЇ СІЛЬСЬКОЇ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ НА ПЕРІОД ДО 2027 РОКУ

- розмінування надалі потребують близько 600 тисяч гектарів території Херсонської області, що при найоптимістичніших прогнозах займає кілька років за умови наявності коштів і ресурсів для проведення розмінування;
- зберігається криза експорту сільськогосподарської продукції (загалом 96 відсотків загального обсягу зерна раніше транспортувалося через морські порти; експорт зерна сухопутним транспортом у квітні 2023 року досяг 1 млн тонн, тоді як потужності морських портів у довоєнний період дозволяли експортувати до 6 млн тонн на місяць);
- значна частина мешканців і мешканок України, в тому числі Миколаївської області, досі перебуває за кордоном постійно чи тимчасово, а плани їх повернення не визначені.

Базові припущення у місцевому вимірі:

- громада продовжує виживати в умовах, що склалися, з ностальгією за вдалими ініціативами довоєнних років;
- інвестиційний та підприємницький клімат у громаді не покращуються. Заявлена кількість підприємств не відповідає дійсному стану функціонування, чимало установ лише числяться в реєстрі, але не працюють;
- воєнний стан, що триває, призводить до низького рівня відчуття безпеки в громаді;
- демографічна криза поступово поглиблюється;
- рівень реальної бюджетної забезпеченості громади зменшується в наслідок зниження кількості населення та простою промислових підприємств;
- можливості відновлення роботи соціально-гуманітарної сфери громади є низьким, бракує коштів, зберігається відтік кваліфікованих кадрів, що здійснює негативний вплив на якість послуг у цій сфері;
- у зв'язку, серед іншого, з фінансовими, кадровими та технічними проблемами рівень надання насамперед комунальних послуг залишається низьким, що негативно впливає на комплексну привабливість громади;
- низька інвестиційна привабливість громади, малий місцевий бізнес адаптувався до умов воєнного часу, проте вийти на довоєнний рівень не зміг.

Прогнозовані результати реалізації інерційного сценарію для Галицинівської громади, будуть такими:

- громада продовжує розвиватись за замовчуванням, без чіткого усвідомлення своєї ідентичності та економіко-господарської спеціалізації. Залишається нагальним є питання створення для мешканців і мешканок умов для проживання. Вимушено застосовується вибірковий підхід до визначення об'єктів відбудови через високу дотаційність бюджету;
- демографічна ситуація на найближчі роки погіршується, народжуваність падає, смертність збільшується, зростає частка осіб старших за працездатний вік, кількість дітей та молоді невпинно знижується, що зменшує кількість вихованців у дошкільних та шкільних навчальних закладах. Молоді сім'ї переїжджають в безпечніші і розвиненіші регіони, закордон. Мобілізація породжує брак чоловічої сили;
- безпекова ситуація в громаді залишається на низькому рівні, посилюється тривожність, втома, небажання здійснювати заходи з відновлення пошкодженої або зруйнованої інфраструктури і житла;
- більшість населення живе за рахунок пенсійних та соціальних виплат, рідше – торгівлі, послуг, сільського господарства, роботи в комунальних установах. В пошуках роботи населення переміщує свої погляди зокрема на великий обласний центр поруч, що зменшує надходження в місцевий бюджет;

Програма USAID «Децентралізація приносить кращі результати та ефективність» (DOBRE)
СТРАТЕГІЯ РОЗВИТКУ ГАЛИЦИНІВСЬКОЇ СІЛЬСЬКОЇ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ НА ПЕРІОД ДО 2027 РОКУ

- рівень надання насамперед комунальних послуг залишається низьким. Проблеми із водопостачанням та водовідведенням стають регулярними та вирішуються симптоматично. Комунальна інфраструктура громади не покращується, благоустрій пунктів знижується;
- насамперед з організаційно-фінансових причин реалізація місцевих програм розтягуються на довгі роки, а у випадку деяких з них взагалі неможлива.

Стримано-оптимістичний сценарій розвитку Галицинівської територіальної громади

Стримано-оптимістичний сценарій розвитку будується на припущеннях, за яких формуються більш сприятливі зовнішні (глобальні, національні, регіональні) та внутрішні (ті, які громада здатна створити самостійно) фактори впливу: громада активно використовує власні сильні сторони (конкурентні переваги) та можливості з метою нівелювання зовнішніх загроз. Важливим фактором цього сценарію є запуск процесів вступу України до ЄС (від червня 2024 року) та зупинка гарячої фази війни (із захистом повітряного простору України від можливих бомбардувань).

Базові припущення для стримано-оптимістичного сценарію у **Миколаївській області в національному вимірі:**

- повні деокупація і розмінування території Миколаївської області, що передбачає комплекс заходів державної політики, наслідком яких є відсутність на території України, що була тимчасово окупована, збройних формувань російської федерації і окупаційної адміністрації російської федерації та встановлення загального ефективного контролю України на цій території (повернення тимчасово окупованої території під загальну юрисдикцію України та відновлення конституційного ладу України на цій території);
- створення умов для повномасштабної відбудови регіону, в активну фазу вступає відбудова зруйнованої критичної інфраструктури територій, які найбільше постраждали від руйнувань внаслідок військової агресії росії проти України. Що важливо, при цій відбудові застосовується системний, добре продуманий підхід, документально оформлений у вигляді прийнятих програм комплексного відновлення територій громад (її частин) і регіонів;
- завдяки успішній діяльності місцевого бізнесу (а отже – завдяки розширенню податкової бази) та програм міжнародної технічної допомоги відчутним є зростання надходжень до місцевих бюджетів, бюджетні асигнування дозволяють формувати бюджет розвитку, розміри якого у реальному вимірі щороку зростають;
- методична та фінансова підтримка міжнародних партнерів, активна громадська позиція профільних об'єднань органів місцевого самоврядування, політична підтримка на рівні центрального законодавчого органу влади поступово призводять до того, що процеси децентралізації повноважень публічних органів влади знову повертаються у напрямку зростання суб'єктності місцевого самоврядування;
- покращення економічної ситуації в країні дозволяє забезпечити перенаправлення фінансових ресурсів в напрямку збільшення покриття з державного бюджету делегованих на місцевий рівень повноважень;
- поліпшення рівня безпеки та умов життєдіяльності є поштовхом розглянути питання про повернення для значної частини населення, яке емігрувало під час війни.

Базові припущення у місцевому вимірі:

- рівень безпеки підвищився і максимально стабілізувався;
- усі підрозділи місцевої влади Галицинівської громади внутрішньо скоординовані та налаштовані на використання наявних можливостей впливу на економічну активність в громаді, соціальні процеси, стан навколишнього середовища - публічне управління є достатньо результативне і ефективне;
- завдяки довготривалому партнерству з проектами міжнародної технічної допомоги в громаді розвиваються місцеві політики, націлені на розвиток громад, налагодження партнерства із сусідніми громадами, громадськими організаціями, активне залучення грантових коштів;

Програма USAID «Децентралізація приносить кращі результати та ефективність» (DOBRE)
СТРАТЕГІЯ РОЗВИТКУ ГАЛИЦИНІВСЬКОЇ СІЛЬСЬКОЇ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ НА ПЕРІОД ДО 2027 РОКУ

- створені або оновлені базові планувальні документи громади: стратегія розвитку, комплексний план просторового розвитку, інвестиційний паспорт, проведена інвентаризація комунальних та приватних активів;
- поступово відновлює роботу Миколаївський глиноземний завод; створюються привабливі інвестиційні пропозиції у сферах глибокої переробки сільськогосподарської продукції, відновлення ланцюгів постачань і знято обмеження на експорт сільгосппродукції, з'являються нові робочі місця в громаді і поряд з нею;
- громада співпрацює з інституціями підтримки малого і середнього бізнесу та ринку праці, що сприяє активному розвитку підприємництва, появи нових місць праці на її території, також реалізуються місцеві програми, спрямовані на фахову освіту, підприємницьку та професійну діяльність мешканців і мешканок;
- громада здійснює модернізацію мереж закладів охорони здоров'я, культури тощо, що супроводжується зростанням якості медичних, культурних, соціальних послуг, які адаптовані до зміни чисельності та структури населення громади;
- громада відновлює вдалі колись рішення щодо освіти дорослих. Відновлено очне навчання школярів із збереженням та примноженням добрих практик дистанційного формату
- створюються умови для повернення мешканців і мешканок в громаду (облаштування укриттів, покращання доступності та якості публічних послуг: згадане відновлення стаціонарного навчального процесу в школах, відновлення роботи закладів культури і спорту, стабільна робота комунального господарства), завдяки чому відновлюється людський потенціал громади.

Прогнозовані результати реалізації стримано оптимістичного сценарію для Галицинівської громади, будуть такими:

- чисельність населення у громаді стабілізується як через повернення своїх мешканців і мешканок, так і через бажання жителів обласного центру мати житло поруч із містом;
- співпраця з міжнародними донорами допомогла не лише комунальним закладам, але і з закупівлею втраченої сільськогосподарської техніки та обладнання, а також іншої технічної бази сільськогосподарських підприємств. Адміністрація громади налагодила механізм передання у тимчасове користування аграріям техніки, енергозберігаючого обладнання тощо;
- суб'єктам підприємницької діяльності на прозорих конкурсних засадах під об'єкти комерційного призначення надаються вільні земельні ділянки, незатребувані комунальні об'єкти із одночасним наданням дозволів на реконструкцію приміщень для використання під бізнес (у разі необхідності) із працевлаштуванням місцевих мешканців і мешканок;
- заклади освіти з облаштованими місткими укриттями та добре оснащені мультимедійним забезпеченням для забезпечення якісного надання освітніх послуг; послідовно відновлюється робота закладів, відповідальних за створення пропозицій дозвілля, особливо для дітей та молоді,
- покращено доступність та якість послуг, адаптованих до зміни кількості та структури населення,
- відновлюється рибацтво;
- громада має фінансовий ресурс для співфінансування участі в національних і міжнародних проектах;
- створюється ефективна система управління та комунікацій на засадах організаційної результативності та цифровізації, впровадження різноманітних форм громадської участі.

Програма USAID «Децентралізація приносить кращі результати та ефективність» (DOBRE)
СТРАТЕГІЯ РОЗВИТКУ ГАЛИЦИНІВСЬКОЇ СІЛЬСЬКОЇ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ НА ПЕРІОД ДО 2027 РОКУ

РОЗДІЛ 4. СТРАТЕГІЧНЕ БАЧЕННЯ РОЗВИТКУ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ

Виходячи з матеріалів дослідження соціально-економічного стану та SWOT-аналізу території, а також думок експертів, науковців, працівників органів місцевого самоврядування, бізнесу та мешканців і мешканок, було сформульовано стратегічне бачення розвитку громади.

Стратегічне бачення відображає унікальність громади. Досягнення закріплених у ньому положень дозволить забезпечити конкурентоспроможність громади у довгостроковій перспективі. Стратегічне бачення відображає реалістичний погляд на розвиток громади в майбутньому і є визначальним для формування цілей і завдань стратегії розвитку громади в середньо- та довгостроковій перспективі.

Галичинівська ТГ – громада, яка динамічно відновлює та розвиває свій потенціал, завдяки використанню місцевих ресурсів та розташуванню поблизу Миколаєва і важливих шляхів сполучення, а також залученню та співпраці місцевої влади, фермерів, підприємців, мешканців та інших місцевих зацікавлених сторін при підтримці на національному та міжнародному рівнях. Пріоритетом для органу місцевого самоврядування залишається забезпечення порядку та безпеки, а також подальше покращення і розбудова інфраструктури (соціальної, технічної, транспортної) та громадських і муніципальних послуг, адаптованих до зміни кількості та структури населення громади. Громада також стимулює відновлення і розвиток бізнес-сектору, що забезпечує робочими місцями, стимулює освітню, підприємницьку та професійну активність жителів. Завдяки співпраці та рішенням на вищих рівнях управління усуваються перешкоди в цій сфері, зокрема: розблокування повноцінної роботи порту та найважливіших промислових підприємств, що додатково дає імпульс для розвитку мікро-, малих та середніх компаній. Послідовне покращення умов життя, навчання та праці сприяє відбудові та розвитку людського та соціального капіталу, насамперед поверненню мешканців і збільшенню чисельності та активності молоді. Громада також намагається відновити та повернути в господарське використання природні та ландшафтні ресурси, які значною мірою впливають на вищезгадану привабливість населених пунктів та, в перспективі, дають надію на розвиток привабливої пропозиції проведення вільного часу. Оптимізація та інтеграція діяльності у сфері безпеки, соціального, економічного та екологічного розвитку дозволяє відновлювати і стало розвивати громаду на багато років не залежно від змін і зовнішніх загроз.

Програма USAID «Децентралізація приносить кращі результати та ефективність» (DOBRE)

СТРАТЕГІЯ РОЗВИТКУ ГАЛИЦИНІВСЬКОЇ СІЛЬСЬКОЇ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ НА ПЕРІОД ДО 2027 РОКУ

РОЗДІЛ 5. СТРАТЕГІЧНІ, ОПЕРАТИВНІ ЦІЛІ ТА ЗАВДАННЯ РОЗВИТКУ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ

5.1. «Дерево цілей» Стратегії розвитку Галицинівської територіальної громади

Стратегічне бачення розвитку територіальної громади буде досягатись завдяки реалізації чотирьох стратегічних цілей (багаторічна перспектива – до 2027 року), з яких випливають оперативні цілі (рис. 5.1.):

Рисунок 5.33. «Дерево цілей» Стратегії розвитку Галицинівської ТГ

Для досягнення оперативних цілей були визначені відповідні завдання. Всі вони разом визначають межі концентрації запланованої адміністративної, фінансової і організаційної діяльності Галицинівської громади на найближчі роки.

Завдання деталізовані у проєктах, які структуровані у Плані заходів.

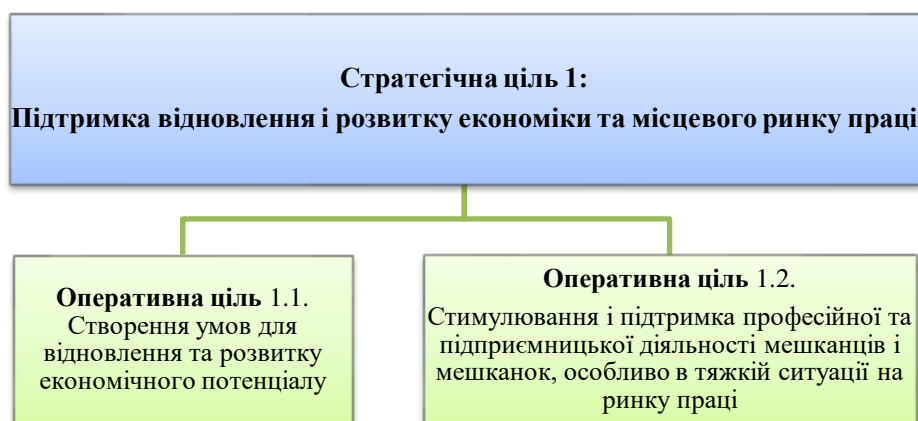
Програма USAID «Децентралізація приносить кращі результати та ефективність» (DOBRE)
СТРАТЕГІЯ РОЗВИТКУ ГАЛИЦИНІВСЬКОЇ СІЛЬСЬКОЇ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ НА ПЕРІОД ДО 2027 РОКУ

Таблиця 5.11. Структура стратегічних, оперативних цілей та завдань Стратегії розвитку Галицинівської територіальної громади на 2024-2027 роки

Стратегічна ціль 1:	
Підтримка відновлення і розвитку економіки та місцевого ринку праці	
Оперативні цілі	Завдання
1.1. Створення умов для відновлення та розвитку економічного потенціалу	1.1.1. Розвивати інвестиційний потенціал громади в умовах війни та повосенної відбудови
	1.1.2. Підтримувати ініціативи розвитку місцевого бізнесу
1.2. Стимулювання і підтримка професійної та підприємницької діяльності мешканців і мешканок, особливо в тяжкій ситуації на ринку праці	1.2.1. Підтримувати та активізувати підприємницьку діяльність мешканців і мешканок громади
Стратегічна ціль 2:	
Забезпечення безпеки і доступу до якісних базових послуг	
Оперативні цілі	Завдання
2.1. Покращення інфраструктури і системи громадської безпеки	2.1.1. Удосконалити знання та вміння учасників освітнього процесу щодо поведінки в надзвичайних ситуаціях
	2.1.2. Створити безпечні умови для мешканців і мешканок та комунального і приватного майна
2.2. Розбудова відповідно до потреб і можливостей громади інженерної інфраструктури, а також системи поводження з твердими побутовими відходами.	2.2.1. Налагодити енергоефективну систему водопостачання-водовідведення
	2.2.2. Сформувати систему поводження з твердими побутовими відходами
	2.2.3. Відремонтувати дорожню інфраструктуру у та між населеними пунктами громади
Стратегічна ціль 3:	
Відновлення і розвиток системи надання публічних послуг, адаптованої до зміни чисельності і структури населення громади	
Оперативні цілі	Завдання
3.1. Впровадження інтеграційної соціальної політики та ефективної системи охорони здоров'я	3.1.1. Збудувати нові та обладнати існуючі об'єкти медичної інфраструктури
	3.1.2. Запровадити заходи соціальної підтримки для вразливих груп населення
3.2. Відновлення різноманітних можливостей проведення вільного часу, з особливим акцентом на дітей і молодь	3.2.1. Облаштувати локації для дозвілля та відпочинку населення громади
	3.2.2. Відновити доступ до занять спортом в громаді
3.3. Формування інфраструктури і пропозиції у сфері освіти та виховання, адаптованих до зовнішніх викликів і соціально-демографічної та фінансової ситуації громади.	3.3.1. Відновити та оновити матеріальну базу закладів освіти
	3.3.2. Підвищити ефективність функціонування закладів освіти
Стратегічна ціль 4:	
Реалізація гнучкої, стійкої, спільної та ефективної політики відновлення та розвитку	
Оперативні цілі	Завдання
4.1. Покращення системи комунікації, співпраці та надання адміністративних послуг місцевою адміністрацією	4.1.1. Удосконалити систему взаємодії «місцева влада-громадськість»
	4.1.2. Покращити доступність адміністративних послуг,

Програма USAID «Децентралізація приносить кращі результати та ефективність» (DOBRE)
СТРАТЕГІЯ РОЗВИТКУ ГАЛИЦИНІВСЬКОЇ СІЛЬСЬКОЇ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ НА ПЕРІОД ДО 2027 РОКУ

	зокрема для осіб з особливими потребами
4.2. Відновлення та розвиток спроможності місцевої адміністрації	4.2.1. Покращити матеріально-технічну базу та умови праці для працівників місцевої адміністрації та соціальних служб
	4.2.2. Покращити кадрове і методичне забезпечення роботи місцевої адміністрації

Пріоритетами розвитку громади до 2027 року є розвиток людського капіталу у контексті кращого пристосування і залучення на ринку праці, відновлення підприємництва та зростання економіки на основі внутрішнього потенціалу територій. В умовах, що склалися, стабілізація на ринку праці, а також створення умов для відновлення економічного розвитку, а також механізмів підтримки професійної та підприємницької активності мешканців і мешканок громади є запорукою повернення в громаду мешканців і мешканок, особливо молоді, а, отже вирішення складної демографічної ситуації та підтримки потенціалу розвитку громади.

• **Оперативна ціль 1.1. Створення умов для відновлення та розвитку економічного потенціалу.**

Враховуючи негативні наслідки війни, підтримка підприємницької діяльності мешканців і мешканок здійснюється не лише місцевими і національними інституціями, але також і через програми міжнародної допомоги. Таким чином, відновлення та стимулювання економічної активності в територіальних громадах можливе через, наприклад, посилення спроможності громад у формуванні партнерства між органами місцевого самоврядування, бізнес-спільнотою та громадським сектором, а також органами виконавчої влади і благодійними організаціями. Наслідки спільних дій у вигляді покращення умов для сільського господарства та бізнесу, відновлення і створення нових компаній та привабливих робочих місць мають призвести до стримування міграції, насамперед молоді, за межі громади. В рамках цілі акцентовано увагу на: механізмах та способах налагодження комунікації між органами місцевого самоврядування, бізнес-спільнотами та громадянами, просування громади як привабливого місця для інвестування та ведення бізнесу, здійсненні моніторингу поширенню потенційних грантових можливостей для малого та середнього бізнесу, для сільськогосподарського виробника, підтримці існуючих і нових бізнес-ідей щодо започаткування власної підприємницької діяльності, особливо в галузях, які використовують місцеві ресурси і спеціалізацію.

Наявні проблеми та виклики:

Програма USAID «Децентралізація приносить кращі результати та ефективність» (DOBRE)
СТРАТЕГІЯ РОЗВИТКУ ГАЛИЦИНІВСЬКОЇ СІЛЬСЬКОЇ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ НА ПЕРІОД ДО 2027 РОКУ

- ✓ Інфраструктура, обладнання та фінансові втрати компаній і сільгоспвиробників, що обмежує потенціал розвитку;
- ✓ Заміновані та забруднені землі, що тимчасово унеможлиблює їх використання за цільовим призначенням;
- ✓ Відсутність інвентаризації об'єктів нерухомості придатних для інвестування, відсутність зведеної інформації про потенційні інвестиційно-привабливі ділянки на території громади, відсутність інвестиційного паспорту громади;
- ✓ Націоналізація, а, отже, припинення функціонування, найбільшого суб'єкта господарювання в громаді (МГЗ) та супутніх підприємств, зупинка роботи порту;
- ✓ Безробіття; втрата багатьох робочих місць;
- ✓ Дефіцит робочої сили, особливо молоді та чоловічого населення;
- ✓ Зниження підприємницької активності через міграцію молодого і креативного населення;
- ✓ Низька проінформованість громадян щодо можливостей отримання міжнародної допомоги;
- ✓ Потребує покращення рівень комунікації та співпраці між місцевою владою та бізнес-спільнотою.

Таблиця 5.12. Потенційні сфери реалізації оперативної цілі 1.1. Створення умов для відновлення та розвитку економічного потенціалу

Завдання	Потенційні сфери реалізації проєктів
Завдання 1.1.1. Розвивати інвестиційний потенціал громади в умовах війни та повоєнної відбудови	Діяльність, спрямована на розвиток і просування інвестиційної пропозиції та покращення обслуговування бізнесу, зокрема: • Розроблення інвестиційного паспорта та профілю Галичинівської громади для залучення інвесторів
	• Бізнес-платформа для бізнесу
Завдання 1.1.2. Підтримувати ініціативи розвитку місцевого бізнесу	Діяльність, спрямована на підтримку та просування підприємництва на основі місцевих ресурсів і можливостей, зокрема: • Проєкт місцевого економічного розвитку «Публічна кухня»
	• Підтримка крафтового виробника
	Діяльність, спрямована на розвиток співпраці між місцевою владою та бізнес-спільнотою, зокрема: • Створити Раду підприємців

Очікувані результати:

- ✓ Укладено реєстр інвестиційно привабливих ділянок (українською та англійською мовами) та розроблено інвестиційний паспорт громади;
- ✓ Створено канал/платформу для комунікації та інформування власників бізнесу в громаді;
- ✓ Створено програмні, інфраструктурні та матеріальні умови для підвищення та зміни професійної кваліфікації мешканців і мешканок у кулінарії, створено публічну кухню;
- ✓ Створено Раду підприємців як консультативно-дорадчий орган місцевої влади щодо політики, спрямованої на покращення економічної ситуації та ринку праці;
- ✓ Збільшено чисельність ФОПів в населених пунктах громади;

Програма USAID «Децентралізація приносить кращі результати та ефективність» (DOBRE)
СТРАТЕГІЯ РОЗВИТКУ ГАЛИЦИНІВСЬКОЇ СІЛЬСЬКОЇ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ НА ПЕРІОД ДО 2027 РОКУ

- ✓ Зменшено рівень безробіття в населених пунктах громади;
- ✓ Збільшено обсяг виробництва крафтових товарів у громаді, а також зацікавлення ними і їх продаж.

Індикатори:

- ✓ кількість ділянок, які можуть бути використані інвесторами, одиниць;
- ✓ кількість проведених тренінгів/навчань з питань започаткування і здійснення підприємницької діяльності, грантрайтингу і т.п. для мешканців і мешканок громади, одиниць;
- ✓ кількість осіб, які скористалися з пропозиції публічної кухні на рік;
- ✓ кількість підприємців, які співпрацюють в рамках ради підприємців і кількість консультативних місцевих влади з радою щорічно;
- ✓ кількість суб'єктів господарської діяльності, одиниць;
- ✓ кількість «молодих» підприємств (до 2 р.), одиниць;
- ✓ частка осіб, які фактично не працюють (не отримують доходу), %;
- ✓ доступність ведення бізнесу, бальна оцінка.

• **Оперативна ціль 1.2. Стимулювання і підтримка професійної та підприємницької діяльності мешканців і мешканок, особливо в тяжкій ситуації на ринку праці.**

Війна суттєво впливає на вітчизняний ринок праці, де спостерігаються значні коливання та зміни. Виклики невизначеності в умовах війни, звуження поля прикладання праці, його структурні та якісні зміни, масштабні потоки вимушених переселенців і мобілізація поглибили проблеми у сфері зайнятості. Попри поступову адаптацію економіки до нових умов функціонування, в Україні зберігається високий рівень безробіття. Це стосується і Галицинівської громади, де додатковою проблемою є тимчасова втрата понад 1000 робочих місць внаслідок призупинення роботи найбільшого заводу на її території та інших пов'язаних із ним підприємств. На додаток до покращення умов для ведення бізнесу, що є предметом попередньої цілі, громада може стимулювати місцеву креативність і підприємництво, особливо через освітні заходи для учнів, а також стимулювати місцевий ринок праці через співпрацю з громадськими установами, спеціалізованими у цій сфері на користь осіб, які перебувають у особливо складній трудовій та життєвій ситуації.

Наявні проблеми та виклики:

- ✓ Відсутність робочих місць, безробіття, пасивність великої частки населення;
- ✓ Зубожіння населення, збільшення кількості осіб, які не отримують доходу;
- ✓ Зниження підприємницької активності, занепад бізнесу;
- ✓ Пошкодження та руйнування матеріальної інфраструктури бізнесу: будівель, майна, транспорту;
- ✓ Відмінності в заявленій кількості суб'єктів підприємницької діяльності і кількості реально діючих підприємств.

Таблиця 5.13. Потенційні сфери реалізації оперативної цілі 1.2. Стимулювання і підтримка професійної та підприємницької діяльності мешканців і мешканок, особливо в тяжкій ситуації на ринку праці

Завдання	Потенційні сфери реалізації проєктів
1.2.1. Підтримувати та активізувати підприємницьку діяльність мешканців і мешканок громади	• Конкурс на найкращу бізнес-ідею серед молоді
	• Співпраця з Центром зайнятості щодо стимулювання підприємництва та самозайнятості серед мешканців і мешканок громади

Програма USAID «Децентралізація приносить кращі результати та ефективність» (DOBRE)
СТРАТЕГІЯ РОЗВИТКУ ГАЛИЦИНІВСЬКОЇ СІЛЬСЬКОЇ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ НА ПЕРІОД ДО 2027 РОКУ

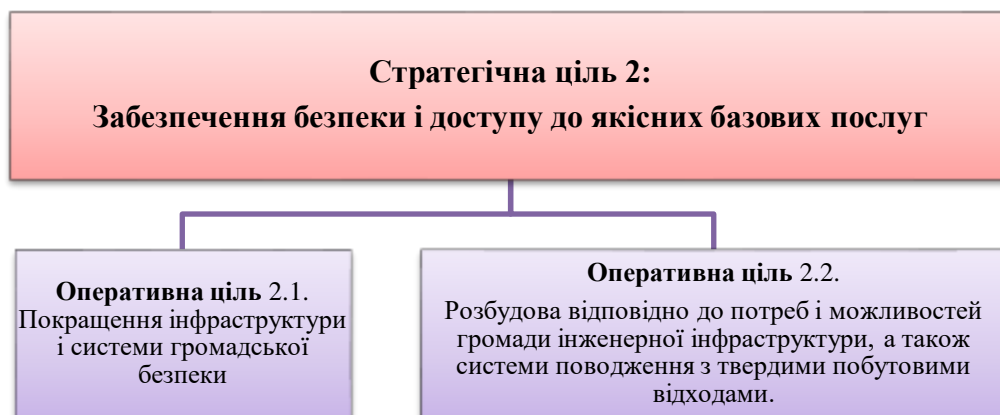
Очікувані результати:

- ✓ Розвинено креативність та підприємницький дух серед молоді, забезпечена системна підтримка реалізації бізнес-ідей;
- ✓ Підвищено економічний добробут в громаді через розвиток місцевого бізнесу;
- ✓ Створено нові робочі місця;
- ✓ Залучено безробітних мешканців і мешканок громад до постійної та тимчасової зайнятості;
- ✓ створення можливостей працевлаштування для вразливих груп населення (ВПО, військовослужбовці, жінки, молодь та ін.);

Індикатори:

- ✓ кількість бізнес-ідей для конкурс на найкращу ідею серед молоді, одиниць;
- ✓ кількість проведених тренінгів/навчань для мешканців і мешканок громади, одиниць;
- ✓ кількість «молодих» підприємств (до 2 р.);
- ✓ частка осіб, які фактично не працюють (не отримують доходу), %;
- ✓ кількість суб'єктів господарської діяльності, одиниць;
- ✓ кількість мешканців громади, які беруть участь у різних програмах центру зайнятості;
- ✓ доступність робочих місць, бальна оцінка.

Програма USAID «Децентралізація приносить кращі результати та ефективність» (DOBRE)
СТРАТЕГІЯ РОЗВИТКУ ГАЛИЦИНІВСЬКОЇ СІЛЬСЬКОЇ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ НА ПЕРІОД ДО 2027 РОКУ

Забезпечення безпеки громадян, а також доступу до якісних базових послуг є в фокусі зусиль громади, а також визначено як пріоритетні в стратегіях регіонального і державного розвитку. Ці фактори визначають привабливість проживання на території громади і створюють умови для відновлення людського капіталу. Для реалізації запитів цієї стратегічної цілі варто зосередити свою увагу на відновленні та розвитку технічної інфраструктури, яка була в не найкращому стані і до війни та зазнала додаткових руйнувань внаслідок бойових дій, а у випадку сховищ, то їх утримання не фінансувалося десятиліттями через нібито відсутність користі, яка, однак, була надзвичайно підтверджена війною та численними обстрілами і бомбардуваннями. Першочерговими заходами є укомплектування установ цивільного захисту, ремонт та оснащення системи водовідведення та водопостачання, регулювання водовикористання, ремонт та проведення центральної каналізації, захист та адаптація до викликів часу об'єктів енергетичної інфраструктури, нарощування потенціалу зеленої енергетики, ліквідація забруднень територій та стихійних сміттєзвалищ.

- **Оперативна ціль 2.1. Покращення інфраструктури і системи громадської безпеки**

В умовах військових викликів, посилення спроможностей громади щодо громадської безпеки та цивільного захисту є більш, ніж нагальними. В громаді залишається актуальною загроза ракетних та артилерійських обстрілів. Крім загроз воєнного характеру, загрозливим є стан техногенної і природної безпеки, наявність значних площ замінованих територій. Рівень загроз техногенного характеру залишається високим, а саме: збільшується ризик пожеж у будівлях і спорудах різного призначення як через обстріли і прильоти, так і через проблеми із енергозабезпеченням, а, отже, самовільним облаштуванням мешканцями установок та інших засобів обігріву та енергозбереження тощо. Погіршується технічний стан промислових та інфраструктурних об'єктів, особливо об'єктів критичної інфраструктури. Це значною мірою обумовлено зношеністю таких об'єктів, відсутністю інвестицій в їх оновлення, а також непоодинокими випадками несанкціонованого втручання в їх функціонування. Низький рівень добробуту людей та поточна військова обстановка викликає в частини населення зневіру і невпевненість у майбутньому, провокує радикальні настрої та спричинені ними прояви насильства, дрібного хуліганства, а також інших негативних явищ суспільної безпеки. Саме тому, організація процесу покращення системи громадської безпеки через оснащення укриттів, відновлення системи відеонагляду та налагодження роботи місцевої пожежної охорони та правоохоронних органів та є цілями розвитку громади.

Наявні проблеми та виклики:

- ✓ близькість лінії фронту, обстріли об'єктів критичної інфраструктури, постійна загроза для мешканців і мешканок та їх майна;

Програма USAID «Децентралізація приносить кращі результати та ефективність» (DOBRE)
СТРАТЕГІЯ РОЗВИТКУ ГАЛИЦИНІВСЬКОЇ СІЛЬСЬКОЇ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ НА ПЕРІОД ДО 2027 РОКУ

- ✓ Недостатня кількість укриттів, відсутність достатньої площі укриттів на території громади, скромне облаштування і наповнення бомбосховищ;
- ✓ Відсутність системи відеонагляду;
- ✓ Брак техніки для повноцінної роботи місцевої пожежної охорони;
- ✓ Значні площі замінованих територій.

Таблиця 5.14. Потенційні сфери реалізації оперативної цілі 2.1. Покращення інфраструктури і системи громадської безпеки

Завдання	Потенційні сфери реалізації проєктів
Завдання 2.1.1. Удосконалити знання та вміння учасників освітнього процесу щодо поведінки в надзвичайних ситуаціях	Інвестиції, підкріплені інформаційно-просвітницькою діяльністю, спрямованою на забезпечення безпеки учнів і педагогічного персоналу, зокрема: • Ремонт та наповнення приміщення для функціонування «Класу безпеки» у селі Прибузьке та селі Українка
	• Наповнення приміщення для якісного функціонування «Класу безпеки» у селі Лимани та селі Галицинове
Завдання 2.1.2. Створити безпечні умови для мешканців і мешканок та комунального і приватного майна	Інвестиції у проєкти, що служать безпеці мешканців і мешканок та комунальних установ, зокрема: • Ремонт та облаштування бомбосховища за адресою: вулиця Центральна 1
	• Забезпечення діяльності місцевої пожежної охорони
	• Відновлення системи відеонагляду в громаді

Очікувані результати:

- ✓ облаштовано два класи безпеки, в яких проводяться регулярні заняття ;
- ✓ збільшено рівень поінформованості мешканців і мешканок щодо поведінки під час надзвичайних ситуацій;
- ✓ забезпечено наявність потрібних засобів та персоналу у бомбосховищі під час кризових ситуацій;
- ✓ оновлено приміщення для зручності та безпеки під час перебування людей у бомбосховищі;
- ✓ встановлено систему відеонагляду в громаді, встановлено камери в усіх населених пунктах ТГ;
- ✓ підвищено рівень оперативної готовності служб безпеки/пожежної охорони;
- ✓ покращено рівень громадської безпеки для мешканців і мешканок громади;
- ✓ зменшено кількість дрібних правопорушень в населених пунктах громади;

Індикатори:

- ✓ кількість учнів, які пройдуть навчання в місцевих «Класах безпеки», осіб;
- ✓ кількість проведених тренінгів/навчань щодо поведінки в надзвичайних ситуаціях для юних мешканців і мешканок громади, одиниць;
- ✓ частка заходів щодо поведінки в надзвичайних ситуаціях, до котрих були залучені фахівці – представники поліції, ДСНС, медиків, %;
- ✓ кількість камер відеонагляду, одиниць;

Програма USAID «Децентралізація приносить кращі результати та ефективність» (DOBRE)
СТРАТЕГІЯ РОЗВИТКУ ГАЛИЦИНІВСЬКОЇ СІЛЬСЬКОЇ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ НА ПЕРІОД ДО 2027 РОКУ

- ✓ кількість осіб, яких здатні прийняти захисні споруди, осіб;
- ✓ рівень безпеки, бальна шкала;
- ✓ якість укриттів, бальна шкала;
- ✓ кількість дрібних правопорушень в населених пунктах громади, одиниць.

• Оперативна ціль 2.2. Розбудова відповідно до потреб і можливостей громади інженерної інфраструктури, а також системи поводження з твердими побутовими відходами.

Розвиток інженерної інфраструктури і комунальних послуг та їх оптимізація, а саме: розвиток генерації електричної енергії з відновлюваних джерел, збільшення енергетичної ефективності будівель житлового фонду державної та комунальної форми власності, доступність якісних послуг централізованого водопостачання та водовідведення з урахуванням новітніх технологій та потреби територіальної громад, є запитом не лише Галицинівської громади, а й багатьох регіонів України, адже подолання цих викликів дозволить формувати безпечну та незалежну громаду з доступом до базових комунальних потреб на засадах сталого розвитку. Проблема зі збиранням, вивезенням та утилізацією твердих побутових відходів (далі – ТПВ) є актуальною і невідкладною, адже стихійні сміттєзвалища уже стали системною проблемою громади. Також в громаді зруйновано і значно пошкоджено деякі ділянки дорожнього покриття, що суттєво ускладнює транспортну доступність до населених пунктів громади. Водночас це впливає на рівень безпеки (доїзд рятукових служб, евакуація, військовий транспорт тощо). Усі вищезазначені заходи слід розглядати як інструменти відновлення і зміцнення привабливості для проживання та економічно-інвестиційної привабливості громади.

Наявні проблеми:

- ✓ Поганий стан інфраструктури водопостачання, значний знос водопровідних труб (близько 75% з них потребує заміни);
- ✓ Низька енергоощадність громади;
- ✓ Залежність громади від звичайних джерел енергії, особливо чутливих до наслідків війни;
- ✓ Відсутність централізованої каналізаційної мережі;
- ✓ Стихійні сміттєзвалища;
- ✓ Відсутність системи сортування ТПВ;
- ✓ Низький рівень знань населення про сортування та поведінку із відходами;
- ✓ Забруднення навколишнього середовища, в тому числі води та ґрунту;
- ✓ Аварійний стан доріг загального користування місцевого значення, руйнування національної транспортної інфраструктури;
- ✓ Недостатня кількість тротуарів і відсутність велоінфраструктури, що негативно впливає на безпеку дорожнього руху, особливо по відношенню до найменш захищених учасників дорожнього руху;
- ✓ Стан інфраструктури не дозволяє надавати всім жителям базові побутові послуги.

Таблиця 5.15. Потенційні сфери реалізації оперативної цілі 2.2. Розбудова відповідно до потреб і можливостей громади інженерної інфраструктури, а також системи поводження з твердими побутовими відходами

Завдання	Потенційні сфери реалізації проєктів
Завдання 2.2.1. Налагодити енергоефективну систему водопостачання-водовідведення	Розвиток інфраструктури та послуг у сфері водопостачання та водовідведення, зокрема:
	• Заміна водопровідної системи с. Галицинове • Модернізація і розбудова каналізаційної мережі

Програма USAID «Децентралізація приносить кращі результати та ефективність» (DOBRE)
СТРАТЕГІЯ РОЗВИТКУ ГАЛИЦИНІВСЬКОЇ СІЛЬСЬКОЇ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ НА ПЕРІОД ДО 2027 РОКУ

	Дії, спрямовані на підвищення енергоефективності, диверсифікацію джерел енергії та збільшення частки енергії з відновлюваних джерел, зокрема: «Зелена громада» (встановлення сонячних панелей на водонапірних баштах)
Завдання 2.2.2. Сформувані систему поводження з твердими побутовими відходами	Інвестиції, підкріплені інформаційно-просвітницькою діяльністю, спрямованою на покращення поводження з відходами, підвищення рівня селективного збору та екологічну активізацію мешканців і мешканок, зокрема: - Налагодження системи сортування твердих побутових відходів у Галичинівській територіальній громаді - Впровадження занять з сортування побутових відходів в освітніх закладах громади
Завдання 2.2.3. Відремонтувати дорожню інфраструктуру у та між населеними пунктами громади	Інвестиції в дорожню та супутню інфраструктуру, зокрема: - Капітальний ремонт доріг загального користування місцевого значення - Побудувати тротуар і велосипедну доріжку для безпеки пішоходів і велосипедистів в с. Галицинове по вул. Миру

Очікувані результати:

- ✓ Замінено водопровідну систему, в результаті чого покращено якість води, а також забезпечено економію втрат води;
- ✓ Встановлено сонячні панелі на баштах, скорочено витрати на електроенергію для насосних станцій та системи водопостачання, забезпечено безперервну роботу насосних станцій незалежно від перебоїв в електропостачанні.
- ✓ підвищено незалежність громади від централізованих джерел електропостачання.
- ✓ покращено екологічний (якість) стан води через ефективне водовідведення та очищення стоків.
- ✓ зменшено кількість аварій і проблем з підтопленням завдяки модернізованій інфраструктурі;
- ✓ підвищено рівень комфорту мешканців і мешканок та умови відновлення і розвитку бізнесу;
- ✓ зменшено кількість стихійних сміттєзвалищ;
- ✓ започатковано політику сортування сміття;
- ✓ проведено заходи просвітницько-роз'яснювальної роботи серед населення громади щодо поводження з твердими побутовими відходами;
- ✓ зменшено обсяги сміття на звалищах через активне сортування та переробку відходів;
- ✓ підвищено екологічну свідомість серед мешканців і мешканок громади завдяки інформаційно-освітнім кампаніям;
- ✓ покращено загальний стан навколишнього середовища та зменшення забруднення довкілля;
- ✓ покращено дорожнє покриття в 5 селах громади;
- ✓ відремонтовано дороги між населеними пунктами громади і обласним центром;

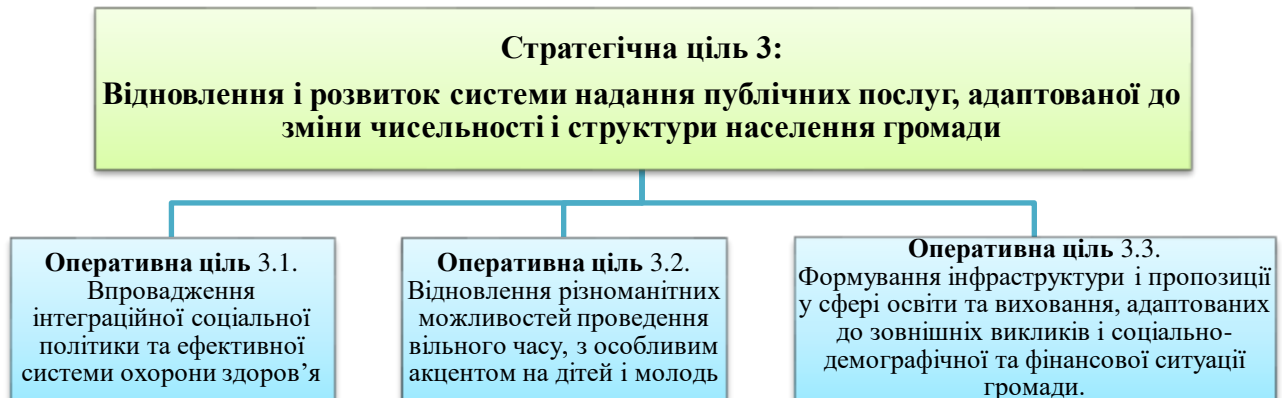
Програма USAID «Децентралізація приносить кращі результати та ефективність» (DOBRE)
СТРАТЕГІЯ РОЗВИТКУ ГАЛИЦИНІВСЬКОЇ СІЛЬСЬКОЇ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ НА ПЕРІОД ДО 2027
РОКУ

- ✓ підвищено безпеку дорожнього руху, особливо для пішоходів і велосипедистів.

Індикатори:

- ✓ відсоток мешканців і мешканок громади, які отримують послуги централізованого водопостачання, %;
- ✓ відсоток мешканців і мешканок громади, які приєднані до мережі каналізації, %;
- ✓ якість води, бальна шкала;
- ✓ санітарна очистка та вивіз сміття, бальна оцінка;
- ✓ протяжність відремонтованих автодоріг, км чи %;
- ✓ довжина побудованих хідників та велодоріжок, км;
- ✓ якість дорожнього покриття, бальна оцінка;
- ✓ кількість підписаних угод про вивіз ТПВ, од.;
- ✓ кількість несанкціонованих сміттєзвалищ, од.

Програма USAID «Децентралізація приносить кращі результати та ефективність» (DOBRE)
СТРАТЕГІЯ РОЗВИТКУ ГАЛИЦИНІВСЬКОЇ СІЛЬСЬКОЇ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ НА ПЕРІОД ДО 2027 РОКУ

Успішність процесу відновлення і розвитку системи залежить насамперед від врахування суттєвої зміни чисельності та структури населення. Також, пошкоджено або зруйновано елементи публічної інфраструктури. Звісно, рівень пошкоджень та руйнувань дуже різний, і, враховуючи зменшення кількості населення, з метою оптимізації, – не усі об'єкти потребують відновлення. Дуже суттєвим викликом є також необхідність забезпечення різноманітної підтримки жителям, що повертаються, або вимушеним переселенцям, або соціально вразливим категоріям населення, кількість яких суттєво зростає внаслідок бойових дій. Це створює абсолютно нові обов'язки. За умови відсутності політики покращання послуг у сфері освіти та особистісного розвитку, відновлення ефективної соціальної і медичної допомоги чи формування різноманітних можливостей проведення вільного часу, з особливим акцентом на дітей і молодь, неможливо буде стабілізувати демографічні процеси в громаді.

• **Оперативна ціль 3.1. Впровадження інтеграційної соціальної політики та ефективної системи охорони здоров'я**

Збереження, охорона та зміцнення здоров'я та благополуччя громадян – один із ключових обов'язків та пріоритетів громади. Здоров'я населення дуже важливе для того, щоб люди могли прожити життя якісно та повністю реалізувати свій потенціал. Вирішення проблем здоров'я населення не є обов'язком лише сектора охорони здоров'я, а потребує консолідації зусиль суспільства та лідерства управління на національному, обласному та місцевому рівні. Це особливо важливо, тому що війна та стан постійної напруги зумовлюють не лише проблеми з фізичним здоров'ям, але й психічним, емоційним і соціальним. Так само, коли йдеться про соціальну допомогу. Війна спричинила низку особистих, сімейних та суспільних трагедій. Багато людей, які раніше добре себе забезпечували, опинилися в дуже складній ситуації. Водночас значно погіршилося становище людей, які вже до війни страждали від різного роду проблем. Політика громади в поточний період і навіть через багато років після війни буде зосереджена на підтримці, інтеграції, реінтеграції та активізуванні людей, які перебувають у групі ризику або постраждали від маргіналізації та соціальної, професійної й іншої ізоляції. Застосовуються керівні принципи забезпечення рівних можливостей і недискримінації.

Наявні проблеми та виклики:

- ✓ зруйновані або пошкоджені заклади охорони здоров'я;
- ✓ скорочення кадрового складу медичного персоналу і зростання запиту на медичні та реабілітаційні послуги;
- ✓ відсутність чи брак медтехніки;

Програма USAID «Децентралізація приносить кращі результати та ефективність» (DOBRE)
СТРАТЕГІЯ РОЗВИТКУ ГАЛИЦИНІВСЬКОЇ СІЛЬСЬКОЇ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ НА ПЕРІОД ДО 2027 РОКУ

- ✓ некомфортні умови праці медичного персоналу;
- ✓ наявність вразливих соціальних груп населення, у т.ч. сімей з дітьми, неповних родин, сиріт, ветеранів війни, старших осіб, хворих, осіб з інвалідністю, внутрішньо-переміщених осіб і потребують заходів інклюзивної медичної і соціальної підтримки;
- ✓ важкі умови життя, низький рівень безпеки, що спричиняє стан постійної напруги і різноманітні проблеми соціального характеру та здоров'я.

Таблиця 5.16. Потенційні сфери реалізації оперативної цілі 3.1. Впровадження інтеграційної соціальної політики та ефективної системи охорони здоров'я

Завдання	Потенційні сфери реалізації проєктів
Завдання 3.1.1. Збудувати нові та обладнати існуючі об'єкти медичної інфраструктури	Інвестиції в інфраструктуру та обладнання закладів охорони здоров'я, зокрема: • Будівництво амбулаторії в селі Прибузьке • Придбати медичну техніку для закладів охорони здоров'я • Оснащення амбулаторії громади медичним обладнанням
Завдання 3.1.2. Запровадити заходи соціальної підтримки для вразливих груп населення	Підтримка, інтеграція, реінтеграція та активізування людей у складних ситуаціях, у групі ризику або постраждалих від маргіналізації чи відчуження, зокрема: • Пільгове медичне обслуговування осіб, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи» • Видатки на поховання учасників бойових дій та осіб з інвалідністю внаслідок війни» • Компенсаційні виплати особам з інвалідністю на бензин, ремонт, технічне обслуговування автомобілів, мотоциклів і на транспортне обслуговування» • Створення «Служби у справах дітей Галичинівської сільської ради»

Очікувані результати:

- ✓ розвинена і модернізована інфраструктура закладів охорони здоров'я;
- ✓ забезпечення медичних закладів сучасним обладнанням для точнішої діагностики та ефективнішого лікування;
- ✓ покращення доступу до медичних послуг для жителів громади;
- ✓ скорочення часу та витрат на отримання медичної допомоги;
- ✓ покращення умов праці медичного персоналу;
- ✓ збільшення кількості доступних процедур завдяки новій медичній техніці;
- ✓ підвищення ефективності надання медичних послуг;
- ✓ підвищення рівня здоров'я населення;
- ✓ надано соціальну та матеріальну допомогу тим, хто її найбільше потребує, серед інших дітям які перебувають у складних життєвих обставинах;
- ✓ покращено рівень медико-соціальної безпеки в громаді;
- ✓ покращено соціально-демографічну ситуацію в громаді.

Індикатори:

Програма USAID «Децентралізація приносить кращі результати та ефективність» (DOBRE)
СТРАТЕГІЯ РОЗВИТКУ ГАЛИЦИНІВСЬКОЇ СІЛЬСЬКОЇ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ НА ПЕРІОД ДО 2027 РОКУ

- ✓ кількість закладів охорони здоров'я, що можуть надавати медичні послуги, одиниць;
- ✓ доступність медичних послуг, бальна оцінка;
- ✓ стан соціального захисту ветеранів / людей з інвалідністю, бальна оцінка;
- ✓ стан соціального захисту дітей, бальна оцінка;
- ✓ підтримка громадою / установами соціального захисту ветеранів, бальна оцінка.

• **Оперативна ціль 3.2. Відновлення різноманітних можливостей проведення вільного часу, з особливим акцентом на дітей і молодь**

Військові обставини не повинні позбавляти молодь і дітей повноцінного дитинства. Тому довілля та спортивний розвиток молодого покоління громади є важливими для її розвитку. Відновлення можливостей для проведення вільного часу повинне враховувати виклики та перешкоди, з якими молоді люди стикаються в даний період та допомагати молодим людям долати їх. Дорослим також потрібен доступ до такого типу пропозиції, яка відіграє фундаментальну роль у підтримці гарного фізичного, психічного, емоційного та соціального здоров'я. Водночас і інфраструктура, і пропозиція повинні бути пристосовані до поточних і прогнозованих потреб, які впливають, перш за все, з кількості мешканців. Заплановані заходи розглядаються як фактор стримування міграції молоді за межі громади, так і передумова підвищення якості людського капіталу.

Наявні проблеми:

- ✓ зруйновані або пошкоджені заклади культури і спорту;
- ✓ призупинення роботи закладів культури і спорту;
- ✓ недоліки в організації дозвілля, особливо для дітей і молоді;
- ✓ відсутність громадських просторів;
- ✓ необлаштованість паркових та рекреаційних зон;
- ✓ недостатня кількість дитячих та спортивних майданчиків;
- ✓ проблеми, пов'язані з фізичним, психічним, емоційним і соціальним здоров'ям.

Таблиця 5.7

Таблиця 5.17. Потенційні сфери реалізації оперативної цілі 3.2. Відновлення різноманітних можливостей проведення вільного часу, з особливим акцентом на дітей і молодь

Завдання	Потенційні сфери реалізації проєктів
Завдання 3.2.1. Облаштувати локації для дозвілля та відпочинку населення громади	Відновлення, ремонт і оснащення закладів культури, зокрема: • Відновлення та наповнення сільського клубу в селі Галицинове • Відновлення та наповнення сільських клубів в селах: Лупареве, Лимани
	Створення нових громадських просторів для інтеграції та активізування мешканців і мешканок, зокрема: • Благоустрій та модернізація паркової зони в селі Українка • Створення мультифункціонального простору
	Використання місцевих ресурсів і можливостей для створення унікальної пропозиції проведення вільного часу, зокрема: • Вітрильний спорт-складова туристичного життя в Галицинівській громаді
Завдання 3.2.2. Відновити доступ до занять спортом в громаді	Інвестиції у спортивно-оздоровчу інфраструктуру громади, зокрема:

Програма USAID «Децентралізація приносить кращі результати та ефективність» (DOBRE)
СТРАТЕГІЯ РОЗВИТКУ ГАЛИЦИНІВСЬКОЇ СІЛЬСЬКОЇ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ НА ПЕРІОД ДО 2027 РОКУ

	Створити центр молоді і спорту в селі Лимани, який би обслуговував 2 села
	Щасливе дитинство кожній дитині (Оновлені дитячі майданчики в 5 селах Галицинівської громади)
	Волейбольний майданчик в селі Галицинове
	Рухове активізування мешканців і мешканок: Організація проведення змагань, турнірів з футболу серед дітей

Очікувані результати:

- ✓ Відновлення, ремонт і оснащення закладів культури і спорту;
- ✓ Відновлення роботи закладів культури і спорту;
- ✓ Проведення ігор, майстер-класів для дітей та молоді, проведення концертів, вечорниць, літературних вечорів;
- ✓ Залучення до відвідування БК населення громади;
- ✓ Облаштування місць для проведення змагань, тренувань, культурних і спортивних заходів;
- ✓ Проведення спортивних турнірів для дітей і дорослих;
- ✓ залучення мешканців і мешканок, особливо молоді, до регулярних занять спортом;
- ✓ активізація місцевих мешканців і мешканок через участь у спортивних заходах і змаганнях;
- ✓ використання місцевих ресурсів і можливостей для створення унікальної пропозиції проведення вільного часу (вітрильний спорт).

Індикатори:

- ✓ кількість нових та модернізованих закладів культури;
- ✓ кількість нових та модернізованих спортивних споруд;
- ✓ задоволення діяльністю/пропозицію будинків культури (сільських клубів) , бальна оцінка;
- ✓ кількість учасників спортивних турнірів, осіб;
- ✓ кількість дітей, які займаються у спортивних секціях/гуртках.

• Оперативна ціль 3.3. Формування інфраструктури і пропозиції у сфері освіти та виховання, адаптованих до зовнішніх викликів і соціально-демографічної та фінансової ситуації громади

Період після об'єднання громади характеризувався великими інвестиціями у матеріальну базу й обладнання навчальних закладів та розвитком додаткових пропозицій для дітей і молоді в громаді, завдяки чому доступність і якість освітніх послуг отримали високу оцінку мешканців. Війна зруйнувала багато з цих зусиль, змусивши владу запровадити дистанційне навчання та переробити задання, які здавалися вже виконаними. Проте це не змінило підходу до цієї сфери, яка залишається одним із головних інтересів політики відновлення і розвитку. Водночас громада має знання, великий досвід та низку хороших рішень у сфері освіти, як для дітей, підлітків, так і для дорослих, які вона використовуватиме в цьому процесі. Відновлення системи освіти, подібно як зазначене вище відновлення різноманітних можливостей проведення вільного часу, з особливим акцентом на дітей і молодь, розглядатися як фактор стримування міграції молоді за межі громади, так і передумова підвищення якості людського і соціального капіталу.

Наявні проблеми:

Програма USAID «Децентралізація приносить кращі результати та ефективність» (DOBRE)
СТРАТЕГІЯ РОЗВИТКУ ГАЛИЦИНІВСЬКОЇ СІЛЬСЬКОЇ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ НА ПЕРІОД ДО 2027 РОКУ

- ✓ зруйновані і пошкоджені в результаті бойових дій заклади освіти;
- ✓ знищена або викрадена комп'ютерна та інша техніка, обладнання для закладів освіти;
- ✓ дистанційне навчання;
- ✓ пошкоджений або викрадений парк шкільних автобусів;
- ✓ відсутність укриттів у деяких закладах освіти.

Таблиця 5.18. Потенційні сфери реалізації оперативної цілі 3.3. Формування інфраструктури і пропозиції у сфері освіти та виховання, адаптованих до зовнішніх викликів і соціально-демографічної та фінансової ситуації громади

Завдання	Потенційні сфери реалізації проєктів
Завдання 3.3.1. Відновити та оновити матеріальну базу закладів освіти	Інвестиції в інфраструктуру та оснащення закладів освіти, зокрема: • Придбання обладнання для закладів освіти громади
Завдання 3.3.2. Підвищити ефективність функціонування закладів освіти	Методична, організаційна та інша діяльність, спрямована на покращення функціонування системи освіти та якості навчання, зокрема: • Програми розвитку освіти • Онлайн-курс з написання проєктних заявок

Очікувані результати:

- ✓ модернізовано матеріальну базу і оснащення обладнання закладів освіти;
- ✓ створення стимулюючого навчального середовища та впровадження інноваційних методик навчання;
- ✓ відновлено стаціонарний навчальний процес в школах;
- ✓ забезпечено високу якість та доступність освіти для кожного жителя громади.

Індикатори:

- ✓ кількість закладів освіти, придатних для проведення стаціонарних занять (з врахуванням безпекових умов), одиниць;
- ✓ кількість відремонтованих та дообладнаних закладів освіти, одиниць;
- ✓ якість освітніх послуг, бальна оцінка;

Програма USAID «Децентралізація приносить кращі результати та ефективність» (DOBRE)
СТРАТЕГІЯ РОЗВИТКУ ГАЛИЦИНІВСЬКОЇ СІЛЬСЬКОЇ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ НА ПЕРІОД ДО 2027 РОКУ

Одним з найважливіших стандартів якості надання адміністративних послуг є їх максимальна наближеність до споживача. Військові обставини суттєво вплинули на інфраструктуру місцевої адміністрації (пошкодження будівель, знищена техніка), а також кількість та специфіку адміністративних послуг. Одночасно різко збільшилась кількість адміністративних запитів щодо матеріальних допомог, відновлення або оновлення документів, облік пошкодженого/зруйнованого житла тощо. Завданням для громади є відновлення та зміцнення потенціалу місцевої адміністрації та доступності й якості послуг відповідно до потреб і очікувань мешканців і мешканок та інших місцевих зацікавлених сторін, і в той же час залучення їх до процесів прийняття рішень, що стосуються місцевого самоврядування. Одним із шляхів реалізації цього завдання буде використання передових практик та досвіду інших органів місцевого самоврядування у цій сфері.

• **Оперативна ціль 4.1. Покращення системи комунікації, співпраці та надання адміністративних послуг місцевою адміністрацією**

Учпсть громадськості може приймати різні форми, які передбачають різний ступінь участі мешканців і мешканок у прийнятті рішень на місцевому рівні. Базовий рівень – це інформування, наступний рівень – консультування, завершальний рівень – спільне прийняття рішень. Неможливо залучити мешканців до прийняття всіх рішень, особливо в нинішній важкий воєнний період, що накладає певні обмеження, але місцева влада буде прагнути покращувати ці процеси. Це також мотивується тим, що значною проблемою ефективності надання адміністративних послуг є відсутність належної інформації щодо процедури отримання адміністративних послуг і роботи відповідних органів. Саме тому, для якісної роботи системи адміністративних послуг необхідна налагоджена комунікація між місцевою владою та громадськістю. Система вдосконалення базуватиметься на припущенні повної доступності послуг для кожного мешканця, з особливим акцентом на людей з особливими потребами, кількість яких останнім часом зростає.

Наявні проблеми:

- ✓ неспроможність громади забезпечувати комфортне для мешканців і мешканок надання адміністративних послуг через відсутність приміщення ЦНАПу та інших засобів і рішень;
- ✓ перевантаженість адміністрації запитами щодо адміністративних послуг;
- ✓ обмежений фінансовий та інші ресурси громади;
- ✓ недосконалі процеси комунікації та співпраці на місцевому рівні;
- ✓ відсутність сучасних каналів комунікації, наприклад, чат-боту;

Програма USAID «Децентралізація приносить кращі результати та ефективність» (DOBRE)
СТРАТЕГІЯ РОЗВИТКУ ГАЛИЦИНІВСЬКОЇ СІЛЬСЬКОЇ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ НА ПЕРІОД ДО 2027 РОКУ

✓ велика кількість осіб вразливих категорій населення;

Таблиця 5.19. Потенційні сфери реалізації оперативної цілі 4.1. Покращення системи комунікації, співпраці та надання адміністративних послуг місцевою адміністрацією

Завдання	Потенційні сфери реалізації проєктів
Завдання 4.1.1. Удосконалити систему взаємодії «місцева влада-громадськість»	Розвиток традиційних і сучасних каналів зв'язку, зокрема: • Створення чат-боту громади
	Розвиток партисипативного публічного менеджменту, зокрема: • Відновлення бюджету участі
Завдання 4.1.2. Покращити доступність адміністративних послуг, зокрема для осіб з особливими потребами	Інвестиції та інші рішення з метою формування доступного місцевого самоврядування, зокрема: • Мобільний ЦНАП для обслуговування осіб з інвалідністю та маломобільних жителів
	• Закупівля електровелосипедів для соціальних працівників

Очікувані результати:

- ✓ дієвий чат-бот як засіб комунікації влада-мешканці з підключенням до нього 60 % жителів;
- ✓ залучення мешканців і мешканок до процесів прийняття рішень щодо видатків місцевих бюджетів – відновлення бюджету участі;
- ✓ облаштовано мобільний ЦНАП, дозволить жителям отримувати необхідні послуги без необхідності відвідувати адміністративну будівлю;
- ✓ скорочення часу на отримання послуг завдяки виїзним заходам та зручним графікам роботи;
- ✓ поширення інформації про доступні послуги та процедури;
- ✓ покращення доступності публічних послуг, у тому числі для людей з особливими потребами.

Індикатори:

- ✓ частка осіб, які вважають ефективними канали зв'язку між керівництвом громади і мешканцями, %
- ✓ частка осіб, які користуються громадським чат-ботом, %;
- ✓ кількість осіб, які взяли участь в голосування за проєкти бюджету участі, осіб;
- ✓ кількість електровелосипедів, закуплених громадою, одиниць;
- ✓ відсоток видатків на бюджет участі в витратах бюджету розвитку громади, %;
- ✓ якість адміністративних послуг, бальна оцінка.

• **Оперативна ціль 4.2. Відновлення та розвиток спроможності місцевої адміністрації.**

Потенціал місцевої адміністрації, особливо інфраструктури, постраждав внаслідок війни. Складна ситуація визначає необхідність постійного вдосконалення потенціалу та роботи адміністрації та системи надання адміністративних послуг, з урахуванням гнучкого підходу і формування стійкості до різні поточних і перспективних загрози. При цьому, окрім відновлення матеріальної бази та обладнання, ключовим питанням буде впровадження відповідних управлінських рішень та розвиток персоналу, який повинен працювати в умовах динамічних і часто негативних змін.

Програма USAID «Децентралізація приносить кращі результати та ефективність» (DOBRE)
СТРАТЕГІЯ РОЗВИТКУ ГАЛИЦИНІВСЬКОЇ СІЛЬСЬКОЇ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ НА ПЕРІОД ДО 2027 РОКУ

Засадниче значення для розвитку потенціалу місцевого публічного управління в умовах війни та післявоєнної відбудови мають договори громади із громадськими організаціями, благодійними фондами, міжнародними інституціями, договори про міжтериторіальне співробітництво, де влада громади могла би залучити фінансову та іншу допомогу для відбудови своєї території. Це також стосується обміну досвідом і хорошими практиками з органами місцевого самоврядування різних країн, які наблизять європейські стандарти праці.

Наявні проблеми:

- ✓ неспроможність громади забезпечувати комфортне для мешканців і мешканок надання адміністративних послуг через відсутність приміщення ЦНАПу та інших засобів і рішень;
- ✓ перевантаженість адміністрації запитами щодо адміністративних послуг;
- ✓ обмежений технічно-матеріальний ресурс адміністрації громади;
- ✓ брак кадрів у місцевій адміністрації та соціальних служб;
- ✓ постійні обстріли території громади, що ускладнює надання послуг;
- ✓ обмежена міжнародна співпраця з органами місцевого самоврядування.

Таблиця 5.20. Потенційні сфери реалізації оперативної цілі 4.2. Відновлення та розвиток спроможності місцевої адміністрації.

Завдання	Потенційні сфери реалізації проєктів
Завдання 4.2.1. Покращити матеріально-технічну базу та умови праці для працівників місцевої адміністрації та соціальних служб	Інвестиції в матеріальну базу та обладнання місцевої адміністрації, зокрема: • Будівництво ЦНАПу • Придбання сучасного комп'ютерного обладнання
Завдання 4.2.2. Покращити кадрові і методичне забезпечення роботи місцевої адміністрації	Удосконалення процесів управління персоналом, зокрема: • Підвищення кваліфікації працівників ОМС Виявлення та адаптація передового досвіду та розвиток процесів понадлокальної співпраці, зокрема: • Пошук громади-партнера закордоном для обміну досвідом та отримання кращих практик

Очікувані результати:

- ✓ збудовано ЦНАП;
- ✓ створено інфраструктуру для централізованого надання адміністративних послуг;
- ✓ запроваджено стандарти якості обслуговування та електронних послуг;
- ✓ підвищено ефективність та прозорість державних послуг;
- ✓ забезпечено надання адмінпослуг населенню;
- ✓ запровадження нових електронних сервісів для населення та автоматизація процесів;
- ✓ щорічне стажування/підвищення кваліфікації для ОМС;
- ✓ налагоджено контакти із громадами-потенційними партнерами;
- ✓ здійснено навчальні візити представників місцевого самоврядування за кордон.

Індикатори:

- ✓ кількість адміністративних послуг, які можна отримати за принципом єдиного вікна, % у порівнянні з довоєнним періодом;
- ✓ Кількість навчань адміністративного персоналу на 1 працівника за рік;

Програма USAID «Децентралізація приносить кращі результати та ефективність» (DOBRE)

СТРАТЕГІЯ РОЗВИТКУ ГАЛИЦИНІВСЬКОЇ СІЛЬСЬКОЇ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ НА ПЕРІОД ДО 2027 РОКУ

- ✓ рівень задоволеності мешканців роботою ЦНАПу;
- ✓ кількість програм міжнародної технічної допомоги, які допомагають постійну допомогу громаді, одиниць.

Програма USAID «Децентралізація приносить кращі результати та ефективність» (DOBRE)
СТРАТЕГІЯ РОЗВИТКУ ГАЛИЦИНІВСЬКОЇ СІЛЬСЬКОЇ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ НА ПЕРІОД ДО 2027 РОКУ

РОЗДІЛ 6. УЗГОДЖЕНІСТЬ СТРАТЕГІЇ З ДЕРЖАВНИМИ ТА РЕГІОНАЛЬНИМИ СТРАТЕГІЧНИМИ ДОКУМЕНТАМИ

Стратегія розвитку Галичинівської сільської територіальної громади розроблена відповідно до Цілей сталого розвитку України до 2030 року, затверджених Указом Президента України від 30.09.2019 № 722. При розробці Стратегії враховані: ключові аспекти Державної стратегії регіонального розвитку на 2021-2027 роки, затвердженої Постановою КМУ постановою Кабінету Міністрів України від 5 серпня 2020 р. № 695. При цьому головний акцент зроблено саме на врахуванні змін до Державної Стратегії регіонального розвитку (в редакції постанови Кабінету Міністрів України від 13 серпня 2024 р. № 940), що забезпечують їх зв'язок саме з процесом відновлення України.

Аналіз відповідності стратегічних та оперативних цілей Стратегії розвитку Галичинівської територіальної громади Державній стратегії регіонального розвитку на 2021-2027 роки наведено у таблиці 6.1.

Аналіз відповідності стратегічних та оперативних цілей Стратегії розвитку Галичинівської територіальної громади Стратегії розвитку Миколаївської області на 2021–2027 роки наведено у таблиці 6.2.

За результатами аналізу можна стверджувати, що Стратегія розвитку Галичинівської сільської територіальної громади повністю відповідає цілям Державній стратегії регіонального розвитку на 2021-2027 роки та Стратегії розвитку Миколаївської області на 2021–2027 роки.

Програма USAID «Децентралізація приносить кращі результати та ефективність» (DOBRE)
СТРАТЕГІЯ РОЗВИТКУ ГАЛИЦИНІВСЬКОЇ СІЛЬСЬКОЇ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ НА ПЕРІОД ДО 2027 РОКУ

Таблиця 6.21. Аналіз відповідності стратегічних та оперативних цілей Стратегії розвитку Галицинівської сільської територіальної громади до 2027 року стратегічним і оперативним цілям Державної стратегії регіонального розвитку на 2021-2027 роки

Стратегічна та оперативні цілі ДСРР на 2021 - 2027 роки		Стратегічні та оперативні цілі Стратегії розвитку Галицинівської сільської територіальної громади на період до 2027 року																	
Стратегічна ціль 1: Формування згуртованої держави в соціальному, гуманітарному, економічному, екологічному, безпековому та просторовому вимірах Забезпечення інтегрованого розвитку територій з урахуванням інтересів майбутніх поколінь Задоволення потреби населення у якісних адміністративних і публічних послугах Соціальний захист ветеранів війни та їх сімей, ВПО та інших вразливих груп	Стратегічна ціль 1: Підтримка відновлення і розвитку економіки та місцевого ринку праці	1.1. Створення умов для відновлення та розвитку економічного потенціалу	1.2. Стимулювання і підтримка професійної та підприємницької діяльності мешканців і мешканок, особливо в тяжкій ситуації на ринку праці	Стратегічна ціль 2: Забезпечення безпеки і доступу до якісних базових послуг				2.1. Покращення інфраструктури і системи громадської безпеки	2.2. Розбудова відповідно до потреб і можливостей громади інженерної інфраструктури, а також системи поводження з твердими побутовими відходами	Стратегічна ціль 3: Відновлення і розвиток системи надання публічних послуг, адаптованої до зміни чисельності і структури населення громади		3.1. Впровадження інтеграційної соціальної політики та ефективної системи охорони здоров'я	3.2. Відновлення різноманітних можливостей проведення вільного часу, з особливим акцентом на дітей і молодь	3.3. Формування інфраструктури і пропозиції у сфері освіти та виховання, адаптованих до зовнішніх викликів і соціально-демографічної та фінансової ситуації громади.	Стратегічна ціль 4: Реалізація гнучкої, стійкої, спільної та ефективної політики відновлення та розвитку	4.1. Покращення системи комунікації, співпраці та надання адміністративних послуг місцевою адміністрацією	4.2. Відновлення та розвиток спроможності місцевої адміністрації		

Програма USAID «Децентралізація приносить кращі результати та ефективність» (DOBRE)
СТРАТЕГІЯ РОЗВИТКУ ГАЛИЦИНІВСЬКОЇ СІЛЬСЬКОЇ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ НА ПЕРІОД ДО 2027 РОКУ

Підвищення конкурентоспроможності регіонів													
Інфраструктура, стійка до безпекових, соціальних та економічних викликів													
Сильна, спроможна та конкурентоздатна регіональна економіка													
Стратегічна ціль 3: Розбудова ефективного багаторівневого врядування													
Розвиток інституційної спроможності органів публічної влади з урахування практик ЄС													
Розвиток різних форм співробітництва та управління публічними інвестиціями													

Програма USAID «Децентралізація приносить кращі результати та ефективність» (DOBRE)
СТРАТЕГІЯ РОЗВИТКУ ГАЛИЦИНІВСЬКОЇ СІЛЬСЬКОЇ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ НА ПЕРІОД ДО 2027 РОКУ

Таблиця 6.22. Аналіз відповідності стратегічних та оперативних цілей Стратегії розвитку Галицинівської територіальної громади Стратегії розвитку Миколайівської області на період 2021 – 2027 років

Стратегічна та оперативні цілі Стратегії розвитку Миколайівської області на 2021- 2027 роки	Стратегічні та оперативні цілі Стратегії розвитку Галицинівської сільської територіальної громади на період до 2027 року											
	Стратегічна ціль 1: Підтримка відновлення і розвитку економіки та місцевого ринку праці			Стратегічна ціль 2: Забезпечення безпеки і доступу до якісних базових послуг			Стратегічна ціль 3: Відновлення і розвиток системи надання публічних послуг, адаптованої до зміни чисельності і структури населення громади			Стратегічна ціль 4: Реалізація гнучкої, стійкої, спільної та ефективної політики відновлення та розвитку		
Стратегічна ціль 1. Стійке економічне зростання багатогалузєвої економіки	Оперативна ціль 1.1. Створення умов для відновлення та розвитку економічного потенціалу			Оперативна ціль 2.1. Покращення інфраструктури і системи громадської безпеки			Оперативна ціль 3.1. Впровадження інтеграційної соціальної політики та ефективної системи охорони здоров'я			Оперативна ціль 4.1. Покращення системи комунікації, співпраці та надання адміністративних послуг місцевою адміністрацією		
	Оперативна ціль 1.2. Стимулювання і підтримка професійної та підприємницької діяльності мешканців і мешканок, особливо в			Оперативна ціль 2.2. Розбудова відповідно до потреб і можливостей громади інженерної інфраструктури, а також системи поводження з твердими побутовими відходами			Оперативна ціль 3.2. Відновлення різноманітних можливостей проведення вільного часу, з особливим акцентом на дітей і молодь			Оперативна ціль 4.2. Відновлення та розвиток спроможності місцевої адміністрації		
	Оперативна ціль 1.1. Створення нових та модернізації існуючих підприємств реального сектору економіки, розвиток інфраструктури області			Оперативна ціль 1.2. Створення умов для пріоритетного розвитку малого та середнього підприємництва			Оперативна ціль 1.3. Створення умов для пріоритетного розвитку малого та середнього підприємництва			Оперативна ціль 1.4. Створення умов для пріоритетного розвитку малого та середнього підприємництва		

Програма USAID «Децентралізація приносить кращі результати та ефективність» (DOBRE)
СТРАТЕГІЯ РОЗВИТКУ ГАЛИЦИНІВСЬКОЇ СІЛЬСЬКОЇ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ НА ПЕРІОД ДО 2027 РОКУ

Оперативна ціль 1.4. Розвиток туристичної та курортної індустрії													
Стратегічна ціль 2. Висока якість життя людини													
Оперативна ціль 2.1. Підготовка населення до життя та діяльності в умовах економіки, що змінюється													
Оперативна ціль 2.2. Збільшення тривалості життя людини													
Оперативна ціль 2.3. Забезпечення населення якісними послугами													
Оперативна ціль 2.4. Розвиток культурного і духовного середовища													
Стратегічна ціль 3. Збереження та розвиток територій													
Оперативна ціль 3.1. Підсилення регіональної згуртованості та просторовий розвиток													
Оперативна ціль 3.2. Збереження навколишнього природного середовища													
Оперативна ціль 3.3. Підвищення рівня громадської безпеки													
Стратегічна ціль 4. Конкурентоспроможна економіка на основі інноваційного та													

Програма USAID «Децентралізація приносить кращі результати та ефективність» (DOBRE)
СТРАТЕГІЯ РОЗВИТКУ ГАЛИЦИНІВСЬКОЇ СІЛЬСЬКОЇ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ НА ПЕРІОД ДО 2027 РОКУ

високотехнологічного розвитку, зокрема у сферах, визначених смарт-спеціалізацією													
Оперативна ціль 4.1. Інноваційний розвиток економіки, зокрема у сферах, визначених смарт-спеціалізацією													
Оперативна ціль 4.2. Створення нових наукоємних виробництв та продуктів													
Оперативна ціль 4.3. Забезпечення потреби у висококваліфікованих кадрах для розвитку інноваційних виробництв													

Програма USAID «Децентралізація приносить кращі результати та ефективність» (DOBRE)
СТРАТЕГІЯ РОЗВИТКУ ГАЛИЦИНІВСЬКОЇ СІЛЬСЬКОЇ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ НА ПЕРІОД ДО 2027 РОКУ

РОЗДІЛ 7. ПРОВЕДЕННЯ МОНІТОРИНГУ, ОЦІНЮВАННЯ РЕАЛІЗАЦІЇ СТРАТЕГІЇ ТА УПРАВЛІННЯ РИЗИКАМИ

Система впровадження Стратегії. Інституційну структуру системи впровадження, моніторингу, оцінювання та актуалізації Стратегії розвитку Галичинівської сільської територіальної громади до 2027 р. формують:

- Голова сільської ради;
- Робоча з управління реалізацією Стратегії;
- підрозділи виконкому сільської ради ради та підпорядковані йому установи;
- виконавці проєктів та їх партнери, визначені у Плані заходів;
- депутати сільської ради.

Організаційний рівень

З метою забезпечення результативності та ефективності виконання завдань рекомендується створення Робочої групи з управління реалізацією Стратегії. Цей орган формується розпорядженням Голови громади, а до його складу запрошуються працівники сільської ради та підпорядкованих їй закладів, а також представники різних соціальних груп, на зразок того, як було сформовано Робочу групу з актуалізації Стратегії. Робочу групу з управління реалізацією Стратегії очолює сільський голова.

Обсяг компетенцій даної Робочої групи повинен охоплювати:

- координацію співпраці з іншими публічними установами, громадськими організаціями та підприємствами;
- пошук партнерів для виконання завдань, визначених у Стратегії;
- створення та збір пропозицій щодо нових завдань від вигодонабувачів (зацікавлених сторін) та партнерів по виконанню завдань;
- пошук нових джерел фінансування виконання запланованих завдань;
- гармонізацію виконання завдань, записаних в Стратегії, з іншими планувальними документами (зокрема, програмою/планом соціально-економічного розвитку громади, бюджетом сільської ради, комплексним просторовим планом, програмою відновлення території громади і т.п.);
- підготовку звітів з реалізації Стратегії (зокрема, звітів на основі аналізу показників) на потреби моніторингу та оцінювання, а також інших звітів на потреби стратегічного планування та управління;
- співпрацю з Головою громади та Радою Громади в рамках процесу актуалізації змісту Стратегії;
- виконання завдань, пов'язаних з інформуванням широкої громадськості про Стратегію та її популяризацією.

Всі партнери, які задіяні в процесі виконання завдань та реалізації проєктів, визначених в Стратегії, повинні активно співпрацювати між собою, а також з Робочою групою з управління реалізацією Стратегії. Робоча група з управління реалізацією Стратегії повинна узгоджувати конкретні засади виконання певного завдання/проєкту з відповідною установою громади або підрозділом виконкому, який згідно з текстом Стратегії, є відповідальним за виконання цього завдання/проєкту.

За організацію роботи Робочої групи з управління реалізацією Стратегії, збір і аналіз інформації про стан виконання Стратегії, збір і аналіз інформації про стан досягнення індикаторів Плану заходів, узагальнення інформації для формування звітів про результати проведення моніторингу реалізації Стратегії, про результати проведення моніторингу Плану заходів з реалізації

Програма USAID «Децентралізація приносить кращі результати та ефективність» (DOBRE)
СТРАТЕГІЯ РОЗВИТКУ ГАЛИЦИНІВСЬКОЇ СІЛЬСЬКОЇ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ НА ПЕРІОД ДО 2027 РОКУ

Стратегії, а також формування пропозицій щодо внесення змін (актуалізації) Стратегії відповідає _____ відділ Галичинівської сільської ради.

Процес реалізації Стратегії здійснюється на основі Плану заходів з її реалізації.

План заходів з реалізації Стратегії розвитку територіальної громади розробляється строком на три роки (на 2025 – 2027 роки), з урахуванням пріоритетів, що визначені Державною стратегією регіонального розвитку України та відповідною регіональною стратегією розвитку та складається із організаційних заходів і проектів місцевого (регіонального) розвитку, місцевих програм розвитку, відповідно до завдань, основою для яких є стратегічні та оперативні цілі, визначені Стратегією розвитку громади.

Проект Плану заходів подається на затвердження сільській раді одночасно із проектом Стратегії або не пізніше ніж через 3 місяці після затвердження Стратегії.

Підготовка Плану заходів, контроль за станом та строками виконання здійснюється виконавчим комітетом сільської ради, а контроль за цільовим використанням коштів – головними розпорядниками коштів.

Діяльність з виконання завдань повинна забезпечуватися належним фінансуванням, відповідно, вона вимагає координації на рівні бюджету громади.

Методологічний рівень

Важливу роль в методологічній підтримці Робочої групи з управління реалізацією Стратегії, та Сільського Голови відіграє Рада громади.

Зокрема до її завдань належать:

- гарантування досягнення передбачених Стратегією стратегічних і операційних цілей;
- оцінювання відповідності Стратегії до умов зовнішнього середовища та актуальних потреб громади, можливостей її розвитку;
- прийняття рішень щодо ймовірної актуалізації Стратегії.

Список заходів, які повинні забезпечити успішну реалізацію Стратегії подано в таблиці 7.1.

Програма USAID «Децентралізація приносить кращі результати та ефективність» (DOBRE)
СТРАТЕГІЯ РОЗВИТКУ ГАЛИЦИНІВСЬКОЇ СІЛЬСЬКОЇ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ НА ПЕРІОД ДО 2027 РОКУ

Таблиця 7.23. Перелік організаційних заходів Плану заходів з реалізації Стратегії розвитку Галичинівської сільської територіальної громади на 2025-2027 роки

№	Завдання	Захід	Період реалізації заходу	Відповідальний за виконання	Індикатори результативності
1.1	Підготовка до ефективної реалізації стратегії та плану дій	Підтвердження та визначення відповідальності за реалізацію окремих завдань та проектів, а також про проведення процедури моніторингу та оцінки	1 квартал 2025 року	Сільський голова	Розпорядження сільського голови / Наказ начальника військової адміністрації
1.2		Популяризація стратегії та плану дій серед місцевої громади, включаючи розробку інформаційно-рекламної брошури та її розповсюдження	2024 рік - 1 квартал 2025 року	Робоча група з розробки Стратегії та плану заходів	Брошура в електронному та/або друкованому варіанті Розсилка або передача брошури в усі комунальні заклади громади Публікація брошури на сайті громади, в соціальних мережах і, можливо, в групах месенджерів
1.3		Залучення партнерів для реалізації стратегії та плану дій	2025-2027 роки	Сільський голова	Кількість залучених партнерів (мінімум 1 договір про співпрацю щороку)
2.1	Контроль виконання стратегії та плану заходів	Підготовка звіту про моніторинг плану заходів, подання його депутатам, Голові сільської ради / Начальнику місцевої військової адміністрації та публікація на веб-	2025-2027 (кожні півроку)	Робоча група з реалізації Стратегії та Плану заходів	Звіт про моніторинг реалізації плану заходів Оприлюднення звіту на сайті громади (всього 6 звітів за період 2025-2027 рр.)

Програма USAID «Децентралізація приносить кращі результати та ефективність» (DOBRE)
СТРАТЕГІЯ РОЗВИТКУ ГАЛИЦИНІВСЬКОЇ СІЛЬСЬКОЇ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ НА ПЕРІОД ДО 2027 РОКУ

		сайті громади			
2.2		Підготовка звіту про моніторинг стратегії, подання його депутатам та публікація на веб-сайті муніципалітету	2025-2027 (один раз на рік)	Команда з впровадження та моніторингу стратегії та плану дій	Звіт про моніторинг стратегії. Публікація звіту на сайті громади (всього 3 звіти за період 2025-2027 рр.)
3.1	Гнучке управління виконанням Стратегії та Плану заходів	Підготовка звіту про оцінку обґрунтованості (з точки зору потреб) і ступеня реалізації Стратегії (ступінь досягнення передбачуваних цілей) і Плану заходів разом з рекомендаціями щодо можливих змін на основі результатів моніторингу. Підготовка за потреби додаткової аналітичної записки щодо перспектив досягнення запланованих цілей і подання її депутатам, Голові сільської ради / Начальнику місцевої військової адміністрації та публікація на веб-сайті громади	Не рідше одного разу на 1,5 року – середина 2026 року та кінець 2027 року	Робоча група з реалізації Стратегії та Плану заходів	Звіт про оцінку обґрунтованості та ступеня виконання Стратегії та Плану заходів. Оприлюднення звіту на сайті громади (всього 2 звіти за період 2025-2027 рр.)
3.2		Спеціальна зустріч керівництва громади, депутатів і Робочої групи з розробки Стратегії та можливе оновлення Стратегії та Плану заходів або розробка цих	Не рідше одного разу на 1,5 року – середина 2026 року та кінець 2027 року	Сільський голова	Перелік змін до Стратегії та Плану заходів

Програма USAID «Децентралізація приносить кращі результати та ефективність» (DOBRE)
СТРАТЕГІЯ РОЗВИТКУ ГАЛИЦІНІВСЬКОЇ СІЛЬСЬКОЇ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ НА ПЕРІОД ДО 2027 РОКУ

		документів на новий період			
4.1	Забезпечення фінансовими ресурсами процесу реалізації Стратегії та Плану заходів	Закладання витрат на виконання завдань і реалізацію проєктів, зазначених у Стратегії та Плані заходів, у багаторічному інвестиційному плані або іншому подібному довгостроковому фінансовому документі	2025 рік	Керівник відділу бухгалтерського обліку та звітності, фінансів	Оновлений багаторічний інвестиційний план / багаторічна програма соціально-економічного розвитку громади
4.2		Закладання витрат на виконання завдань і реалізацію проєктів, зазначених у Стратегії та Плані заходів, у бюджету громади на календарний рік	2025-2027 роки	Керівник відділу бухгалтерського обліку та звітності, фінансів	Рішення щодо затвердження бюджету громади на наступний рік
4.3		Підготовка документації по проєктах з Плану заходів для участі в грантових конкурсах	2025-2027 роки	Відповідальні за реалізацію проєктів з Плану заходів, Керівник відділу бухгалтерського обліку та звітності, фінансів	Підготовлені та подані щороку 10 заявок на фінансування проєктів із Плану заходів з очікуваним зовнішнім внеском Заявки, які отримали позитивну оцінку та рішення про фінансування (50% від кількості поданих)
5.1	Реалізація горизонтальних принципів у реалізації стратегії та плану дій	Аудит розроблених проєктів щодо забезпечення доступності для людей з особливими	2025-2027, за потреби	Керівник відділу з питань соціальної роботи	Аудит 10 проєктів з Плану заходів щороку Список можливих змін

Програма USAID «Децентралізація приносить кращі результати та ефективність» (DOBRE)
СТРАТЕГІЯ РОЗВИТКУ ГАЛИЦІНІВСЬКОЇ СІЛЬСЬКОЇ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ НА ПЕРІОД ДО 2027 РОКУ

		потребами разом із можливими коригувальними діями			
5.2		Аудит розроблених проєктів на забезпечення гендерного підходу разом із можливими коригувальними діями	2025-2027, за потреби	Керівник відділу з питань соціальної роботи	Аудит 10 проєктів з Плану заходів щороку Список можливих змін
5.3		Аудит розроблених проєктів на предмет їх ефективності та можливостей фінансування разом із можливими коригувальними діями	2025-2027, за потреби	Керівник відділу бухгалтерського обліку та звітності, фінансів	Аудит 10 проєктів з Плану заходів щороку Список можливих змін
5.4		Аудит розроблених проєктів для забезпечення безпеки разом з можливими коригувальними діями	2025-2027, за потреби	Заступник голови	Аудит 10 проєктів з Плану заходів щороку Список можливих змін
5.5		Аудит розроблених проєктів з точки зору мінімізації впливу на клімат і навколишнє середовище разом з можливими коригувальними діями	2025-2027, за потреби	Начальник господарської групи	Аудит 10 проєктів з Плану заходів щороку Список можливих змін
6.1	Штатна підтримка в реалізації стратегії та плану дій	Заповнення вакантних посад в сільській раді	2025-2027, за потреби	Сільський голова	Заповнення вакансій (мета – не більше ніж 2 вакансії)
6.2		Розвиток персоналу (участь у тренінгах, курсах,	2025-2027, за потреби	Сільський голова, керівники окремих відділів чи сільської ради	Кількість осіб, які пройшли різні форми підвищення

Програма USAID «Децентралізація приносить кращі результати та ефективність» (DOBRE)
СТРАТЕГІЯ РОЗВИТКУ ГАЛИЦІНІВСЬКОЇ СІЛЬСЬКОЇ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ НА ПЕРІОД ДО 2027
РОКУ

		стажуваннях та інших формах підвищення кваліфікації), насамперед щодо написання, управління та звітування за проектами та роботи з донорами, в тому числі іноземними (наприклад, іноземна мова)			кваліфікації (мінімум 5 осіб на рік)

Програма USAID «Децентралізація приносить кращі результати та ефективність» (DOBRE) СТРАТЕГІЯ РОЗВИТКУ ГАЛИЦИНІВСЬКОЇ СІЛЬСЬКОЇ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ НА ПЕРІОД ДО 2027 РОКУ

Громадський рівень

Громадський рівень охоплює пропаганду завдань Стратегії серед мешканців і мешканок та інших зацікавлених сторін, а також заохочення останніх до участі в їх виконанні. Метою просування Стратегії є інформування якомога більшої кількості учасників, зацікавлених сторін та потенційних партнерів про напрями діяльності, передбачені Стратегією.

Запропонована діяльність, зокрема, охоплює:

- організацію внутрішніх зустрічей для всіх працівників органу місцевого самоврядування, на яких документ буде обговорено та пояснено;
- розробку короткого інформаційно-пропагандистського матеріалу, в якому представляється зміст Стратегії;
- поширення такого матеріалу разом із кінцевою повною версією документу або окремо, включаючи публікацію на веб-сайті, у соціальних мережах і, можливо, у вибраних групах в месенджерах, надсилання ключовим державним, приватним і неурядовим партнерам, включаючи органи державної влади та організації, що підтримують громаду, а також ЗМІ.

Моніторинг, оцінювання і актуалізація документу. Основою успішного виконання завдань, спрямованих на досягнення цілей Стратегії розвитку Галицинівської сільської територіальної громади до 2027 року, є відстеження поступу в їх виконанні, а також здатність реагувати на відмінності між плановими та фактичними показниками. Для цього передбачена процедура моніторингу, оцінювання та актуалізації змісту Стратегії.

Процедура звітування

Система показників (індикаторів) для моніторингу реалізації Стратегії розвитку Галицинівської сільської територіальної громади на 2025-2027 роки подана у таблиці 7.2.

Звіт про результати проведення моніторингу реалізації Стратегії готує Робоча група з управління реалізацією Стратегії. Узагальнення та формування його тексту здійснює _____ відділ Галицинівської сільської ради. Голова Робочої групи з управління реалізацією Стратегії в термін не пізніше одного місяця після закінчення звітного періоду представляє його на розгляд сесії сільської ради. Повний текст звіту підлягає обов'язковому розміщенню на офіційному веб-сайті сільської ради.

Звіт про результати проведення моніторингу реалізації Стратегії включає узагальнену таблицю у формі згідно додатку 12 до Методичних рекомендацій щодо порядку розроблення, затвердження, реалізації, проведення моніторингу та оцінювання реалізації стратегій розвитку територіальних громад, затверджених наказом Міністерства розвитку громад та територій України від 21.12.2022 № 265¹⁰, та висновки у вигляді аналітичної довідки.

Моніторинг виконання Плану заходів з реалізації Стратегії здійснюється двічі на рік на основі відстеження виконання визначених індикаторів результативності впровадження кожного проєкту місцевого розвитку.

Звіт про результати проведення моніторингу Плану заходів з реалізації Стратегії включає узагальнену таблицю у формі згідно додатку 13 до Методичних рекомендацій щодо порядку розроблення, затвердження, реалізації, проведення моніторингу та оцінювання реалізації стратегій розвитку територіальних громад, затверджених наказом Міністерства розвитку громад та територій України від 21.12.2022 № 265, та висновки у вигляді аналітичної довідки.

Оцінювання результатів реалізації Стратегії та Плану заходів проводиться не рідше одного разу на 1,5 року та після завершення строку їх реалізації на основі даних звітів проведеного моніторингу та є необхідним етапом для отримання інформації стосовно досягнення очікуваних результатів, їх впливу на стан соціально-економічного розвитку територіальної громади та інформації щодо сталості змін з метою прийняття в подальшому необхідних управлінських рішень та необхідних коригувань.

На основі здійснення оцінювання складається заключний звіт, який містить:

¹⁰ <https://mtu.gov.ua/content/strategichne-planuvannya-regionalnogo-rozvitku.html>

Програма USAID «Децентралізація приносить кращі результати та ефективність» (DOBRE)
СТРАТЕГІЯ РОЗВИТКУ ГАЛИЦИНІВСЬКОЇ СІЛЬСЬКОЇ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ НА ПЕРІОД ДО 2027 РОКУ

- результати порівняння базових (на початок реалізації Стратегії), прогнозованих цільових (станом на останній період) і фактичних значень показників;
- досягнення запланованих цілей;
- задоволення потреб різних груп заінтересованих осіб;
- наявних незапланованих змін та впливів;
- діяльності, що призвела до змін (зокрема незапланованих);
- ефективності механізмів реалізації Стратегії або ресурсних витрат;
- стійкості результатів Стратегії тощо.

Оцінювання може бути внутрішнім (проводиться виконавцями Стратегії) та зовнішнім (проводиться залученими експертами).

Звіти про оцінювання результатів реалізації Стратегії та Плану заходів готує робоча група з управління реалізацією Стратегії. Узагальнення та формування їх тексту здійснює _____ відділ Галичинівської територіальної громади. Голова Робочої групи з управління реалізацією Стратегії в термін не пізніше трьох місяців після закінчення періоду реалізації Стратегії та Плану заходів представляє їх на розгляд сесії сільської ради. Крім того, заключні звіти про оцінювання результатів реалізації Стратегії та Плану заходів оприлюднюються на офіційному веб-сайті громади та, за можливості, у місцевих засобах масової інформації.

Програма USAID «Децентралізація приносить кращі результати та ефективність» (DOBRE)

СТРАТЕГІЯ РОЗВИТКУ ГАЛИЦИНІВСЬКОЇ СІЛЬСЬКОЇ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ НА ПЕРІОД ДО 2027 РОКУ

Таблиця 7.24. Система показників для моніторингу стану реалізації Стратегії розвитку Галицинівської сільської територіальної громади до 2027 року

Стратегічна ціль	Оперативні цілі	Показник	Одиниця вимірювання	Базове значення (2024 р.)	Проміжне значення (2025 р.)	Проміжне значення (2026 р.)	Цільове значення (2027 р.)	Джерело даних
Стратегічна ціль 1: Підтримка відновлення і розвитку економіки та місцевого ринку праці	1.1. Створення умов для відновлення та розвитку економічного потенціалу	– кількість суб'єктів господарської діяльності	одиниць	363	353	360	363	Відділ економічного розвитку та інвестицій
		– кількість "молодих" підприємств (до 2 р.)	одиниць	5	10	20	30	Відділ економічного розвитку та інвестицій
	1.2. Стимулювання і підтримка професійної та підприємницької діяльності мешканців і мешканок, особливо в тяжкій ситуації на ринку праці	– рівень осіб, які фактично не працюють (не отримують доходу)	%	70	60	50	30	Відділ економічного розвитку та інвестицій
		– доступність робочих місць	бали	1,7	2	3	3,5	Результати опитування
Стратегічна ціль 2: Забезпечення безпеки і доступу до якісних базових послуг	2.1. Покращення інфраструктури і системи громадської безпеки	– кількість осіб, яку здатні прийняти споруди цивільного захисту (за винятком Глиноземного заводу)	осіб	500	700	800	1000	Відділ економічного розвитку та інвестицій
		– доступність укриттів	бали	1,9	2	2,4	3,5	Результати опитування
	2.2. Розбудова відповідно до потреб і можливостей громади інфраструктури водопостачання та каналізації, а також системи поводження з	– забезпечення доступом до питної води	%	60	70	75	80	Відділ економічного розвитку та інвестицій
		– якість комунальної інфраструктури	бали	2,8	3	3,5	4	Результати опитування
		– довжина відремонтованих доріг	%	10	12	22	30	Відділ економічного розвитку та інвестицій

Програма USAID «Децентралізація приносить кращі результати та ефективність» (DOBRE)

СТРАТЕГІЯ РОЗВИТКУ ГАЛИЦИНІВСЬКОЇ СІЛЬСЬКОЇ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ НА ПЕРІОД ДО 2027 РОКУ

Стратегічна ціль 3: Відновлення і розвиток системи надання публічних послуг, адаптованої до зміни чисельності і структури населення громади публічних послуг, адаптованої до зміни чисельності і структури населення громади	твердими побутовими відходами.	– якість дорожнього покриття	бали	2,2	2,4	2,9	3,5	Результати опитування
	3.1. Впровадження інтеграційної соціальної політики та ефективної системи охорони здоров'я	– доступність медичних послуг	бали	3,3	3,3	3,4	3,5	Результати опитування
		– підтримка громадою / установами соціального захисту ВЕТЕРАНІВ	бали	2,9	3	3,2	3,5	Результати опитування
	3.2. Відновлення різноманітних можливостей проведення вільного часу, з особливим акцентом на дітей і молодь	– задоволення діяльністю/пропозицію БІБЛІОТЕК	бали	3,5	3,5	3,6	3,7	Результати опитування
		– кількість дітей, які займаються у спортивних секціях/гуртках	%	5	10	15	20	Відділ освіти, культури, молоді та спорту
	3.3. Формування інфраструктури і пропозиції у сфері освіти та виховання, адаптованих до зовнішніх викликів і соціально-демографічної та фінансової ситуації громади.	– Кількість закладів освіти, придатних для навчання оффлайн	одиниць	3	3	4	5	Відділ освіти, культури, молоді та спорту
		– якість освітніх послуг	бали	3,4	3,5	3,6	4	Результати опитування
Реалізація гнучкої, стійкої, спільної та ефективної політики відновлення та	4.1. Покращення системи комунікації, співпраці та надання адміністративних послуг місцевою адміністрацією	– ефективність каналів зв'язку між керівництвом громади і мешканцями	% незадоволених ефективністю каналів зв'язку	45	40	38	20	Результати опитування
	4.2. Відновлення та розвиток спроможності місцевої	Кількість програм міжнародної технічної допомоги, які надають	одиниць	2	3	4	5	Відділ економічного розвитку та інвестицій

Програма USAID «Децентралізація приносить кращі результати та ефективність» (DOBRE)
СТРАТЕГІЯ РОЗВИТКУ ГАЛИЦИНІВСЬКОЇ СІЛЬСЬКОЇ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ НА ПЕРІОД ДО 2027 РОКУ

	адміністрації.	постійну допомогу громаді						

Програма USAID «Децентралізація приносить кращі результати та ефективність» (DOBRE)
СТРАТЕГІЯ РОЗВИТКУ ГАЛИЦИНІВСЬКОЇ СІЛЬСЬКОЇ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ НА ПЕРІОД ДО 2027 РОКУ

Додатки

Додаток А

Історичний розвиток населених пунктів Галицинівської ТГ

Історичний розвиток села ГАЛИЦИНОВЕ

Із записів і розповідей жителів відомо, що Катерина II нагороджувала полководців за бойові заслуги у воєнних діях, виділяючи їм землі. Прагнучи якнайшвидше заселити цю територію, вона роздавала землі російським і українським поміщикам, чиновникам, офіцерам. Виділила вона землі і *Сергію Галицину*, чи то Галицькому. Це було у 1800 рр. Є припущення, що селу більше 200 років.

Тут, на землях, які знаходять біля річки, Галицин побудував свій маєток, який тягнувся від колодязя і до кінця теперішньої вулиці Пирогова. Існувало ще одне поселення Випханка, де зараз знаходиться Миколаївський глиноземний завод. Інші записи свідчать, що саме після відміни кріпосного права у 1861 році було засноване село. Землю під забудову роздавали слугам Галицина. Так навколо маєтку, поблизу річки, утворилося село. Сергій Галицин роздавав землі і у степу (де сучасні вулиці Набережна і Пирогова). Тут було організовано декілька кустарних майстерень де працювали бондарі, ковалі, шевці та інші. Працювала крамничка. Відомим село було також своїми виноградниками.

Із 1909 року, як свідчать архівні дані, село Галицинове входило до Снігурівського району Херсонського уїзду. Після другої світової війни в селі продовжує активно розвиватися виноградарство, вилов та переробка риби, працював цех з виробництва пластмасових виробів.

Історичний розвиток села ЛИМАНИ

Сучасне село виникло 1956 року злиттям трьох сусідніх сіл: *Юхимівки, Кисляківки та Свято-Троїцького*.

В «Історії міст і сіл Української РСР. Миколаївська область» (1971) – щодо часу заснування сусідніх з Лупаревим сіл зазначено: «Кисляківка заснована в середині XVIII ст. на місці колишнього запорозького поселення. У другій половині XVIII ст. поруч з Кисляківкою виникло село Свято-Троїцьке». *Кисляківка* лежала на найкоротшому чумацькому шляху, яким чумаки возили сіль з Прогноїв у Соляні. Згаданий шлях пролягав лівим берегом Бузького лиману, біля Кисляківки, Вітовки і на півострів (через територію майбутнього Миколаєва). За час існування Коша Нової Запорізької Січі (1734–1775 рр.) на південній її частині існував так званий *Кисляківський курінь українського козацтва*. Цей курінь був розташований на землях сучасного села Лимани. Власне від Кисляківського коша походить назва села Кисляківка. Саме на околиці цього села в липні 1709 року залишки шведських військ Карла XII та козаків гетьмана Івана Мазепи облаштували укріплений табір, рятуючись від російських військ під орудою князя Волконського.

Гетьманова балка та Гетьманів курган – лежать в межах села Лимани, на лівому березі Бузького лиману на південь від Руської коси. Назва походить від табору гетьмана Івана Мазепи. В 1709 році через село Вітовку пролягав останній шлях Івана Мазепи.

Вихідці з Кисляківського куреня ще в 1772 році спорудили в Кисляківці біля балки християнську церкву в ім'я Спаса, і саме село певний час носило назву Спаське. У 1782 році було збудовано кам'яну Преображенську церкву, оновлену в 1810 році.

На сільському цвинтарі села Лимани частково збереглися *козацькі могили*. Могили над кожним похованням невеликі, подовженої форми. Приналежність згаданих могил до козацьких визначається наявністю кам'яних хрестів та могильних плит. Запорожці були талановитими майстрами з виготовлення кам'яних (з дрібнозернистого вапняку) хрестів з карбуванням, котрих налічується біля ста типів. Серед відомих майстрів з виготовлення кам'яних хрестів на Миколаївщині був *Микита Косторіз*, роботи якого перебувають в Лиманах.

Станом на 1886 у селі *Кисляківка*, центрі Кисляківської волості Херсонського повіту Херсонської губернії, мешкало 73 особи, налічувалось 19 дворових господарств, існували православна церква та земська станція. За 4,8 км – рибний завод, соляний завод, маяк. За 16 км – рибний завод. За 28 км – поштова станція. За 34 км – постійний двір.

Програма USAID «Децентралізація приносить кращі результати та ефективність» (DOBRE)
СТРАТЕГІЯ РОЗВИТКУ ГАЛИЦИНІВСЬКОЇ СІЛЬСЬКОЇ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ НА ПЕРІОД ДО 2027 РОКУ

Історичний розвиток села ЛУПАРЕВЕ

Історія заселення околиць села із сучасною назвою *Лупарево*, бере початок від стоянок і поселень з II тис. до Р.Х. і давніх еллінів, про що свідчать археологічні дослідження (залишки поселень VI – першої чверті V ст. до Р.Х. знайдено на південному схилі Лупаревої Балки). Поселення згадані у козацьких літописах, друкованих творах європейських та російських картографів, військових інженерів, дипломатів і мандрівників з XVII ст., а в народних легендах й ще раніше. Зокрема, згадки про село Лупарево містяться в:

А) «Описі України...» – першому західноєвропейському творі, присвяченому історії України (праця опублікована у 1651 р. і перевидана 1660-го, французьким військовим інженером і картографом Г. Л. де Боплан);

Б) у праці відомого українського історика В. Антоновича «Мемуари, относящиеся к истории Южной Руси» (Випуск 2, 1896),

В) у другому томі наймонументальнішого твору української історико-мемуарної прози XVII – XVIII ст. – «Літописі» Самійла Величка (1670 – 1728),

Г) у праці «Аннали Малої Росії, або Історія запорозьких і українських козаків...» (1789 р) француз за походженням і німецького дипломата Жан-Бенуа Шерера (1741 – 1824). У цих працях згадується поселення *Семенів Ріг* – коса при з'єднанні лиманів Богу і Дніпра. Назву пов'язують з легендою про козацького отамана Семена, який поселився там зі своїми людьми у XIV ст. Насправді йдеться про людей київського князя Симеона Олельковича (50 – 60-ті роки XV ст.), які вартували тут, на південній межі Київського князівства». Протягом багатьох років вони мешкали у тому гирлі Бугу.

11 травня 2013 року пошукова експедиція у складі О. Шарафанова, О. Ковальової, О. Матіюка, І. Марцінковського, С. Глушка – з метою фотофіксації пам'яток козацької доби – відвідала давній цвинтар с. Лупарево, у центрі якого серед впорядкованих могил XX ст. збереглися ще сім давніших надмогильних кам'яних хрестів. Виготовлені вони з вапняку, вирізані за формою і часом встановлення. Зі слів мешканців і мешканок села (люди впорядковували могили до поминальної неділі), хрестів було більше, але деякі з них впали зі стрімкого берега, на якому стоїть цвинтар, у лиман, а частина знищена підзахороненнями.

На одному з семи хрестів, встановленому на могилі й відкопаному від нижнього зрізу рамен, із зовнішнього боку напис: «Тут похований раб Божий Полтавської губернії Золотоносського повіту державного села Мельники козак Яків Сутула. Жив на світі 86 років. 1838 року, лютого Божого дня»). Між 10 і 11 рядками над іменем, висічена в камені дата – «1742», меншої глибини прорізання і висотою цифр вдвічі меншою від розмірів літер основного тексту. Дата поставлена, ймовірно, пізніше і мала б свідчити про рік народження козака, але помилкова, оскільки повинна би бути 1752 (1838 – 86 = 1752).

Отже, народні перекази, мемуарні праці Боплана (1651), Мишецького (1747) і Шерера (1789), «Літопис Семена Величка» і кам'яні надмогильні хрести засвідчують, що сучасне село Лупарево та околиці здавна заселені українськими запорозькими козаками, вихідцями із центральної України. Їхні нащадки, зберігаючи традиції, й понині живуть у селі, оскільки тут й дотепер мешкає родина з прізвищем Сутула.

Історичний розвиток села ПРИБУЗЬКЕ

Серед краси зелених степів південної України зароджувалися села Прибузьке та Степова Долина.

До 1917 року на буграх заможні хазяї почали будувати собі власні господарства, які називали хуторами. Наприклад, помістя пана – «Панський гайок», було дуже гарним маєтком, оточеним алеями з бузку та чайної троянди. Також навкруги маєтку були насаджені різноманітні дерева, що було великою рідкістю для тієї місцевості. Розповідали і про великий колодязь, який був незвичайної форми та викладений каміннями різної форми та походження. Помістя пережило війну, але згодом жителі почали викопувати дерева та квіти саджаючи їх біля своїх будинків. Ім'я пана та роки його

Програма USAID «Децентралізація приносить кращі результати та ефективність» (DOBRE) СТРАТЕГІЯ РОЗВИТКУ ГАЛИЦИНІВСЬКОЇ СІЛЬСЬКОЇ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ НА ПЕРІОД ДО 2027 РОКУ

проживання з роками було втрачено. Можна здогадуватися, що це був період приблизно 1980-1917 років. Як доказ цього, на території села до сьогодні зберігся старовинний колодязь, який був побудований у 1889 році. Він знаходиться в селі Прибузьке на вулиці Пушкіна, і, на превелике здивування, до сих пір функціонує. Цей колодязь є однією із найдавніших архітектурних пам'яток історії у селі.

Час зробив своє – висихали болота, земля робилася придатною для обробітку і люди почали її освоювати. *Першими поселенцями були жителі Богоявленська (Жовтневе).* Весною вони приїжджали робити собі курені і жили в них до пізньої осені. Орали ручними плугами землю, сіяли в ручну, збирали снопи і на току молотили, а на зиму знову поверталися в Богоявленське. *В 1921 році був неврожай.* Люди, які тимчасово приїжджали обробляти цю землю, переселилися сюди на зовсім. Хутір назвали *Виноградівка*. Люди жили, працювали на землі, розводили худобу. *З 1929 по 1930 роки* розпочалася колективізація. В 1930 році було створено радгосп. На той час на території села не було жодного житлового будинку. Населення, яке налічувало близько 30 чоловік, проживало в землянках. А вже *до 1936 року* було збудовано 16 будинків, 2 гуртожитки, майстерню, клуб, початкову школу, контору, пекарню, лазню. *В 1952 році* радгосп імені Андре Марті було перейменовано на радгосп «Прибузький», оскільки знаходиться неподалік річки Південний Буг. *З 1955 року* в селі розгорнулося широке будівництво. *У 1956 році* було відкрито нову школу (в ті роки в ній навчалося 249 учнів). *У 1957 році* на території села Прибузьке утворена Прибузька сільська рада, яка включає в себе 2 населених пункти: Прибузьке та Степова Долина. *У 1963 році* був побудований і введений в дію водопровід і питання постачання населення питною водою було частково розв'язане.

З 2010 року розпочався стрімкий розвиток сіл, а саме модернізація школи, дитячого садка, будівництво дитячих майданчиків тощо.

Історичний розвиток села СТЕПОВА ДОЛИНА

Село Степова Долина офіційно засноване у 1922 році. До 1921 року на місці села була лощина залита водою, заросла очеретом. Як стверджують пожильці, колись на цьому місці було озеро. З часом вода висохла, утворилися площі сухого ґрунту, порослого бур'янами.

Навкруги цієї лощини на горбах заможні хазяї почали будувати хутори. Сторожили добре пам'ятають, де був хутір Пашинського, Коробкіна – в напрямку села Українка. Свідченням цього є старовинний артезіанський колодязь серед поля – дуже глибокий, викладений тесаним каменем. Зараз він не діє, бо роками ним не користувалися і при великих повенях колодязь замулило та засипало землею, поросло бур'яном. В деяких місцях можна було знайти на місцях хуторів черепки розбитого старовинного посуду. Ще один такий артезіанський колодязь є під самим селом Українка на – «кубі» (було таке село в рядянські часи, яке доєднали до села Прибузьке). Після революції 1917 року хазяїв хуторів розкуркулили та вислали за межі України (в Сибір, або, як казали «на Соловки»).

Історичний розвиток села УКРАЇНКА

Село Українка (колишнє с. Пузирі, ще раніше хутір Топчій), засноване на початку XIX ст. вихідцями з Чернігівської, Полтавської, а згодом з Київської, Харківської і інших областей України. Перші поселенці мали прізвища Топчій, Сутула, звідки і перша назва хутір Топчій. Поселення спочатку складалось із декількох землянок, які були наполовину вриті в землю, а половина з вікнами, викладалась з глини перемішаної з соломною поверх землі, оскільки бракувало інших будівельних матеріалів.

За спогадами довгожителя (Покотилова Анатолія Павловича 1935 р. н., проживаючого за адресою вул. Корольова 15, с. Українка): «Село утворилося в 1812 році. Земля була царською, належала генералу Пузирю. Іще були генерали Коробка і Моляк. Село Шевченкове тоді називалося Моляки. Це все були хутори. Хати будували землянки. Зверху часто паслися кози. Городитися не було чим, дерев не було, бо кругом степ. Худоба вільно ходила. Свиней прив'язували пастися».

Перші поселенці спочатку орендували землю в економії поміщика Г. Волконського. А згодом придбали за гроші декілька десятин в цій же економії. Поселенці займалися землеробством та

Програма USAID «Децентралізація приносить кращі результати та ефективність» (DOBRE)
СТРАТЕГІЯ РОЗВИТКУ ГАЛИЦИНІВСЬКОЇ СІЛЬСЬКОЇ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ НА ПЕРІОД ДО 2027 РОКУ

тваринництвом, сіяли озиму і ярову пшеницю, жито, ячмінь, просо, овес; вирощували велику рогату худобу.

В 1852 році хутір Топчій було перейменовано в хутір Пузирі, оскільки на рівній місцевості землянки здаля виглядали як пузирі в літньому мареві. Поселенці займались землеробством і тваринництвом, і почали насаджувати фруктові сади із абрикос, вишень, груш, слив. Відомо, що через сім років в хуторі було 20 дворів і проживало 182 поселенці. В кожному дворі або біля двору були викопані колодязі, але вода в них була неоднакова: в одних гарна прісна, в інших – трохи солонувата. Селяни возили вирощені зерно і худобу на базар в Миколаїв, а там купували все необхідне для свого господарства.

В 1902 році навколо хутора знаходились приватні землеволодіння міщан. Всього вони мали 1800 десятин землі, яку вони придбали у князя Григорія Петровича Волконського, який мав дачу №17 загальною площею 55 000 десятин землі. Кошари князя розміщувались в Новогригорівці. *В 1912 році* в Пузирях було 35 господарств приватних власників землі Топчії, Сутули, Чехун, Волков та інші і 40 господарств селян-десятинщиків, котрі орендували землю князів Волконських і повинні були віддавати десяту частину прибутку управляючому економії Волконського – Ф. Кутцараві. Як і раніше, на полях вирощували різні зернові культури: озимі пшеницю і жито, ярову пшеницю, ячмінь, овес, просо, кукурудзу, а також худобу: коней, велику рогату худобу, овець. *Весною 1917 року* на хуторі було всього 59 господарств і проживало 398 мешканців і мешканок, із них 206 чоловіків і 192 жінки. Всього було в селян орної землі 109,25 десятин, в т.ч. надільної – 39 десятин, якою володіли 59 господарств і купчої – 70,25 десятин, яка належала шести господарствам, а 11 господарств зовсім не мали ні клептика землі. У селян було 263 коня; великої рогатої худоби – 204 голови, в т.ч. корів – 92, свиней – 237 голів.

Програма USAID «Децентралізація приносить кращі результати та ефективність» (DOBRE)
СТРАТЕГІЯ РОЗВИТКУ ГАЛИЦИНІВСЬКОЇ СІЛЬСЬКОЇ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ НА ПЕРІОД ДО 2027
РОКУ

Додаток Б

Таблиця 7.25. Характеристика доріг з твердим покриттям

Назва населеного пункту	Позначення дороги	Протяжність, км	Стан дороги (добрий, задовільний, незадовільний)
Галицинове	Степова	0,24	задовільний
Галицинове	Мічуріна	0,22	задовільний
Галицинове	Шевченко	0,26	задовільний
Галицинове	Миру	2	задовільний
Галицинове	Центральна	0,42	задовільний
Галицинове	Садова	2	задовільний
Галицинове	Новоселів	2	задовільний
Галицинове	Курортна	1	задовільний
Галицинове	Гречишнікова	0,54	задовільний
Галицинове	Виноградна	0,7	задовільний
Галицинове	Матросова	0,54	задовільний
Галицинове	Шкільна	0,54	задовільний
Галицинове	8 Березня	0,6	задовільний
Галицинове	Октябрська	0,92	задовільний
Галицинове	Гагаріна	0,8	задовільний
Галицинове	Лермонтова	0,7	задовільний
Галицинове	Андрєєва	0,35	задовільний
Галицинове	Провулок А	0,2	задовільний
Галицинове	Шунделевих	0,35	задовільний
Галицинове	Пирогова	0,95	задовільний
Галицинове	Набережна	0	задовільний
Галицинове	Молодіжна	0,65	задовільний
Галицинове	Лесі України	0,2	задовільний
Галицинове	І. Франка	0,2	задовільний
Галицинове	Дачна	0,2	задовільний
Галицинове	Піщана	0,28	задовільний
Галицинове	Поперечна	0,28	задовільний
Галицинове	Лісова	0,28	задовільний
Галицинове	дорога до кладовища	2	задовільний
		19,42	
Українка	провулки без назв	3	задовільний
Українка	Новостройна	0,8	задовільний
Українка	Чкалова	0,8	задовільний
Українка	Гагаріна	0,8	задовільний
Українка	Передова	0,5	задовільний
Українка	Корольова	0,8	задовільний
Українка	Шевченко	0,5	задовільний
Українка	Соборна	0,85	задовільний

Програма USAID «Децентралізація приносить кращі результати та ефективність» (DOBRE)
СТРАТЕГІЯ РОЗВИТКУ ГАЛИЦИНІВСЬКОЇ СІЛЬСЬКОЇ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ НА ПЕРІОД ДО 2027 РОКУ

Українка	Гуменюка	1,2	задовільний
Українка	Степова	0,96	задовільний
		10,21	
Лупареве	Проїзжа	1,8	задовільний
Лупареве	Степова	1	задовільний
Лупареве	Сільська	1,2	задовільний
Лупареве	Шевченко	0,8	задовільний
Лупареве	Кооперативна	1,2	задовільний
Лупареве	Продольна	1,8	задовільний
Лупареве	Набережна	2,2	задовільний
Лупареве	Шкільна	1,3	задовільний
Лупареве	Рибна	1,4	задовільний
Лупареве	Садова	1,4	задовільний
Лупареве	Маячна	1,4	задовільний
Лупареве	Робітнича	1,4	задовільний
Лупареве	Стрюкова	0,8	задовільний
		17,7	
Лимани	Степова	1,4	задовільний
Лимани	Робітнича	0,9	задовільний
Лимани	Садова	1,3	задовільний
Лимани	Набережна	2,5	задовільний
Лимани	Піщана	1,4	задовільний
Лимани	Лікарняна	0,7	задовільний
Лимани	Новобудівна	0,8	задовільний
Лимани	Мельнична	0,9	задовільний
Лимани	Курортна	0,7	задовільний
Лимани	Маячна	1	задовільний
Лимани	Будівельників	0,9	задовільний
Лимани	Кузнєчна	0,9	задовільний
Лимани	Шевченко	0,4	задовільний
Лимани	Шкільна	1,3	задовільний
Лимани	Лиманська	0,65	задовільний
Лимани	Південна	0,7	задовільний
Лимани	Гаршина	0,6	задовільний
Лимани	Польова	0,6	задовільний
Лимани	Лісна	1,2	задовільний
Лимани	Скільська	0,8	задовільний
Лимани	Київська	0,8	задовільний
Лимани	Центральна	4,3	задовільний
Лимани	провулок без назви	5	задовільний
		29,75	
Прибузьке	Комарова	0,91	задовільний
Прибузьке	Толстого	0,45	задовільний

Програма USAID «Децентралізація приносить кращі результати та ефективність» (DOBRE)
СТРАТЕГІЯ РОЗВИТКУ ГАЛИЦІНІВСЬКОЇ СІЛЬСЬКОЇ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ НА ПЕРІОД ДО 2027
РОКУ

Прибузьке	Шкільна	1,1	задовільний
Прибузьке	Гастело	0,3	задовільний
Прибузьке	Кошового	0,35	задовільний
Прибузьке	Матросова	0,6	задовільний
Прибузьке	Ювілейна	0,6	задовільний
Прибузьке	Шевченко	0,6	задовільний
Прибузьке	Молодіжна	0,35	задовільний
Прибузьке	Гагаріна	0,6	задовільний
Прибузьке	Островського	0,6	задовільний
Прибузьке	Пушкіна	6	задовільний
Прибузьке	Чкалова	0,4	задовільний
Прибузьке	Ворошилова	0,35	задовільний
Прибузьке	Стадіонна	0,2	задовільний
Прибузьке	Спортивна	0,2	задовільний
Прибузьке	Будьонного	1	задовільний
Прибузьке	Ватутіна	1	задовільний
Прибузьке	Дорога до кладовища	2	задовільний
Прибузьке	провулки без назв	0,3	задовільний
		17,91	
Степова Долина	Чкалова	1,8	задовільний
Степова Долина	Кошевого	1,9	задовільний
		3,7	
РАЗОМ:		97,99	задовільний

Програма USAID «Децентралізація приносить кращі результати та ефективність» (DOBRE)
СТРАТЕГІЯ РОЗВИТКУ ГАЛИЦИНІВСЬКОЇ СІЛЬСЬКОЇ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ НА ПЕРІОД ДО 2027
РОКУ

Додаток Д

Таблиця 7.26. Характеристика мережі закладів освіти Галицинівської сільської територіальної громади, 2023 рік

Назва та місце розміщення	Технічний стан	Проектна потужність	Кількість дітей	Витрати на 1 дитину	Основна проблема
Галицинівський ЗДО «Веселка» 57286, Миколаївська область, Миколаївський район, с. Галицинове, вул. Центральна, 6	потребує капітального ремонту	71	71	58569,98	Відновлення будівлі після наслідків артобстрілів. Відсутність захисної споруди. Потреба в облаштуванні вільного доступу для МГН.
Лиманівський ЗДО «Струмочок» 57284, Миколаївська область, Миколаївський район, с. Лимани, вул. Центральна, 118	потребує капітального ремонту	51	59	34838,22	Відновлення будівлі після наслідків артобстрілів. Відсутність захисної споруди. Потреба в облаштуванні вільного доступу для МГН.
Лупарівський ЗДО «Золота рибка» 57287, Миколаївська область, Миколаївський район, с. Лупареве, вул. Продольна, 16	потребує капітального ремонту	24	27	69213,01	Відновлення будівлі після наслідків артобстрілів. Відсутність захисної споруди. Потреба в облаштуванні вільного доступу для МГН.
Прибузький ЗДО 54124, Миколаївська область, Миколаївський район, с. Прибузьке, вул. Шкільна, 39	потребує відновлення	24	37	38221,7	Потреба у відбудові закладу (чи побудові нового)
Українківський ЗДО «Вербиченька» 57281, Миколаївська область, Миколаївський район, с. Українка, вул. Гуменюка, 36	потребує капітального ремонту	78	20	42875,21	Потреба в капітальному ремонті будівлі та облаштуванні захисної споруди. Потреба в облаштуванні вільного доступу для МГН.
Заклад загальної середньої освіти «Галицинівський ліцей - опорний навчальний заклад	потребує капітального ремонту	464	225	29162,48	Потреба в облаштуванні класу безпеки, завершення капітального ремонту будівлі та

Програма USAID «Децентралізація приносить кращі результати та ефективність» (DOBRE)

СТРАТЕГІЯ РОЗВИТКУ ГАЛИЦИНІВСЬКОЇ СІЛЬСЬКОЇ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ НА ПЕРІОД ДО 2027 РОКУ

Галичинівської сільської ради Миколаївського району Миколаївської області» с.Галицинове, вул. Миру, 23					укриття. Потреба в облаштуванні вільного доступу для МГН.
Заклад загальної середньої освіти «Прибузький ліцей Галичинівської сільської ради Миколаївського району Миколаївської області» с.Прибузьке, вул. Шкільна, 39	відновлення	360	134	33121,84	Потреба у відбудові закладу (чи побудові нового)
Заклад загальної середньої освіти «Українківський ліцей Галичинівської сільської ради Миколаївського району Миколаївської області» с.Українка, вул. Шкільна, 8	потребує капітального ремонту	320	117	40915,41	Відновлення будівлі після наслідків артобстрілів. Потреба в облаштуванні класу безпеки та ПРУ.
Заклад загальної середньої освіти Лиманівський ліцей Галичинівської сільської ради Миколаївського району Миколаївської області» с.Лимани, вул. Центральна, 149	потребує капітального ремонту	286	164	36838,03	Відновлення будівлі після наслідків артобстрілів. Потреба в облаштуванні класу безпеки та ПРУ.
Заклад загальної середньої освіти «Лупарівський ліцей Галичинівської сільської ради Миколаївського району Миколаївської області, с.Лупареве, вул. Шкільна, 19	потребує капітального ремонту	320	112	48848,88	Відновлення будівлі після наслідків артобстрілів. Потреба в облаштуванні класу безпеки та облаштуванні спортивного майданчика. Ремонт частини крівлі.

Програма USAID «Децентралізація приносить кращі результати та ефективність» (DOBRE)
СТРАТЕГІЯ РОЗВИТКУ ГАЛИЦИНІВСЬКОЇ СІЛЬСЬКОЇ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ НА ПЕРІОД ДО 2027 РОКУ

Додаток Є
Маяки Галицинівської ТГ

Найцікавіші маяки громади:

– Лупарівський Передній маяк (с. Лупареве). Він розташований на крутому схилі над річкою, неподалік від села Лупарєвого. Офіційно маяк називається Лупарівським Переднім. Про нього інформації дуже мало, на звичайних онлайн-картах він не позначається, та й із дороги не помітний, особливо коли його обриси приховує зелень. Маяк побудовано в далекому 1906 році. Він постраждав у Другу світову війну, і в 1955-му його збудували заново. За розмірами: висота – 13 метрів, дальність видимості сигнального вогню – 16 миль. Територія обнесена парканом, тож підійти впритул до маяка без дозволу доглядача не вдасться. Подекуди є дірки в обгороджувальній сітці, й ось через них можна зробити ознайомчі фото. А ще гарні краєвиди з маяком і навколишнім ландшафтом відкриваються з повітря. Маяк зачаровує певною «недоторканністю», і уже понад сто років виконує свою важливу місію, допомагаючи морякам долати складний фарватер річки.

Рисунок 7.34. Лупарівський Передній маяк

– Хаблівський маяк. Сигнальна споруда розташована на кордоні областей між Лупарєвим і селищем Олександрівкою. Її незвичайна форма та забарвлення забезпечують упізнаваність, але більшу популярність вона отримала завдяки своєму розташуванню. Маяк стоїть посеред поля, за 7 кілометрів від берега. Річ у тім, що це місце – найвище в окрузі (58 метрів над рівнем моря), і вогонь маяка видно на відстані 20 морських миль, а це близько 37 кілометрів. Хоча він називається Хаблівський Задній, насправді його світло моряки бачать швидше, ніж від Середнього та Переднього. У компанії з цими двома він утворює пряму лінію, якої дотримуються судна, щоб безпечно увійти у фарватер Південного Бугу. Для когось назва Хаблівського маяка може асоціюватися з відомим телескопом «Хаббл». Однак своє ймення вежа отримала від села Хаблівка, яке тут колись існувало. Маяк на цьому місці побудували ще близько 1870 року, але та споруда не збереглася. Під час Другої світової її знищено, а потім відновлено 1952 року в нинішньому вигляді. Всередині неї — сталева основа, а зовнішній контур обшито дерев'яними балками в чорно-червоних кольорах. Донедавна дістатися маяка було дуже непросто.

**Програма USAID «Децентралізація приносить кращі результати та ефективність» (DOBRE)
СТРАТЕГІЯ РОЗВИТКУ ГАЛИЦИНІВСЬКОЇ СІЛЬСЬКОЇ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ НА ПЕРІОД ДО 2027
РОКУ**

Рисунок 7.35.Хаблівський Задній маяк

– Кисляківський маяк стоїть серед степу, на стародавньому кургані неподалік берегової лінії Дніпро-Бузького лиману. Маяк має вигляд чотиригранної кам'яної башти з білою вертикальною смугою та має висоту 12 м. Як вважає частина краєзнавців, саме на кургані, де стоїть нині цей маяк, у 1709 році перебував гетьман України Іван Мазепа.

Рисунок 7.36.
Кисляківський маяк

Рисунок 7.37. Сувенірна продукція – Дерев'яний 3D конструктор Кисляківського маяка

Програма USAID «Децентралізація приносить кращі результати та ефективність» (DOBRE)
СТРАТЕГІЯ РОЗВИТКУ ГАЛИЦИНІВСЬКОЇ СІЛЬСЬКОЇ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ НА ПЕРІОД ДО 2027
РОКУ

Додаток 3

Результати опитування зацікавлених сторін

Опитування мешканців. Довідкове опитування за допомогою анкети (онлайн) жителів та інших місцевих зацікавлених сторін відбулося з 19 по 24 липня 2024 р. Посилання на анкету було розміщене на сайті громади, в профілі громади у Facebook.

Метою дослідження було дізнатися думку мешканців і мешканок та інших місцевих зацікавлених сторін, таких як внутрішньо переміщені особи, щодо їхніх проблем і потреб, бажаних напрямків відновлення і розвитку громади в поточній ситуації та очікувань щодо реалізації м'яких та інвестиційних заходів органом місцевого самоврядування громади / місцевою військовою адміністрацією в найближчі роки.

В опитуванні взяли участь 189 осіб (заповнили анкету повністю). Найбільшу частину респондентів склали жителі с. Галицинове (50,79%). Далі йдуть с. Українка (27,51%), с. Прибузьке (19,05%). Частка жителів інших сіл не перевищувала 3%.

73,54% респондентів були довготривалими мешканцями громади (20 років і більше). Люди, які проживають у громаді до 3 років, склали 5,82% респондентів.

Більшість респондентів (88,89%) були жінками.

За віком найбільшу групу респондентів (49,21%) становили люди віком від 40 до 59 років. Наступну групу (32,8%) склали люди віком від 20 до 39 років. Найстарші люди склали 15,87% респондентів. Молодь (від 15 до 19 років) фактично не приймала участь у опитуваннях (2,12%).

40,21% осіб вказали, що мають вищу освіту, 39,68% - середню спеціальну освіту. Середню освіту мали 10,58% респондентів.

23,28% респондентів назвали себе безробітними.

Внутрішньо переміщені особи склали 16,4% респондентів.

- В рамках опитування респонденти вказали на необхідність покращення системи комунікації між керівництвом громади та мешканцями. 44,97% респондентів відповіли негативно на запитання: «Чи є ефективними канали зв'язку між керівництвом громади і мешканцями, які зараз використовуються в громаді, і чи забезпечують вони ефективний і швидкий потік інформації?». Серед каналів, які варто було б покращити або почати використовувати, на перше місце вони поставили особисті зустрічі (64 відповіді), за ними йдуть різні форми електронної комунікації.

Таблиця 7.27. Канали зв'язку між керівництвом громади і мешканцями, які необхідно вдосконалити або почати використовувати

Канали зв'язку між керівництвом громади і мешканцями	%	К-ть осіб
Особисті зустрічі з мешканцями офіційними осіб (голова, заступники, старости, інші керівники місцевої влади і комунальних підприємств)	75,29	64
Офіційний сайт громади	61,18	52
Групи в онлайн-месенджерах (Viber, Telegram, WhatsApp тощо)	55,29	47
Соціальні мережі (Facebook, Instagram)	24,71	21
Дошки оголошень	16,47	14
Профіль громади в Youtube	5,88	5
Інші способи, які?	3,53	3
Друкowana газета (інформаційний буклет) ради громади	2,35	2

Джерело: Webankieta.pl

- Респонденти також оцінили окремі сфери функціонування громади в складних умовах війни. Вони дали середню оцінку сфері «КОМУНАЛЬНА ІНФРАСТРУКТУРА І ОХОРОНА ПРИРОДНОГО СЕРЕДОВИЩА». Середня оцінка склала 2,8 бали за шкалою від 1 до 5, де 1 означає

Програма USAID «Децентралізація приносить кращі результати та ефективність» (DOBRE)
СТРАТЕГІЯ РОЗВИТКУ ГАЛИЦИНІВСЬКОЇ СІЛЬСЬКОЇ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ НА ПЕРІОД ДО 2027 РОКУ

дуже погану оцінку, а 5 - дуже хорошу оцінку. Серед компонентів, що складають цю сферу, найкращу оцінку отримав ВИВІЗ СМІТТЯ з домогосподарств (середній бал 3,7). Найгірше мешканці і мешканки оцінили доступність УКРИТТІВ (1,9). Доступність укриттів є одним з найбільш важливих і нагальних інвестиційних викликів, зважаючи на триваючі бойові дії та необхідність гарантування безпеки. Варто зазначити, що на запитання про стан (роботу) КАНАЛІЗАЦІЙНИХ МЕРЕЖ 28,04% респондентів обрали відповідь «не знаю», що, ймовірно, пов'язано з тим, що мережа не є доступною по всій громаді.

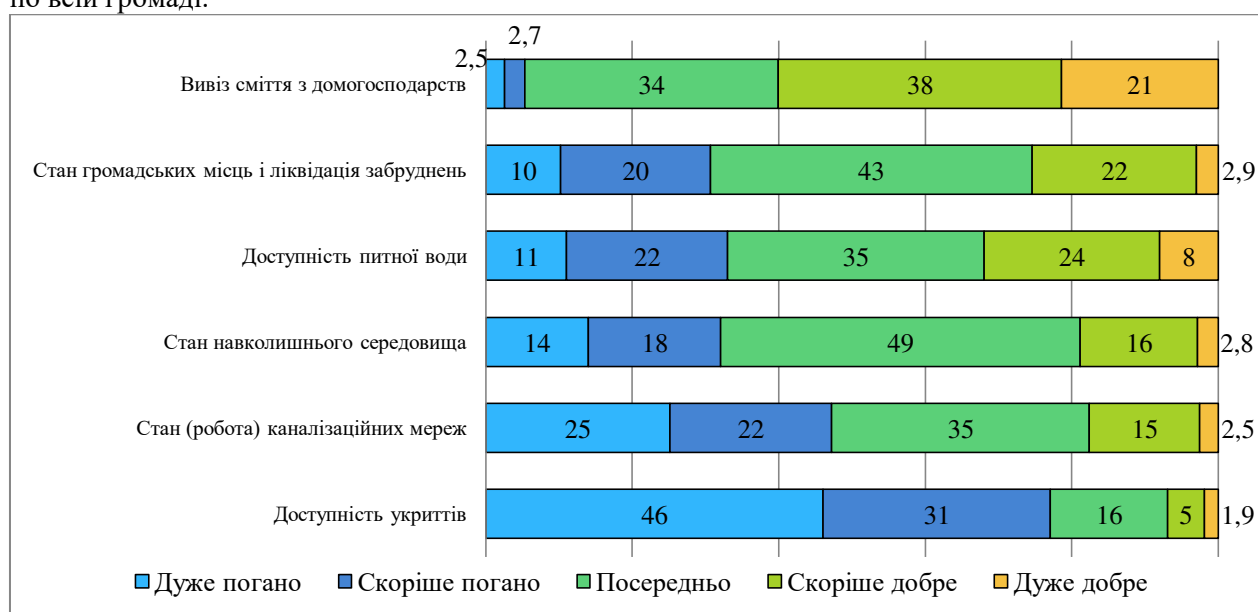
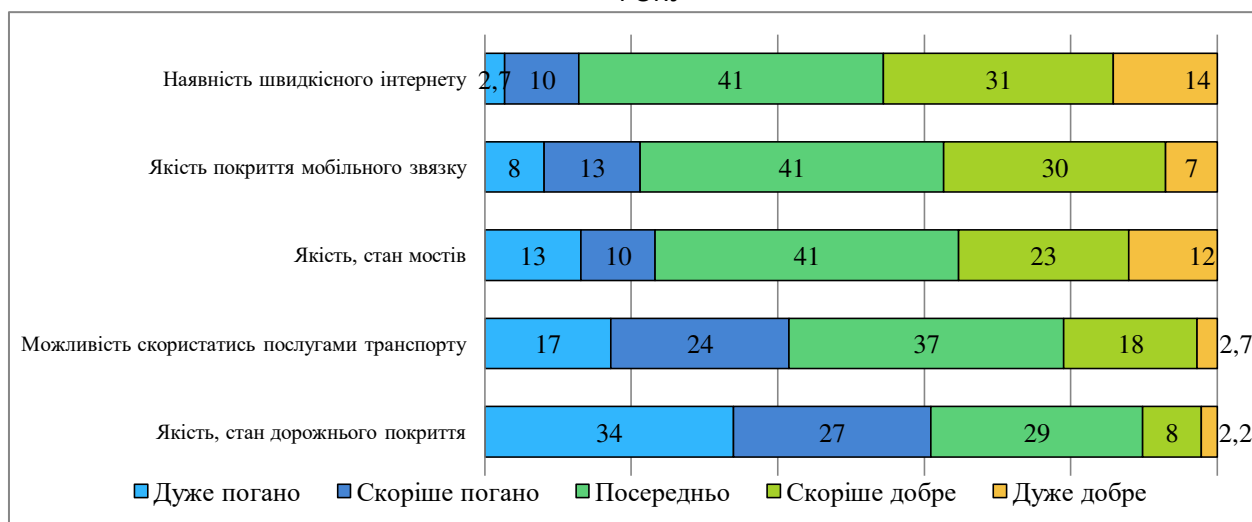

Рисунок 7.38. Оцінка компонентів сфери: КОМУНАЛЬНА ІНФРАСТРУКТУРА І ОХОРОНА ПРИРОДНОГО СЕРЕДОВИЩА

Джерело: власна розробка на основі анкетування

- Дещо краще респонденти оцінили сферу функціонування громади «ТРАНСПОРТ і ЗВ'ЯЗОК». Середній бал склав 2,9 за вищезгадану 5-бальною шкалою. Серед компонентів, що складають цю сферу, найкраще респонденти оцінили наявність швидкісного ІНТЕРНЕТУ (середня оцінка 3,4). Це позитивно впливає на можливість мешканців і мешканок отримувати інформацію та підтримувати контакти (особливо в умовах низького рівня безпеки та обмежень щодо організації особистих зустрічей), а також на роботу (для дистанційної роботи потрібен хороший зв'язок). Найгіршу оцінку мешканці дали якості/стану ДОРОЖНЬОГО ПОКРИТТЯ (2,2), що свідчить про пріоритетність оновлення транспортної інфраструктури. Це питання не лише мобільності (особистої, професійної, в цілях навчання тощо) для мешканців і мешканок, а й насамперед безпеки (вплив на швидкість прибуття швидкої допомоги, поліції, пожежної машини, забезпечення шляхів евакуації, транспортування поранених і травмованих, а також людей і техніки Збройних сил України тощо). 52,38% дало відповідь «не знаю» на питання щодо якості / стану МОСТІВ, оскільки фактично всі вони невеличкі, непомітні, через канали.

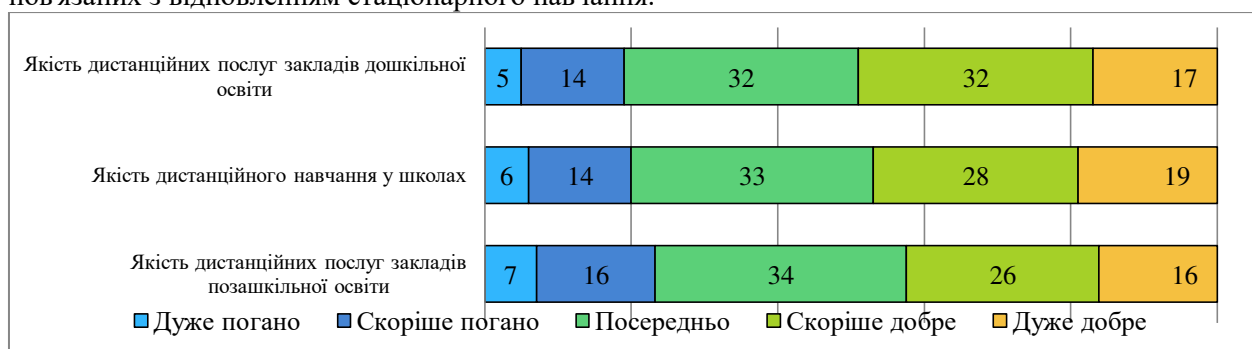
Програма USAID «Децентралізація приносить кращі результати та ефективність» (DOBRE)
СТРАТЕГІЯ РОЗВИТКУ ГАЛИЦИНІВСЬКОЇ СІЛЬСЬКОЇ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ НА ПЕРІОД ДО 2027 РОКУ

Рисунок 7.39. Оцінка компонентів сфери: ТРАНСПОРТ І ЗВ'ЯЗОК

Джерело: власна розробка на основі анкетування

Помірно добре мешканці оцінили сферу ОСВІТА ТА ВИХОВАННЯ. Середній бал склав 3,4 за вищезгаданою 5-бальною шкалою. Практично однакові оцінки отримали всі три компоненти: якість дистанційного навчання у ШКОЛАХ (середня оцінка 3,4), якість дистанційних послуг ЗАКЛАДІВ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ (теж 3,4) та якість дистанційних послуг ЗАКЛАДІВ ПОЗАШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ (3,3). Варто зазначити, що у випадку оцінки закладів позашкільної освіти багато респондентів (25,4%) обрали відповідь «не знаю», що може свідчити як про необхідність удосконалення цієї пропозиції, так і про саме інформування про існуючі тут можливості для мешканців і мешканок. Незважаючи на помірно хороші оцінки, перед освітою стоїть багато викликів, пов'язаних з відновленням стаціонарного навчання.

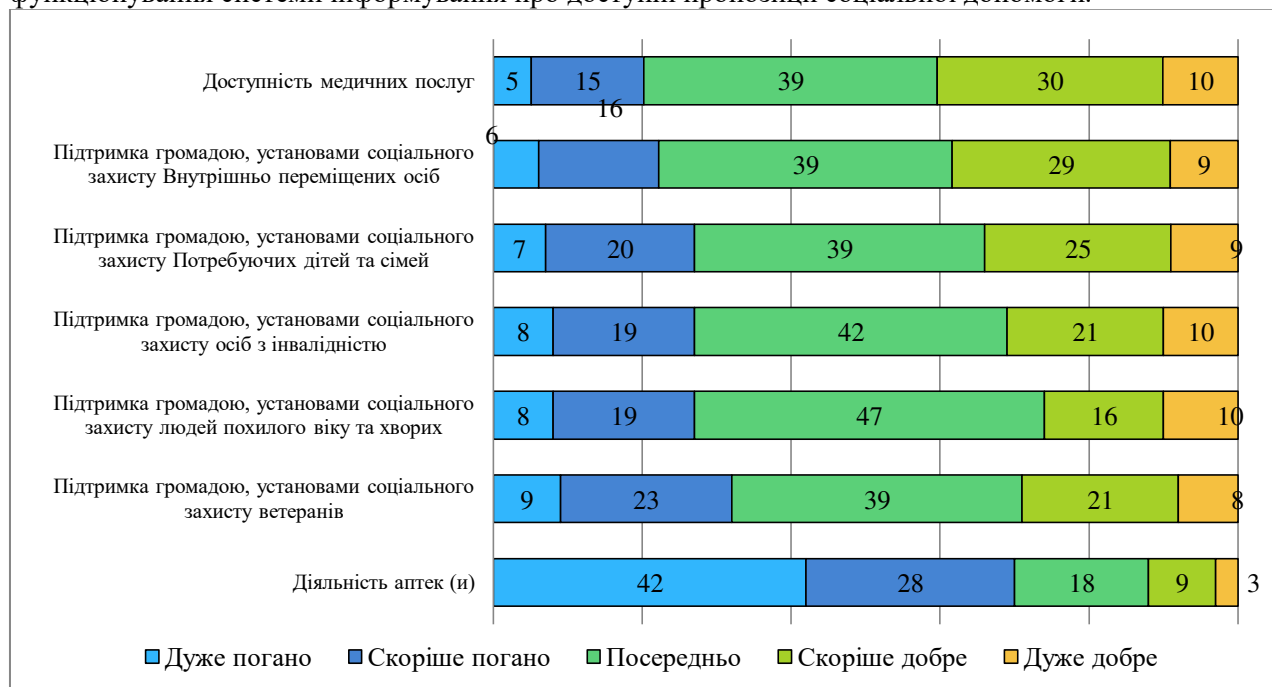
Рисунок 7.40. Оцінка компонентів сфери: ОСВІТА І ВИХОВАННЯ

Джерело: власна розробка на основі анкетування

Мешканці також посередньо оцінили сферу «СОЦІАЛЬНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ТА ОХОРОНА ЗДОРОВ'Я»: 2,9 за 5-бальною шкалою. Серед компонентів, що складають цю сферу, респонденти найкраще оцінили доступність МЕДИЧНИХ послуг (середній бал 3,3). Водночас респонденти найгірше оцінили діяльність АПТЕК(И) (2,0). Припинення діяльності аптек в громаді, загальне погіршення стану здоров'я мешканців і мешканок громади формують проблеми з доступністю ліків. Оцінки решти компонентів знаходяться в межах від 2,9 (підтримка громадою / установами соціального захисту ВЕТЕРАНІВ) до 3,2 (підтримка громадою / установами соціального захисту ВНУТРІШНЬО ПЕРЕМІЩЕНИХ ОСІБ). Треба врахувати, що в кількох випадках

Програма USAID «Децентралізація приносить кращі результати та ефективність» (DOBRE) СТРАТЕГІЯ РОЗВИТКУ ГАЛИЦИНІВСЬКОЇ СІЛЬСЬКОЇ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ НА ПЕРІОД ДО 2027 РОКУ

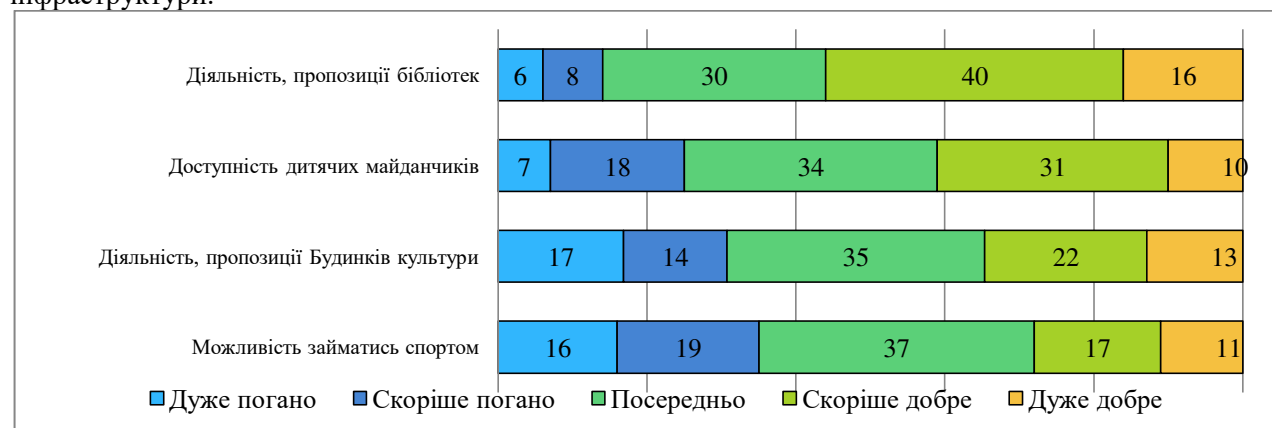
респонденти не були обізнані з ситуацією: у випадку питання щодо допомоги ветеранам відповідь «не знаю» обрали 37,04% респондентів, щодо допомоги внутрішньо переміщеним особам – 32,28%, а щодо допомоги особам з інвалідністю – 23,81%. Ймовірно, багато респондентів не користувалися цими послугами. Такі відповіді також можуть свідчити про необхідність удосконалення функціонування системи інформування про доступні пропозиції соціальної допомоги.

Рисунок 7.41. Оцінка компонентів сфери: СОЦІАЛЬНА ДОПОМОГА ТА ОХОРОНА ЗДОРОВ'Я

Джерело: власна розробка на основі анкетування

- Респонденти посередньо добре оцінили сферу функціонування громади «КУЛЬТУРА І СПОРТ». Середня оцінка склала 3,2 за 5-бальною шкалою. Найкраще серед компонентів, що складають цю сферу, респонденти оцінили діяльність/пропозицію БІБЛІОТЕК (середня оцінка 3,5), які наразі є основними установами, що працюють у цій сфері (нижчу оцінку – 3,0 - отримала діяльність/пропозиція БУДИНКІВ КУЛЬТУРИ, що, ймовірно, пов'язано з масштабами руйнувань, яких зазнали ці заклади під час війни). Натомість найнижчу оцінку отримала можливість ЗАЙМАТИСЯ СПОРТОМ (2,9), що пов'язано з низьким рівнем безпеки та недоступністю інфраструктури.

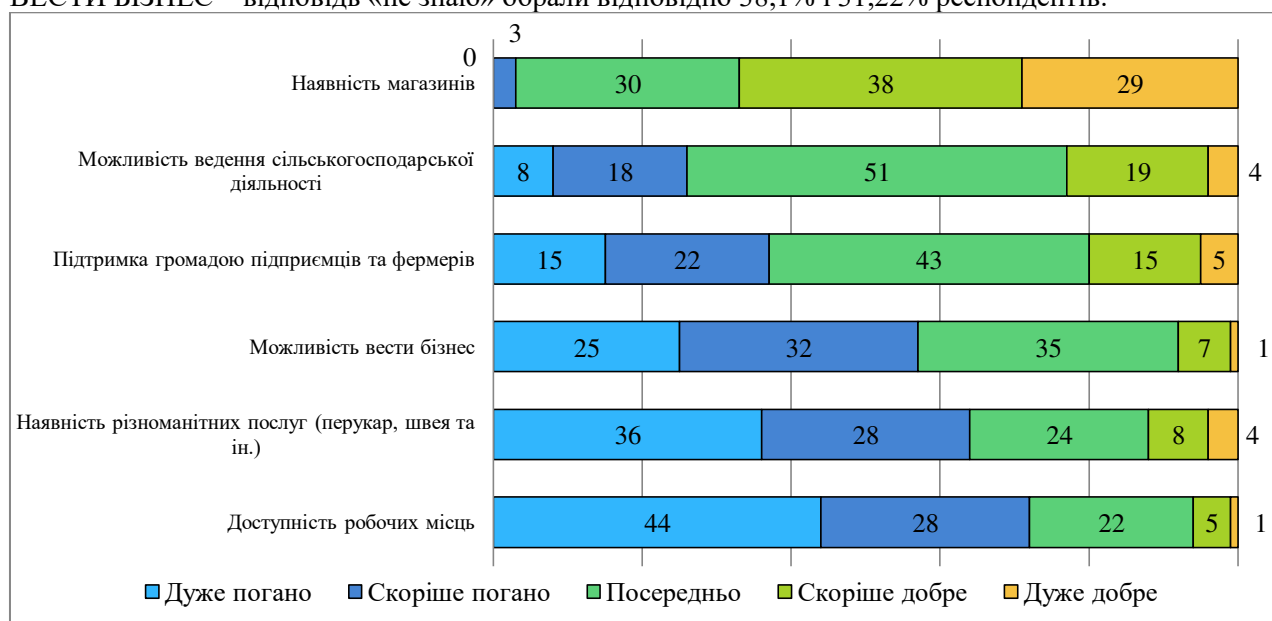

Програма USAID «Децентралізація приносить кращі результати та ефективність» (DOBRE)
СТРАТЕГІЯ РОЗВИТКУ ГАЛИЦИНІВСЬКОЇ СІЛЬСЬКОЇ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ НА ПЕРІОД ДО 2027
РОКУ

Рисунок 7.42. Оцінка компонентів сфери: КУЛЬТУРА І СПОРТ

Джерело: власна розробка на основі анкетування

• Сферу «ЕКОНОМІКА І РИНОК ПРАЦІ» респонденти оцінили найнижче серед різних сфер функціонування громади. Середній бал склав 2,7 за 5-бальною шкалою. Найкраще респонденти оцінили наявність МАГАЗИНІВ (середній бал 3,9), а найнижчу оцінку отримала доступність РОБОЧИХ МІСЦЬ (1,7), що вказує на потенційно ключовий напрямок діяльності громади в найближчі роки (слід зауважити, що найбільші промислові підприємства закрилися або призупинили свою діяльність у зв'язку з війною і/або процесом націоналізації їх майна). Чимало респондентів не могли дати відповіді щодо ПІДТРИМКА ГРОМАДОЮ підприємців та фермерів, а також можливості ВЕСТИ БІЗНЕС – відповідь «не знаю» обрали відповідно 38,1% і 31,22% респондентів.

Рисунок 7.43. Оцінка компонентів сфери: ЕКОНОМІКА І РИНОК ПРАЦІ

Джерело: власна розробка на основі анкетування

• Після завершення опитування щодо функціонування громади в поточній ситуації було дано відповідь на запитання: «Які сфери, на Вашу думку, повинні мати особливу ПІДТРИМКУ зі сторони громади?». Найбільше відповідей стосувалося забезпечення безпеки (106 відповідей про підтримку Збройних сил України та 50 про громадську безпеку), відновлення і розвиток інфраструктури та послуг у сфері освіти і виховання (72), а також відновлення і розвитку дорожньої інфраструктури (56) і водогонів (48). Ключовими сферами, про які згадували респонденти, були також: охорона здоров'я, соціальна допомога.

Програма USAID «Децентралізація приносить кращі результати та ефективність» (DOBRE)
СТРАТЕГІЯ РОЗВИТКУ ГАЛИЦИНІВСЬКОЇ СІЛЬСЬКОЇ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ НА ПЕРІОД ДО 2027 РОКУ

Рисунок 7.44. Пріоритетні сфери підтримки на думку респондентів

Джерело: власна розробка на основі анкетування

- Респонденти відповідали на питання про пріоритетність проєктів, запланованих до реалізації в найближчі роки. Найбільшу підтримку отримали: Встановлення систем доочистки води в кожному населеному пункті (59 відповідей), Проєкт облаштування молодіжного ресурсного центру в селі Українка (42), Будівництво ЦНАПу в селі Галицинове (35).

- Респонденти подали також пріоритетні завдання після закінчення війни, які би сприяли тому, щоб люди, особливо молодь, хотіли залишитися або повернутися в громаду. У цьому випадку респондентам не пропонувався список готових відповідей, а респонденти могли дати довільну відповідь. Серед таких відповідей найчастіше зустрічаються такі: Підтримка відновлення і розвитку бізнесу та створення нових фінансово привабливих робочих місць (майже кожна четверта відповідь на це запитання анкети, що свідчить про дуже високий пріоритет і виклик на найближчі роки), Відновлення і розвиток інфраструктури та послуг у сфері освіти і виховання, Відновлення та розвиток дорожньої інфраструктури, розвиток транспорту. Інші поширені відповіді – це: Відновлення інфраструктури і пропозиції у сфері рекреації та відпочинку, Забезпечення належної кількості та якості житла, Відновлення та розвиток культурної пропозиції, Проєкти та простори для дітей та молоді, Поліпшення управління та комунікації.

- Опитування також включало питання про становище внутрішньо переміщених осіб. 16,4% респондентів (тобто 31 осіб) назвали себе ВПО. Загалом вони оцінили допомогу, отриману на території громади, у 2,9 бали за шкалою від 1 до 5, де 1 означає дуже погану оцінку, а 5 - дуже добру. Найкраще респонденти оцінили такі компоненти як: юридична допомога (середній бал 3,2) та

Програма USAID «Децентралізація приносить кращі результати та ефективність» (DOBRE)
СТРАТЕГІЯ РОЗВИТКУ ГАЛИЦИНІВСЬКОЇ СІЛЬСЬКОЇ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ НА ПЕРІОД ДО 2027 РОКУ

психологічна допомога (теж 3,2, проте треба зазначити, що відповідаючи на це запитання досить часто (у 25,81%) з'являлася теж відповідь «не знаю», а найгіршу - допомога в пошуку роботи (2,2), що підтверджує попередні висновки про необхідність підтримки громадою відновлення та розвитку місцевого підприємництва.

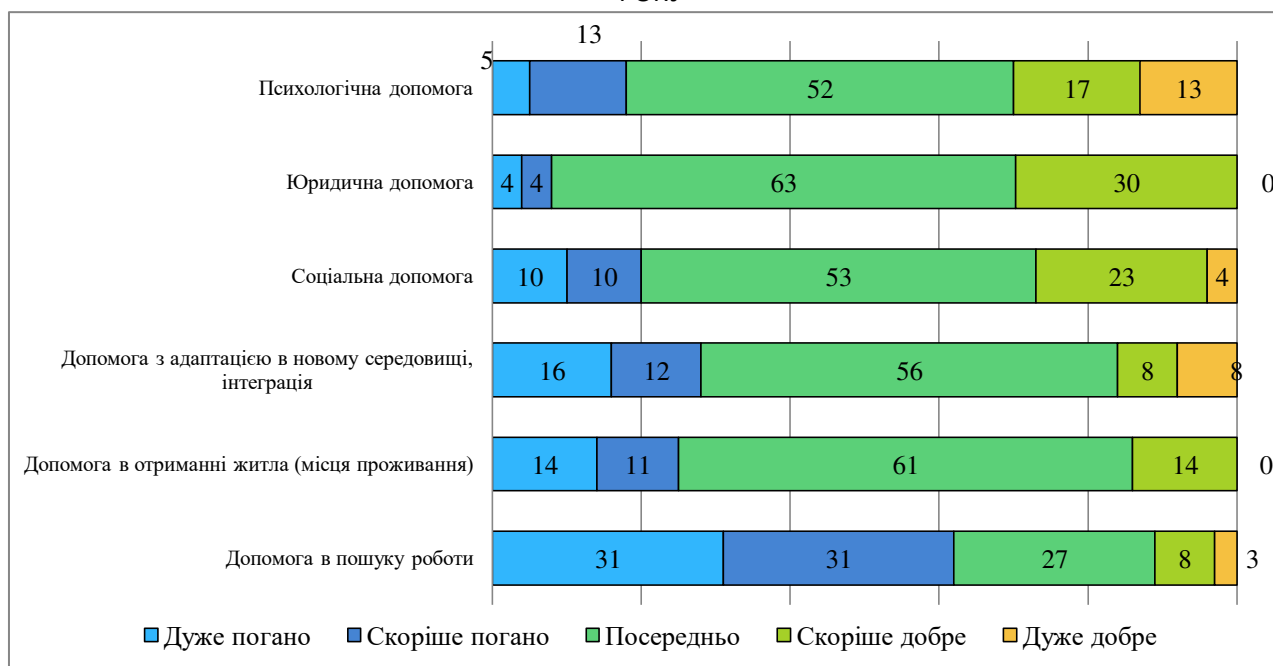

Рисунок 7.45. Проекти, заплановані до реалізації громадою, відповідно до пріоритетів мешканців

Джерело: Webankieta.pl

- Респондентів, які назвали себе внутрішньо переміщеними особами, також запитували, чи планують вони назавжди оселитися в громаді. 58,06% респондентів (тобто 18 осіб) дали позитивну відповідь, а 29,03% (тобто 9 осіб) ще не визначилися. Лише 4 особи вказали, що не планують залишатися в громаді на постійно.

Програма USAID «Децентралізація приносить кращі результати та ефективність» (DOBRE)
СТРАТЕГІЯ РОЗВИТКУ ГАЛИЦИНІВСЬКОЇ СІЛЬСЬКОЇ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ НА ПЕРІОД ДО 2027 РОКУ

Рисунок 7.46. Оцінка компонентів, що формують СТАНОВИЩЕ ВНУТРІШНЬО ПЕРЕМІЩЕНИХ ОСІБ в громаді

Джерело: власна розробка на основі анкетування

Групове інтерв'ю з представниками бізнесу. 5 червня 2024 року відбулося групове інтерв'ю з представниками сільськогосподарського сектору, торгівлі, рибальства. В онлайн-зустрічі взяли участь 6 осіб, з них 5 осіб безпосередньо представляють бізнес і аграрний сектор.

- Метою дослідження було дізнатися думку підприємців та сільгоспвиробників щодо їхніх проблем, потреб та очікувань у контексті наслідків інтенсивних воєнних дій на території громади та складної ринкової ситуації, спричиненої війною.

- Дискусія була зосереджена на таких темах:
- Поточна ситуація компаній/фермерських господарств і можливості та розвиток, у тому числі в контексті війни (Як компанія/ фермерське господарство розвивалася до війни?; Чи та як війна вплинула на компанію/ фермерське господарство та її діяльність? - напр. про кадрову ситуацію, фінансову спроможність, ланцюг поставок, контрагентів, доступ до капіталу, наявність інших ресурсів, в тому числі необхідних матеріалів, попит на продукцію/послуги; Чи подібна ситуація в цілому галузі? Як оцінюєте поточні перспективи для відновлення та розвитку бізнесу та у довгій перспективі? Чому?)

- Кадрові питання (Як змінилася команда співробітників в умовах війни? Штат працівників збільшився, зменшився чи залишився таким самим? Чи змінилася структура штату, якщо так, то яким чином? Чи є проблеми з набором співробітників? Чому?)

- Умови для розвитку бізнесу в громаді (Яку підтримку підприємці/виробники вважають вирішальною для виживання/розвитку бізнесу в громаді в поточній ситуації?),

- Довгострокові перспективи розвитку - після війни (Яка підтримка очікується сільськогосподарським сектором в післявоєнний період насамперед, а яка в дальшій довгостроковій перспективі з урахуванням різних видів і рівнів допомоги?).

Висновки з інтерв'ю:

- Внаслідок інтенсивних воєнних дій у громаді відбулися величезні негативні економічні зміни, включаючи, зокрема, втрати, обмеження та труднощі для сільського господарства, яке є важливою галуззю місцевої економіки.

Програма USAID «Децентралізація приносить кращі результати та ефективність» (DOBRE)
СТРАТЕГІЯ РОЗВИТКУ ГАЛИЦИНІВСЬКОЇ СІЛЬСЬКОЇ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ НА ПЕРІОД ДО 2027 РОКУ

- Частина сільськогосподарських земель забруднена небезпечними та вибухонебезпечними предметами. Триває процес очищення та впорядкування території громади із залученням відповідальних служб. Цю роботу також частково виконували самі сільгоспвиробники, ризикуючи своїм обладнанням і, насамперед, своїм здоров'ям та життям, щоб якнайшвидше і якнайбільше відновити доступні площі. Завдяки цьому вдалося відновити посіви.
- Земля, яка раніше багато років зрошувалась і збагачувалася добривами, через неможливість її використання за останні 2-3 роки заросла бур'янами. Повне обстеження цих земель на предмет вибухонебезпечних предметів є утрудненим в цій ситуації.
- Ще однією проблемою є пошкоджені сільськогосподарські інструменти, обладнання та машини, а також зруйновані склади. Багато фермерів не мають достатніх фінансових ресурсів для ремонту або відновлення техніки. Матеріальні та фінансові збитки величезні, на компенсацію яких потрібні роки.
- Деякі господарства ще не відновили свою діяльність або працюють частково. Бувають також випадки, коли одні люди тимчасово віддають свою землю іншим для обробітку, доки відновлюють свої можливості і працездатність.
- Фермери вимушені погоджуватися на сезонні, часто дуже несприятливі ціни на свою продукцію, оскільки вони не мають можливості зберігати свій урожай в очікуванні можливого підвищення ціни. При цьому вони відчувають суттєві обмеження доступу до ринків збуту. Це пов'язано з обмеженнями на роботу порту в Миколаєві та на морські перевезення сільгосппродукції (морська блокада і мінування берегової лінії).
- Існують обмеження доступу до ресурсів. Ціни, в тому числі на добрива, паливно-енергетичні ресурси, послуги в сільському господарстві і супроводі бізнесу зростають, що суттєво впливає на економічне становище місцевого бізнесу.
- Система водопостачання зношена та пошкоджена в результаті воєнних дій, що також негативно впливає на сільськогосподарське виробництво. На території громади є канали, але технічна вода для поливу коштує дорого, пошкоджена також зрошувальна система. Оновлення інфраструктури – це довгострокова та дорога інвестиція.
- До війни найпопулярнішими сільгоспкультурами були зернові та соняшник. Структура сільськогосподарського виробництва змінюється в бік більшої диверсифікації, а, отже, і більшої стійкості виробництва до кліматичних умов і кон'юнктури ринку. Деякі виробники не тільки розширюють структуру посівів, але й напрямки діяльності, наприклад, реалізуючи діяльність, пов'язану з обробкою деревини.
- Значно постраждало бджільництво (виробництво меду та різноманітних продуктів бджільництва) через втрату значної частини рослинності, спалені поля та ліси, поля, які не обробляються.
- Частина фермерських господарств використовує кредити та запозичення, хоча доступ до зовнішніх джерел фінансування ускладнений через розташування громади в зоні, де загрожують прямі наслідки воєнних дій, що означає високий ризик неповернення коштів для фінансових установ.
- Доступні національні та міжнародні програми підтримки бізнесу (хоча їх усе ще менше, ніж для мешканців і мешканок, біженців тощо), але адміністративні та проєктні процедури є об'ємними і трудомісткими. Громада підтримує фермерів у виконанні процедур та внесенні їх запитів до відповідних національних реєстрів, що є необхідною умовою для отримання відшкодування і допомоги. Деякі фермери з громади отримали підтримку у вигляді добрив, насіння, кормів для тварин. Проте запропонована допомога невелика порівняно з потребами (як правило ресурси програм допомоги закінчуються за кілька днів через величезну кількість поданих заявок про необхідність підтримки і їх критично не вистачає). Один із респондентів, найбільший місцевий виробник у сфері тваринництва, зазначив, що підтримка подібних до нього виробників практично

Програма USAID «Децентралізація приносить кращі результати та ефективність» (DOBRE)

СТРАТЕГІЯ РОЗВИТКУ ГАЛИЦІНІВСЬКОЇ СІЛЬСЬКОЇ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ НА ПЕРІОД ДО 2027 РОКУ

непомітна, що допомога зосереджена на господарствах, які вирощують зернові культури тощо. За його інформацією, отримати допомогу набагато складніше. у Миколаївській області, тому що це вразлива зона бойових дій, виробникам у "безпечних" районах легше. Крім того, інші респонденти зазначили, що існує значна потреба у такій техніці як комбайни, трактори, оприскувачі, вантажівки.

- Сама Громада не реалізує зараз програми підтримки бізнесу, але активно шукає партнерів та організації, які через неї чи безпосередньо надають допомогу підприємцям.
- Раніше згаданий найбільший місцевий виробник у сфері тваринництва зазначив, що його найбільшою проблемою є відсутність капіталу, який можна було б інвестувати в закупівлю та розведення додаткових тварин, закупівлю кормів тощо. Він має організаційні та фізичні умови для більшого виробництва, але є фінансовий бар'єр. При цьому попит на м'ясо великий, тому що тварин і ферм такого типу збереглося дуже мало, тому проблем зі збутом не було б. Це один із можливих напрямків швидкого відновлення економіки – невеликі ферми (наприклад, птахівництво) створюють і розвивають діяльність за зовнішньої підтримки.
- Сільгоспвиробники зацікавлені не лише в у фінансово-матеріальній допомозі, але і в фаховій підтримці. Вони хотіли би отримати доступ до навчання, консультацій, знань і досвіду інших, щоб їх землі давали вищу врожайність, а виробництво менше залежало від зовнішніх чинників.
- Через війну відбулося значне зменшення кількості жителів, а також міграція і концентрація решти жителів у певних населених пунктах, які менше зазнали пошкоджень або оцінюються як безпечніші. Водночас відбулися значні негативні зміни у віковій структурі населення – збільшення частки людей похилого віку, скорочення кількості осіб молодшого за працездатний вік, а також суттєвий спад природного приросту населення, що позначиться на розвитку громади у наступних роках в усіх можливих аспектах, не лише в економічному.
- Існують серйозні кадрові проблеми – не вистачає спеціалістів, трактористів, комбайнерів, людей некваліфікованої праці, в тому числі польової, через еміграцію, мобілізацію чоловіків, а також не вистачає сезонних робітників, які бояться приїжджати безпосередньо в райони, постраждали від збройного конфлікту.
- Є помітні приклади співпраці фермерів та інших підприємців – словесна підтримка, обмін знаннями та досвідом, різного роду технікою, спільне виконання окремих робіт тощо.
- Водночас складна ситуація на ринку праці. Багато людей залишаються без роботи через те, що роботодавці скорочують витрати, в тому числі за рахунок скорочення зайнятості. Одночасно багато осіб не хочуть йти на роботу через її низьку фінансову привабливість.
- На території громади знаходиться великий завод з виробництва глинозему та інших хімічних сполук – Миколаївський глиноземний завод, що належав російському концерну РусАл. Зараз завод не працює, триває процес його націоналізації (як відшкодування завданих збитків). Це також стосується пов'язаних з ним компаній (постачальників, субпідрядників тощо). Понад 1 тис мешканців і мешканок громади внаслідок цього втратили роботу, яка була для них основним джерелом доходу. А бюджет громади, раніше відносно багатий через наявність промисловості на своїй території, став дотаційним.
- Частково відновили роботу місцеві магазини та невеликі заклади сфери послуг. Їх менше ніж до війни, оскільки кількість населення (потенційних клієнтів) також суттєво зменшилася. Пропозиція в магазинах фактично повна, однак зросли ціни на товари. Люди купують лише саме необхідне. Особи, які опинилися у найважчій ситуації, отримують гуманітарну допомогу. Пропозиція послуг в основному зосереджена в адміністративному центрі громади, який розташований найближче до Миколаєва. Сфера торгівлі відчуває також кадрові проблеми.

Програма USAID «Децентралізація приносить кращі результати та ефективність» (DOBRE)
СТРАТЕГІЯ РОЗВИТКУ ГАЛИЦИНІВСЬКОЇ СІЛЬСЬКОЇ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ НА ПЕРІОД ДО 2027 РОКУ

- Крім зазначених раніше факторів, що впливають на кадровий дефіцит, респонденти звернули увагу на значну кількість хворих людей, осіб із психічними розладами, які раніше працювали, серед ін. на важливих та спеціалізованих посадах, а також зростаюча кількість людей похилого віку, які непридатні для роботи та потребують підтримки.